

NADBISKUPOVA BOŽIĆNA ČESTITKA

“Riječ tijelom postade i nastani se među nama. I vidjesmo slavu njegovu - slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca, pun milosti i istine” (Iv 1,14).

Ovaj Božić slavimo u predjubilarnoj godini, posvećenoj Bogu Ocu. Stoga nas događaj rođenja Isusa Krista u Betlehemu judejskom, u vrijeme cara Augusta, vodi u prvom redu k Bogu - Ocu. Otac je ljubio svijet i zato je i poslao Sina svoga Jedinorođenca na svijet. Otac je ljubav pretvorio u svjetlo čovjeku. Pretvorio je ljubav u život čovjeku. Zato je Božić nerazorivo svjedočanstvo ljubavi i čovjekova uzdignuća do Boga upravo po rođenju Isusa Krista.

Božić nas također vodi i čovjeku. Od tega događaja svaki čovjek koji želi pronaći smisao svega stvorenoga, koji želi otkriti što znači usitnu živjeti, mora gledati u Isusa. U njegovoј ljudskosti, u njegovu tijelu nalazi se svjetlo za život, nalazi se značenje svega. Gledajući u nj, u njegov ljudski lik, otkrivamo gdje je značenje života, otkrivamo kako se dolazi do punine života. Jer u njemu je Bog, On je Riječ po kojoj Bog želi s nama saobraćati.

Da bi nam Otac podario život, Isus je uzeo naš način življjenja, naše tijelo, naše trpljenje, naš strah pred smrću, našu smrt. Gledajući sve to u novorođenom Djetetu u Betlehemu, mi vidimo razlog svoga pouzdanja i nade da ništa u našem životu, u životu pojedinca i naroda, nije uzaludno, bezvrijedno.

Mi u Kristu u jaslicama prepoznajemo poticaj i poziv da odrastamo u čovječnosti u obitelji i društvu, da rastemo u traženju istinitosti, u pravednosti, u poštenju, u solidarnosti. Mi u jaslicama, siromašnim i oskudnim, prepoznajemo i neku zburjenost našega naroda, njegovu materijalnu oskudnost i siromaštvo. U jaslicama također vidimo - očima Majke Marije - onu tajanstvenu nadu da je to put u mnogo sadržajniju budućnost koja vodi kroz ovaj čas. Koji put se čini da se bojimo, poput pastira, dobrih vijesti koje počinju kao i u Betlehemu od štale i jaslica. Trebaju nam ohrabrenja, kao i pastirima: Ne bojte se! Među vama je Otkupitelj - Spasitelj!

I ovoga Božića On poziva po svojem Evanđelju da počnemo mijenjati svoje stavove prema Bogu, da mu zaista povjerujemo i da ga slavimo riječju i životom. Poziva nas da u svakom čovjeku vidimo onu vrijednost koju nam je Bog Otac dao kada je poslao svoga Sina da se kao čovjek rodi na svijetu. Traži od nas i ovoga Božića da ne podlegnemo idolima dobitka, slave, časti i vlasti, da zanemarimo i zaboravimo čovjeka - besmrtnu sliku Božju. Poziva nas Isus i ovoga Božića na pošten stav prema svakome: da lažnim moralizmom ne ubijamo ljude u javnosti; da istinom u zdravoj kritici mijenjamo mentalitet među ljudima u politici, gospodarstvu, kulturi, u medijima, u parlamentarnom životu.

Ovoga Božića valja nam s nesmanjenom brigom misliti na izbjeglice i prognanike koji su i dalje ugroženi jer nemaju doma i stana, jer nemaju radnog mjesta i razdirani su nesigurnošću svoje svakidašnjice.

Naša nadbiskupijska obitelj treba u Božiću naći nadahnuće za svoj zajednički napor kako bi se zalječile rane rata u tolikim obiteljima i župama. Isus želi naći barem jaslice u svakoj župi. Ipak, ima ih određen broj u kojima nema ni jaslica. Čeka ih još!

Budimo, braćo i sestre, djelotvorni kršćani u godini koja nas vodi k Velikom jubileju 2000. godine od rođenja Isusa Krista, našega Spasitelja.

Vama, draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, vjeroučitelji i vjeroučiteljice, vama dragi bogoslovci i sjemeništarci, dragi Kristovi vjernici - želim čestit Božić i ljubavlju prema Kristu i jednih prema drugima ispunjenu novu 1999. godinu.

Vaš,

+ Ivan,
nadbiskup

budi prepun milosrđa prema svima.
Tebi, Oče, naša vječna hvala!

Bože, svemogući Oče,
daj da sva tvoja djeca dožive
da u hodu prema Tebi,
posljednjem ljudskom cilju,
ljude prati dobrostiva Marija Presveta,
slika čiste ljubavi
koju si Ti izabralo da bude Majka Kristova i Majka Crkve.
Tebi, Oče, naša vječna hvala!

Tebi, Oče života,
koji si početak bez početka,
najveće dobro i vječno svjetlo
sa Sinom i Duhom
čast i slava, hvala i zahvalnost.
Amen.

**Prenosimo dekret Kongregacije za kler od 22. veljače 1991.
o pitanjima misnih priloga**

KONGREGACIJA ZA KLER

PITANJA O MISNIM PRIZLOZIMA

I. Dnevna misa: Svećeniku se preporuča da dnevno slavi jednu sv. misu. To može činiti pojedinačno ili u koncelebraciji (905 & 1). Za tu misu može primiti prilog koji je odredio pokrajinski sabor ili pokrajinske biskupske skupštine za cijelu crkvenu pokrajinu (kan 952).

II. Binacije

Biskup može iz pastoralnih razloga dati svećeniku ovlast binacije za dane u tjednu, a ovlast trinacije samo za nedjelje i zapovijedane blagdane (kan 905 & 2). Za kvadrinaciju potrebna je ovlast Sv. Oca.

Svećenik koji binira ili trinira može zadržati za sebe samo jedan misni prilog, a drugi i treći prilog treba predati *mjesnom ordinariju*. "Dopušta se, dakako, neka naknada s izvanjskog naslova" (kan 951 & 1). To vrijedi i za redovnike, ako su župnici i župni vikari koji biniraju i triniraju. Ako nisu župnici ni župni vikari misni prilog binirane i trinirane mise daje *vlastitom ordinariju* (tumačenje kan 951 & 1 od 23. travnja 1987.). Ako se radi o župniku koji nedjeljom i zapovijedanim blagdanom binira i trinira (osim Božića),

budući da je tih dana dužan slaviti misu za narod, tih dana ostaje bez priloga, a može se dopustiti neka naknada iz vanjskog razloga. (Negdje biskup svećeniku koji iz pastoralnih razloga trinira ostavlja prilog trinacije kao vanjsku naknadu).

Svećenik može prema Uredbi rimskog mjesnog pravila br. 158 s posebnog razloga *više puta* na dan misiti u koncelebraciji: na Veliki četvrtak, Uskrs, Božić, prigodom biskupovog pohoda, te prigodom svećeničkog sastanka. U tim slučajevima kad je to binacija ne može za koncelebriranu misu uzeti nakanu s prilogom.

III. Kumulirane misne nakane

To biva kad svećenik za više primljenih misnih nakana s prilogom služi samo jednu misu. O toj praksi dala je Kongregacija za kler 22. veljače 1991. dekret *Mis jugiter* (AAS 83/1991, 443-446) ili *Enchiridium vaticanum*, br. 13, str. 4-15) u kojem se nakon uvodnih napomena doslovno određuje:

Čl. 1 - & 1. Prema kan 948, "treba da se namijeni toliko misa koliko ima pojedinačnih nakana za koje je dan i primljen, pa makar i neznatan prilog". Zato svećenik koji prima prilog za slu-

SADRŽAJ

Nadbiskupova božićna čestitka	327
Nadbiskupova riječ	
Egzodus I.	328
Sveta Stolica	
Molitva pape Ivana Pavla II. – Bog, Stvoritelj neba i zemlje, Isusov i naš Otac	329
Kongregacija za kler – Dekret o pitanjima misnih priloga	330
Hrvatska biskupska konferencija	
Priopćenje za javnost sa 17. plenarnog zasjedanja HBK u Šibeniku	332
Budi nada potrebnima! – poruka predsjednika Hrvatskog Caritasa za Nedjelju Caritasa	334
Poslanica za Iseljenički dan 1998. (Mons. Pero Sudar)	335
Umro mons. Đuro Kokša	338
Službeno priopćenje o otpuštanju dvojice franjevaca hercegovačke provincije iz reda	338
Zadarska nadbiskupija	
Nadbiskupova poslanica za Godinu Duha Svetoga	339
Svećenička rekolekcija u studenome – Kristovi vjernici laici suradnici i svjedoci Duha Svetoga u izgradnji Crkve i svijeta (Mons. Valter Župan)	340
Susret crkvenih pokreta i molitvenih zajednica u Zadarskoj nadbiskupiji	345
Nadbiskupova poruka za blagdan Svih svetih i Dušni dan	353
Odredbe	
- Taksovnik	354
- Nedjelja Caritasa – 355	356
- Pastoralna priprava za Božić	356
- Iseljenički dan	356
- Proslava sv. Stošije – zaštitnice Zadarske nadbiskupije	356
- Molitvena osmina za jedinstvo kršćana	357
- Binacije i trinacije	357
- Misna tablica	357
- Obveze prema Nadbiskupiji	358
- Izvod iz crkvenih računa	358
- Statističke obveze prema Nadbiskupskom ordinarijatu	359
- Fond bratske solidarnosti	359
- Raspored misa za članove pokreta "Pro familia et iuventute christiana"	359
Vijesti	
Svjjetionik – list mladih župe Bibinje	362
Misije u župi bezgrešnog začeća BDM – Zadar	362
Tradicionalno hodočašće mladih u Nin	363

**VANU NAM ČESTITE SVITLOSTI ZORA,
GRANU NAM SUNAŠCE,
NEBESKA MOĆ!
PORODI DIVICA MALAHNA KRALJIĆA,
USRIDI BETLEMA NOČAŠNU NOĆ!
SNEBA BOGA ČINI DOĆI-
ZLOĆU SVAKU OD NAS PROĆI
SA SVOJIM PORODOM PRIČESTITIM!**

**RDCE SAD KAMENO BACITE SVAKI,
DITIĆAK ROĐENI PITA GA SAM:
DONESE MILOSTNO SRDAŠCE S NEBA
TER ISTOM RODJENO DAJE GA VAM!
LJUBAV PLATI, LJUBAV VRATI,
VEĆ NE DVOJI NEG' ZA NJ STOJI,
KOJI SE DAROVA LJUBEZNO NAM!**

*

*Starohrvatska božićna pjesma, okolica Zadra,
Hrvatski Bogoslužbenik,
Narodni List, Zadar 1882.*

ženje jedne mise po posebnoj nakani dužan je *iz pravednosti* udovoljiti osobno preuzetoj obvezi (usp. kan 949) ili je prenijeti na drugog svećenika, poštujući pri tom određene pravne uvjete (usp. kan 954-955).

& 2. Krše ovaj propis, i preuzimaju moralnu odgovornost oni svećenici koji neodređeno sabiru priloge za slavljenje misa po posebnim nakanama kumulirajući ih u jedan misni prilog bez znanja naručitelja, te misle da udovoljavaju preuzetim obvezama tako da slave samo jednu misu po tzv. "kolektivnoj" nakani.

Čl. 2 - & 1. U slučaju da naručitelji koji su prethodno i izričito obaviješteni slobodno pristaju da njihovi prilozi budu kumulirani s ostalima u jednom jedinom prilogu može se tome udovoljiti samo s jednom svetom misom koja se slavi po jednoj "kolektivnoj" nakani.

& 2. U ovom slučaju potrebno je da se javno odredi dan, mjesto i sat kad će se takva misa slaviti, ali ne više od dva puta na tjedan.

& 3. Pastiri u čijim se dijecezama događaju ovakvi slučajevi, trebaju voditi računa da se takva praksa, koja se smatra iznimkom od važećeg konskognog zakona, previše ne proširi - i to na temelju krivih mišljenja o značenju priloga za misu - i da ne postane zloupotrebo koja će postepeno stvoriti kod vjernika običaj da ne daju više prilog za svete mise po pojedinačnim nakanama, zanemarujući tako prastari običaj koji je spasonosan za duše i za cijelu Crkvu.

Čl. 3 - & 1. U slučaju o kome je riječ u čl. 2 & 1 slavitelju je dopušteno zadržati samo misni prilog koji je određen u biskupiji (usp. kan 950).

& 2. Ostalu sumu koja nadilazi dijecezanski prilog treba dostaviti ordinariju o kome je riječ u kan 951 & 1, a on će je namijeniti u svrhe koje su određene u pravu (usp. kan 946).

Čl. 4 - Posebno u svetištima i u drugim pobožnim mjestima u koja hodočaste brojni vjernici i gdje obično daju brojne priloge za slavljenje misa, rektori, s obvezom u savjesti, moraju pažljivo bdjeti da se točno primjenjuju propisi općeg zakona u predmetnoj stvari (usp. kan 954-956) i propisi ovog dekreta.

Čl. 5 - & 1. Svećenici koji primaju misne priloge za pojedinačne nakane u velikom broju, na primjer za Dušni dan ili u kojoj drugoj okolnosti, a ne mogu im osobno udovoljiti u tijeku jedne godine (usp. kan 953), da ne bi naručitelje odbili i tako izigrali njihovu pobožnu volju te da ih tako ne bi odvratili od dobre volje, neka ih predaju drugim svećenicima (usp. kan 955) ili vlastitom ordinariju (usp. kan 956).

& 2. Ako se u takvim ili sličnim slučajevima događa ono o čemu govori čl. 2 & 1 ovog dekreta, svećenici su dužni držati se odredaba čl. 3.

Čl. 6 - Na prvom mjestu na dijecezanskim biskupima stoji dužnost da spremno i jasno upoznaju s ovim normama svjetovne i redovničke svećenike, koje i njih jednakobvezuju, te da bđiju nad njihovim obdržavanjem.

Čl. 7. Treba također na prikladan način poučiti i vjernike laike o ovoj stvari jednom specifičnom katehezom u kojoj treba na prvom mjestu istaći:

a) veliko teološko značenje priloga koji se daje svećeniku za slavljenje euharistijske žrtve da ne bi nastala sablazan prividnog trgovanja sa svestim stvarima,

b) asketsku važnost milostinje u kršćanskom životu, za koju nas Isus uči da je valja činiti, a kojoj prilog za slavljenje svetih misa predstavlja odličan oblik,

c) dioništvo dobara po kome vjernici prilaze koje daju za slavljenje misa surađuju u uzdržavanju svetih službenika i apostolskoj djelatnosti Crkve.

Vrhovni je svećenik dana 22. siječnja 1991 odobrio u specijalnom obliku propise ovog dekreta i naložio da se proglaši i stavi na snagu.

Rim, iz palače Kongregacije za kler, 22. veljače 1991.

*Antonio kard. Innocenti, prefekt
+ Giliberto Agostoni
titularni nadbiskup Caorle, tajnik*

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST SA XVII. PLENARNOG ZASJEDANJA HBK U ŠIBENIKU (od 12. do 14. listopada)

U biskupskom dvoru u Šibeniku, u prigodi 700. obljetnice biskupije, održano je redovito XVII. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije. Trodnevnom zasjedanju prisustvovali su svi članovi HBK, Apostolski nuncij u RH Giulio Einaudi, te gosti: predstavnik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. Ratko Perić, biskup mostarski, te mons. Janos Penzes, biskup subotički.

Zasjedanje je otvorio predsjednik HBK, zagrebački nadbiskup mons. Josip Bozanić pozdravivši nazočne biskupe i izrazivši radost da se zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije odvija u Šibeniku u prigodi 700. obljetnice šibenske biskupije. U kratkim crtama izložio je glavne točke zasjedanja. Naglasio je da je središnja točka zasjedanja razmatranje i proučavanje poruka koje je Sveti Otac tijekom svog drugog pastirskog pohoda Hrvatskoj uputio Crkvi i hrvatskom narodu "kako bismo na temelju toga dali smjernice za pastoralno djelovanje naše Crkve na putu prema trećem tisućljeću". Najavivši temu rasprave o sadržaju i realizaciji nedavno potpisanih ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske o gospodarskim pitanjima, predsjednik HBK je naglasio da se "ovim ugovorom zaokružuje konkordatski pravni okvir za djelovanje Katoličke Crkve u Hrvatskoj". Hrvatski biskupi će sadržaj netom potpisana ugovora, istaknuo je nadbiskup Bozanić, "razmatrati pod vidom smjernica Drugog vatikanskog sabora u smislu reformiranja svoga finansijskog poslovanja na principima solidarnosti, subsidiarnosti i transparentnosti".

Apostolski Nuncij je izrazio zadovoljstvo glede tijeka i organizacije drugog Papinog pastirskog pohoda Hrvatskoj. Naglasio je da je sažetak svojih izvanredno pozitivnih dojmova posjeta Sveti Otac dao u svom osvrtu prigodom generalne audijencije u Vatikanu, 7. listopada 1998.

Gosti mostarski biskup mons. Ratko Perić i subotički biskup mons. Janos Penzes izvjestili su biskupe o crkvenoj situaciji na području svojih biskupske konferencije.

Prva i središnja tema ovog zasjedanja bila je usredotočena na razmatranje poruka Svetog Oca izrečenih tijekom njegova posjeta Hrvatskoj. Biskupi su se složili da se taj događaj uistinu može okarakterizirati milosnim. Ocijenjeno je da je taj događaj pokazao snagu vjere hrvatskog naroda, jedinstvo svih sastavnica hrvatskog bića, zajedništvo našeg Božjeg naroda sa Svetom Stolicom, ljubav prema Svetom Ocu, te neizmjernu ljubav hrvatskoga naroda prema mučeniku i blaženiku Alojziju Stepincu.

Biskupi su poruke Svetoga Oca analizirali pod tri vida: Poruke crkvenoj i društvenoj zajednici u Hrvatskoj; zadaće koje je Papa stavio pred Crkvu i društvenu zajednicu u Hrvatskoj; te Papina zapažanja o crkvenom i društvenom životu u Hrvatskoj. Također je razmatran i četvrti vid Papinog pastoralnog posjeta u smislu obveza koje proizlaze iz riječi koje su domaći predstavnici uputili Svetom Ocu.

Biskupi su istaknuli da je kroz glavni događaj toga pastoralnog pohoda, beatifikaciju kardinala Stepinca, Sveti Otac ukazao na nove dimenzije razmišljanja o povijesti hrvatskog naroda koje su označene mučeništvom, snažnom vjerom i suživotom s drugim narodima i vjerama. Biskupi smatraju da duhovna dimenzija koju je Sveti Otac u svojim govorima analizirao iz različitih, treba biti produbljena i razotkrivena na svim svojim razinama kako bi poslužila kao temelj zauzetijeg kršćanskog življjenja naše Crkve na prijelazu u treće tisućljeće.

Da bismo u našoj Crkvi došli do što boljih plodova suvremene duhovnosti, inspirirajući se na izvorima kako svete tako i svjetovne povijesti, biskupi traže da se Papine poruke počnu intenzivno studirati. Zato je odlučeno da Papini govori uskoro budu izdani u velikoj nakladi i minimalnoj cijeni, s ciljem da dospiju u domove što većeg broja naših vjernika. Ti govori će biti dostupni u župnim uredima širom Hrvatske. Vijeća HBK su također dobila zaduženja da na temelju poruka Svetoga Oca počnu izradivati dugoročni pasto-

u katedrali sv. Stošije, u pondjeljak, 30. studenoga 1998. godine.

MJESEČNA REKOLEKCIJA U PROSINCU – U srijedu, 2. prosinca 1998. godine, u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević", održana je mjeseca rekolekcija svećenstva Zadarske nadbiskupije. G. Nadbiskup je na susretu održao predavanje s temom "Materijalna sredstva potrebna Zadarskoj nadbiskupiji na početku novoga tisućljeća" i iznio sadržaj IV. ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske koji se tiče ekonomskih pitanja.

MEĐUNARODNI DAN INVALIDA – U povodu Međunarodnog dana invalida, u četvrtak, 3. prosinca 1998. god., mons. M. Bolobanić, gen. vikar, primio je delegaciju Udruge tjelesnih invalida Zadarske županije.

PREDSTAVNICI ZAJEDNICE "MONDO NUOVO" KOD NADBISKUPA – 4. prosinca 1998. god., g. Nadbiskup je primio voditelje-članove zajednice "Mondo Nuovo" iz Italije koji vode komune za ovisnike i koji su zainteresirani za uspostavu jedne takve komune u Zadarskoj nadbiskupiji, u Nuniću.

70. OBLJETNICA SMRTI BISKUPA MARCELIĆA IDOLASKA KĆERI MILOSRĐA U PREKO – 5. prosinca 1998. god. u Preku je održan jednodnevni znanstveni skup o biskupu Josipu Marceliću, dubrovačkom biskupu koji je rodom bio iz Preka, u povodu 70. godišnjice njegove smrti i ujedno 70. obljetnice dolaska sestara Kćeri Milosrđa u župu Preko. G. Nadbiskup je sudjelovao na skupu, te u župnoj crkvi Gospe od Ružarija predvodio misu zahvalnicu za život i rad sestara Kćeri Milosrđa kroz 70. godina njihova boravka u Preku.

PROSLAVA SV. NIKOLE U KISTANJU – Uoči blagdana sv. Nikole biskupa, zaštitnika Janjevaca, od 3. do 5. prosinca 1998. god. održana je trodnevna duhovna obnova koju je predvodio mons. M. Bolobanić. U nedjelju, 6. prosinca 1998. god., na blagdan sv. Nikole, g. Nadbiskup je pohodio župu Kistanje, predvodio

svečano misno slavlje i sastao se s vodstvom tamošnje Općine. Tom prigodom Nadbiskup je uručio imenovanja vjernicima koji su u Odboru za izgradnju nove župne crkve u Kistanju.

PROSLAVA BEZGREŠNOG ZAČEĆA BDM U SJEMENIŠTU

BDM U SJEMENIŠTU – Uoči blagdana Bezgrešnog začeća Marijina, 7. prosinca 1998. god., održan je u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević" prigodni program u čast Bezgrešne - zaštitnice Sjemeništa, te izvedena drama "Cvijet na raskrižju" (vidi: Vijesti). Tom prigodom g. Nadbiskup i don Joso Kokić, rektor, izrekli su čestitku mons. Marijanu Oblaku za njegov 80. rođendan i imendant. Na blagdan Bezgrešnog začeća g. Nadbiskup je predvodio svečano euharistijsko slavlje u kapelici Sjemeništa u koncelebraciji Generalnog vikara i gradskih župnika.

TRIDESET GODINA ŽUPE BEZGR.

ZAČEĆA NA PUNTAMICI – Na blagdan Bezgrešnog začeća Marijina, 8. prosinca 1998., proslavljena je u župi Bezgrešnog začeća, Zadar-Puntamika, zaštitinica župe i 30. obljetnica ute-meljenja te župe. Uoči blagdana, u župnoj crkvi je održana prigodna akademija na kojoj je bio nazoran i g. Nadbiskup zajedno s Generalnim vikarom. Jutarnju svečanu misu predvodio je mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru, poslijepodnevnu svečanu koncelebraciju g. Nadbiskup, a večernju sv. misu don Ivan Mustać, dekan zadarski.

ČLANOVI "PRO VITA" KOD NADBIS-

KUPA – 9. prosinca 1998. godine, u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je primio djelatnike-dragovolje pokreta "Pro Vita" – liječnike, medicinske sestre i vjernice – koji djeluju u Zadru od 1990. godine u surađnji sa župom Srca Isusova u Zadru-Voštarnica i Caritasa Zadarske nadbiskupije.

SUSRET SVEĆENIKA BIOGRADSKOG

DEKANATA – 9. prosinca 1998. god., g. Nadbiskup je prisustvovao susretu svećenika Biogradskog dekanata koji se održao u župnom domu u Biogradu.

PASTIRSKI POHOD U SALJSKOM DEKANATU – Od 19. do 22. studenoga 1998., g. Nadbiskup je obavio pastirski pohod u župama *Sali, Zaglav, Žman i Luka* Saljskoga dekanata. Uoči pohoda Osnovnu školu "Petar Lorini" u Salima pohodio je mons. M. Bolobanić, gen. vikar. Nadbiskup je slavio sv. mise s narodom 21. studenoga u *Luci i Žmanu*, te 22. studenoga u Zaglavu i Salima. Susreo se tijekom pohoda s članovima župnih vijeća, a u Salima i s članovima tamošnjih 6 bratovština i pjevačkoga zbora, zatim je posjetio školu, Općinsko poglavarstvo, i tvornicu "Mardešić".

PRIJENOS TIJELA SL. BOŽJE MARIJE OD PROPETOGA – 21. studenoga 1998., uz prigodne svečanosti, prenesen su u Blato na Korčuli i ukopani zemni ostaci službenice Božje Marije od Propetog Isusa Petković, utemeljiteljice Družbe sestara Kćeri Milosrđa. Iz Zadarske nadbiskupije na svečanostima su sudjelovali mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar, mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru, don Eugen Konatić, te župnici u čijim župama djeluju sestre Kćeri Milosrđa: don Tito Šarin (Preko), don Emil Bilaver (Kali) i don Boris Pedić (Zemunik).

SUSRET DUHOVNIH POKRETA U NADBISKUPIJI – Na blagdan Krista Kralja, 22. studenoga 1998. god., u župnoj crkvi Bezgrešnog začeća Marijina, Zadar-Belafuža, održan je susret molitvenih zajednica i crkvenih pokreta koji djeluju u Zadarskoj nadbiskupiji. Susret je vodio mons. M. Bolobanić, gen. vikar, a posjetio je sudionike i o. nadbiskup koji im se obratio prigodom riječu (vidi: Zad. nadb.).

BLAGDAN SV. KRŠEVANA – 23. studenoga 1998., uoči blagdana svetog Krševana, zaštitnika grada Zadra, g. Nadbiskup je predvodio svečanu večernju sa službom svjetla u svećevoj crkvi, te sutradan, na sam blagdan predvodio svečano euharistijsko slavlje u 18 sati (vidi: Vjesti). U sklopu proslave Dana grada Zadra, g. Nadbiskup je prisustvovao i svečanoj sjednici Gradskoga vijeća Zadra u Hrvatskoj kazališnoj kući na kojoj su dodijeljene nagrade Grada Zadra za 1998. godinu.

PRIPREMA IZGRADNJE CRKAVA U LEPURIMA I LISIČIĆU – 25. studenoga 1998. god., g. Nadbiskup je primio ing. T. Bušića sa suradnicima radi razmatranja idejnih nacrti za nove crkve u Lisičiću i Lepurima.

PREDSTAVNICI UDRUGE RODITELJA S ČETVERO I VIŠE DJECE KOD NADBISKUPA

– 26. studenoga 1998. god., g. Nadbiskup je primio ing. Zvonka Ćustića i prof. Josipa Markulina, predstavnike i članove Udruge roditelja s četvero i više djece u Zadru.

IVAN ARALICA KOD NADBISKUPA – 26. studenoga 1998. god., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je primio prof. Ivana Aralicu, potpredsjednika *Županijskog doma Hrvatskog državnog sabora*.

PROSLAVA 90. OBLJETNICE ZBORA "ZORANIĆ" – 26. studenoga 1998., u Velikoj dvorani Filozofskog fakulteta u Zadru, predstavljena je monografija o KUD-u "Petar Zoranić" prigodom 90. obljetnice rada toga glasovitog zadarskog pjevačkog zbora. Tom prigodom g. Nadbiskup je uručena monografija o "Zoraniću". Nadbiskup se zahvalio i čestitao članovima zobra 90. obljetnicu.

NADBISKUP OBLAK U RIMU – Od 24. do 29. studenoga 1998. god., nadbiskup u miru, mons. M. Oblak boravio je u Rimu, gdje je boravio i na znanstvenom skupu "Marko Marulić - hrvatski pjesnik i katolički humanist, ponuda Europske trećeg tisućljeća", u organizaciji Papinskog vijeća za kulturu, Marulićeva centra u Splitu i Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu.

TEČAJ KURSILJO NA BELAFUŽI – 28. studenoga 1998., g. Nadbiskup je posjetio sudionike trodnevног tečaja Kursiljo koji se održao u župi Uznesenja Marijina u Zadru-Belafuži pod vodstvom don Andije Vrane i suradnika iz Zagreba i Zadra.

SUSRET POKRETA "ZAJEDNIŠTVO I SLOBODA" – 28. studenoga 1998. god., u prostorijama Caritasa Zadarske nadbiskupije, g. Nadbiskup je sudjelovao na susretu članova pokreta "Zajedništvo i sloboda" (Comunione e liberazione) koji se postupno ukorjenjuje u duhovni život zadarske Crkve.

POČETAK GODINE BOGA OCA – S I. nedjeljom došašća započela je Godina Boga Oca – treća godina priprave za Veliki jubilej 2000. godine kršćanstva. Tom prigodom g. Nadbiskup je uputio čitavoj Zadarskoj nadbiskupiji posebnu poslanicu i predvodio svečano euharistijsko slavlje I. nedjelje došašća u katedrali sv. Stošije.

ZORNICE U DOŠAŠĆU – Ove godine veči dio župa u gradu Zadru i mnoge izvengradske župe održavaju mise zornice tijekom čitavog došašća. G. Nadbiskup je predvodio prvu zornicu u

ralni plan usmjerenja Katoličke crkve u Hrvatskoj prema sugestijama Svetog Oca.

Biskupi su naložili da se počnu organizirati studijski susreti na kojima će biti tumačene i produbljivane Papine poruke. U duhu zadaća koje je Sveti Otac stavio pred biskupe, svećenstvo i redovništvo, pozivaju se svećenici i redovničke zajednice da organiziraju duhovne vježbe u kojima će se razmatrati sadržaji Papinih poruka, a također se traži da se u tom smislu organiziraju i pučke misije. Pozivaju se i sredstva društvenog priopćavanja da što više prostora posvete idejama sadržanim u Papinim porukama.

Tijekom drugog dana zasjedanja generalni tajnik HBK, požeški biskup mons. Antun Škvorčević izložio je prijedlog restrukturiranja odnosno proširenja djelatnosti Tajništva HBK zbog sve većih potreba koje nameću nova vremena. U svom izlaganju dao je i prikaz rada crkvenih medija, poglavito djelovanja Hrvatskog katoličkog radia i Katoličke informativne agencije - IKE.

Predsjednik HBK, mons. Bozanić upoznao je biskupe sa značenjem odrednica nedavno potpisanih četvrtog Ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske o gospodarskim pitanjima. Naglašeno je da se mnoštvo neriješenih gospodarskih pitanja između Katoličke crkve i Republike Hrvatske tim Ugovorom pokušalo barem djelomično riješiti. Rješenje je traženo u okviru dva područja a to su pitanje povratka oduzete crkvene imovine tijekom komunističkog razdoblja i pitanje državne pomoći Crkvi putem prepoznavanja njezinog korisnog djelovanja na društvenom, odgojnem, kulturnom i etičkom području. Nakon ratifikacije i razmjene ratifikacijskih instrumenata biskupi će se sastati kako bi formirali potrebna crkvena tijela i institucije predviđene tim Ugovorom. O nekim pitanjima i nedoumicama prisutnim u javnosti glede ovog Ugovora, nadbiskup Bozanić je opširno govorio na konferenciji za tisak održanoj tijekom drugog dana zasjedanja.

Izabrani su delegati HBK za biskupsku sinodu o Europi, koja će biti održana sljedeće godine u Rimu. U ime HBK, uz predsjednika HBK mons. Bozanića, u Rim će ići biskup Đakovački i srijemski mons. Marin Srakić i biskup dubrovački mons. Želimir Puljić. U slučaju spriječenosti jednoga od dvojice delegata na sinodu će ići mons. Antun Škvorčević.

O pripravi za posjet biskupa HBK "Ad limina apostolorum", koji je previđen od 8. do 13.

ožujka sljedeće godine, izvjestili su predsjednik HBK mons. Josip Bozanić i apostolski nuncij mons. Giulio Einaudi.

Riječko-senjski nadbiskup mons. Anton Tamarut izložio je naputke Kongregacije za kler glede odredbi o kumulativnim misnim intencijama, binacijama i milostinji za opće nakane.

Potvrđen je statut Hrvatskog Caritasa kao pastoralne ustanove Hrvatske biskupske konferencije. Također su potvrđeni članovi Vijeća HBK za kulturu, a potvrđeni su i novi članovi Vijeća za katehizaciju.

Predsjednik Vijeća za laike, mons. Ante Ivas upoznao je biskupe s planovima toga Vijeća o održavanju "Kolokvija o pastoralu mladih" koji će biti održan od 27. do 28. studenoga ove godine u kući susreta "Tabor" u Samoboru. Biskupi su dali punu potporu održavanju takvog i sličnih kolovija u budućnosti s obzirom da uviđaju neodgodivu potrebu produbljivanja i proširivanja pastoralnih djelatnosti među mladima.

Sa svog zasjedanja biskupi su uputili riječi zahvale Svetom Ocu kao i čestitke za 20. obljetnicu njegova pontifikata.

Biskupi upućuju također posebnu zahvalnost ponajprije hrvatskim vjernicima na velikom odazivu na susret sa Svetim Ocem prigodom njezina posjeta Hrvatskoj. Svoju veliku zahvalu i priznanje upućuju biskupi crkvenim i državnim odboru za pripremu pohoda Svetog Oca na izvanredno dobro obavljenom poslu. Veliku zahvalnost upućuju biskupi hrvatskim vojnicima i policijskim za golemi uloženi trud kako bi pohod Svetog Oca Hrvatskoj bio dočeno organiziran. Pohvale i zahvalnost uputili su biskupi i sredstvima društvenog priopćavanja koja su uložila puno truda kako u samoj pripremi medijskog tla za dolazak tako i tijekom boravka Svetog Oca u Hrvatskoj. Biskupi izražavaju svoju zahvalnost državnim vlastima Republike Hrvatske za sve što su napravile kako bi dolazak Svetog Oca u Hrvatsku bio na ponos svima.

Hrvatska biskupska konferencija je odlučila da će uputiti molbu Kongregaciji za bogoslovje da se spomena sv. Skolastike koji se slavi 10. veljače, za područje HBK premijesti na dan 9. veljače. Zatražit će se da se dan 10. veljače odredi za liturgijsko slavlje u čast blaženog Alojzija Stepinca.

Prvog dana zasjedanja u Šibenskoj katedrali u 19 sati svečano euharistijsko slavlje predvodio je predsjednik HBK mons. Bozanić, a propovijed je održao splitsko-makarski nadbiskup.

kup mons. Ante Jurić. Posljednjeg dana zasjedanja biskupi su slavili svetu misu u samostanu benediktinki u Šibeniku koju je predvodio ričko-senjski nadbiskup mons. Anton Tamarut.

Tiskovni ured HBK

PORUKA PREDSJEDNIKA HRVATSKOG CARITASA ZA NEDJELJU CARITASA

BUDI NADA POTREBNIMA!

Apostoli su vrlo odvažno svjedočili za uskrnuće Gospodina Isusa, i velika je milost bila nad njima svima. Među njima, dakako, nitko nije oskudijevao, jer bi svi posjednici zemljišta i kuća to prodavali te novac od prodanih stvari donosili i stavljali pred noge apostolima. Tada se to dijelilo svakom pojedincu prema njegovim potrebama. (Dj 4, 33-35)

Prije četiri godine naši biskupi su odredili da III. nedjelja došašća bude NEDJELJA CARITASA, poseban dan kršćanske dobrotvornosti. Ove godine Nedjelja caritasa pada 13. prosinca. Pozivam vas da ozbiljno razmišljamo o potrebnima oko nas i našoj dužnosti da im pomognemo.

Odvažan primjer zajednice dobara prve Crkve pruža nam sliku solidarnosti koja nije motivirana samo prijateljstvom nego plodovima vjere u Isusa Krista, umrlog i uskrslog, koja se očituje u zapovijedi ljubavi jednih prema drugima. Solidarnost u ljudima postojala je i prije i poslije Krista. Ali samo u njemu ona doživljava svoj pravi smisao jer je Isus javno svjedočio svoju ljubav prema nama, davši za nas svoj život. Zato za nas, Kristove nasljedovatelje, solidarnost i dobroćinstvo nije samo izraz naše osjetljivosti prema potrebitima nego čin cjelebitog življenja vjere. Upravo je zato i jeruzalemska zajednica, primajući milosrđe, imala snage otvoriti se svima bez obzira na pripadnost vjeri, narodu ili rasi.

Na sličan način Sveti Otac u nama, danas, na pragu Trećeg tisućljeća, pokušava probudit osjećaj odgovornosti za čitav svijet bez obzira na bilo koju oznaku. Ovaj svijet povjeren je nama i za njega smo odgovorni. Situacije i izazovi današnjice jesu za Crkvu i njezin Caritas novi poziv da svi postanemo odgovorni. Samo globalna solidarnost ukorijenjena u vjeri u Krista čini prelazak u sljedeći milenij smislenim. Bog koji nas je postavio u ovom svijetu i vremenu za živu Crkvu

benediktinci u Šibeniku koju je predvodio ričko-senjski nadbiskup mons. Anton Tamarut.

Predavanja su održali o. dr. Bonaventura Duda i o. dr. Marko Babić, a kraća izlaganja bračni par Mladineo iz Splita, prof. Livio Marijan iz Zadra i ing. Florijan Škunca iz Zagreba. Savjetovanje je održano u povodu imendana i 90. obljetnice života o. Martina Kirigina OSB (vidi: Vjesti).

MARTINJE U LJUPČU - Na blagdan sv. Martina biskupa, 11. studenoga 1998., mons. M. Bolobanić, gen. vikar, predvodio je svečanu misu i procesiju u župi Ljubač u kojoj se sv. Martin posebno slavi.

NADBISKUP SA ČLANOVIMA HUKMST-a - 12. studenoga 1998., g. Nadbiskup se susreo s članovima Hrvatske udruge katoličkih medicinskih sestara i tehničara u Zadru, u prostorijama te Udruge i održao im predavanje na temu gesla: *Bit ćete mi svjedoci*, potom je za njih slavio sv. misu u crkvi Gospe od Zdravlja.

POSJET TALIJANSKIH STRUČNJA-KA ZA CRKVU NA BILOM BRIGU - 13. studenoga 1998. god., g. Nadbiskupa je posjetio bračni par Cotti iz Gorizije (Italija) radi skorog ostvarenja planirane montažne crkve na Bilom Brigu.

SUSRET VJEROUČITELJA - 14. studenoga 1998. godine, u sjemeništu "Zmajević", održan je susret vjeroučitelja Zadarske nadbiskupije, redovnica i laika, pod predsjedanjem mons. Milivoja Bolobanića, generalnog vikara i povjerenika za vjeroučitelje, a na kojem je o. dr. Stipe Nimac OFM održao predavanje o aktualnoj problematiki vjeroučitelja u školi. mons. Bolobanić iznio je priopćenje o stanju i perspektivama vjeroučitelja u Zadarskoj nadbiskupiji, dok je dr. Nimac imao predavanje na temu: "Aktualnost školskog vjeroučitelja u hrvatskom školskom sustavu". Susret je posjetio i g. Nadbiskup (vidi: Vjesti).

50. OBLJETNICA DOLASKA KĆERI MILOSRĐA U ZADAR - 14. i 15. studenoga 1998. god., održana je proslava 50. obljetnice dolaska časnih sestara Kćeri Milosrđa u Zadar, u župu svetog Šime. G. Nadbiskup je bio nazočan svečanoj akademiji u subotu, 14. studenoga, u crkvi sv. Šime i predvodio svečano misno slavlje u nedjelju, 15. studenoga u znak zahvale (vidi: Vjesti).

OTKRIVENO POPRSJE PROF. ŠIME DUNATOVA - 14. studenoga 1998., u Hrv. kazališnoj kući u Zadru, svečano je otkriveno poprsje pok. prof. Šime Dunatova, svojedobnoga ravnatelja i redatelja Hrvatskoga kazališta u Zadru. U ime Nadbiskupije nazočan je bio mons. M. Oblak, nadbiskup u miru.

TRADICIONALNO HODOČAŠĆE ZADRANA SV. NIKOLI TAVELIĆU - U nedjelju, 15. studenoga 1998. god., održano je XV. tradicionalno hodočašće Zadrana svetom Nikoli Taveliću u Šibenik. U 17 sati, u šibenskoj katedrali sv. Jakova svečano euharistijsko slavlje predvodio je mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru. Pjevanje je predvodio Središnji gradski crkveni zbor iz Zadra pod ravnateljem mons. dr. Pavla Kera, a za orguljama je bio don Jerko Gregov. Sudjelovalo je više od 600 hodočasnika iz 30-ak naših župa (vidi: Vjesti).

DUHOVNI SUSRET STUDENATA VTKŠ

- 16. studenoga 1998. god., u sjemeništu "Zmajević" održan je duhovni susret za studente Višoke teološko-katehetske škole u Zadru. O pohodu Svetoga Oca Ivana Pavla II. Hrvatskoj govorio je mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru.

PRIJENOS TIJELA UBIJENIH ŠKA-BRNJANA

- 18. studenoga 1998. god., prenesena su i sahranjena na mjesnom groblju u Škabrnji tijela masakriranih mještana za napada četnika i jugoslavenske vojske na Škabrnju 1991. godine. G. Nadbiskup je predvodio zadušnicu i pogrebne obrede u nazročnosti brojnih Škabrnjana, svećenika i državnih dužnosnika.

SUSRET ŽUPNIKA SJEMENIŠTARA

- 18. studenoga 1998. god., u sjemeništu "Zmajević" u Zadru, g. Nadbiskup je predsjedao susretu odgojitelja i župnika zadarskih sjemeništaraca.

MJESEČNA REKOLEKCIJA REDOVNICA

- 18. studenoga 1998. god., u sjemeništu "Zmajević", održana je redovita mjeseca rekolkcija redovnica koje djeluju u Zadarskoj nadbiskupiji. Pokorničko bogoslužje predvodio je don Marin Mandić SDB, a misno slavlje mons. M. Bolobanić, gen. vikar. Predavanje na temu: "Kristovi vjernici laici - suradnici i svjedoci Duha Svetoga u izgradnji Crkve i svijeta".

SJEDNICA EKONOMSKOG VIJEĆA NADBISKUPIJE

- 19. studenoga 1998. god., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je predsjedao 16. sjednici Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije.

SJEDNICA ODBORA ZA IZGRADNJU

- 19. studenoga 1998. god., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je predsjedao 22. sjednici Odbora za obnovu i izgradnju Zadarske nadbiskupije.

predsjedao VI. sjednici Svećeničkog vijeća Zadarske nadbiskupije, u Nadbiskupsome domu u Zadru.

NADBISKUP U RIJECI – 28. i 29. listopada 1998., u Nadbiskupskom domu u Rijeci, na susretu s nadbiskupom riječko-senjskim A. Tamarutom i biskupom đakovačko-srijemskim M. Srakićem, g. Nadbiskup je sudjelovao u oblikovanju prijedloga za reformu financijskog poslovanja Crkve u Hrvatskoj u svezi s provođenjem IV. ugovora Hrvatske i Svetе Stolice.

PROŠIRENJE BIOGRADSKE SREDNJE ŠKOLE - 28. listopada 1998., mons. M. Bolobanić, u pravnji župnika i dekana biogradskog don Igora Ikića, prisustvovao je svečanosti polaganja kamena temeljca novog dijela zgrade Srednje škole Biograd i tom prigodom obavio blagoslov temeljca.

120. GODINA CRVENOG KRIŽA - Svečanim skupom u Hrv. kazališnoj kući u Zadru, u četvrtak, 29. listopada 1998., proslavljena je 120. obljetnica Hrvatskog Crvenog križa čija je prva organizacija formirana upravo u Zadru. Svečanosti je u ime Nadbiskupije bio nazočan mons. M. Bolobanić, gen. vikar.

PREDSTAVNICI DOMA DJECE U SV. FILIPU I JAKOVU KOD NADBISKUPA – 30. listopada 1998. god., u Nadbiskupskom domu u Zadru, g. Nadbiskup je primio upravni odbor Doma za djecu s poteškoćama u razvoju iz Sv. Filipa i Jakova.

MISIJE U BIBINJAMA - Tijekom čitavoga tjedna uoči blagdana Svih svetih, u Bibinjama su održane pučke misije, koje su predvodilioci Isusovci Stjepan Kuzmić i Zvonko Vlah. Na svršetku misijskog tjedna, na svetkovinu Svih svetih, svečanu koncelebriranu svetu misu u bibinjskoj župnoj crkvi predvodio je mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru.

SVI SVETI – Na svetkovinu Svih svetih, 1. studenoga 1998. god., u 11 sati, g. Nadbiskup je predvodio svečano euharistijsko slavlje u stolnoj crkvi sv. Stošije. Poslije podne, u 15 sati, Nadbiskup je predvodio Službu riječi i Odrješenje za pokojne na Gradskom groblju u Zadru. Generalni vikar slavio je svečane mise u Popovićima i Medviđoj (vidi: Vjesti).

DUŠNI DAN – Na Dušni dan, 2. studenoga 1998., g. Nadbiskup je u Katedrali predvodio svečanu zadušnicu za sve vjerne mrtve.

ZADUŠNICA ZA POK. BISKUPE I SVEĆENIKE – 3. studenoga 1998. god., u katedrali sv. Stošije, g. Nadbiskup je predvodio svečanu zadušnicu za pokojne nad/biskupe i svećenike Zadarske nadbiskupije.

MJESEČNA REKOLEKCIJA U STUDENOM – U srijedu, 4. studenoga 1998. god., u sjemeništu "Zmajević", održana je mjeseca rebolekcija prezbiterija Zadarske nadbiskupije. G. Nadbiskup je predvodio svečanu koncelebraciju u sjemenišnoj kapeli. U drugom dijelu rekolekcije predavanje na temu: *Laici – dar Duha Svetoga Crkvi i svjedoci u obnovi Crkve i svijeta*, održao je mons. Valter Župan, biskup krčki.

NADBISKUP U HRV. CARITASU – 5. listopada 1998., g. Nadbiskup se susreo s djelatnicima Hrvatskog Caritasa u Zagrebu radi sprovođenja novog statuta Caritasa.

NADBISKUPOV SUSRET S DUŽNOSNICIMA VLADE RH – 6. studenoga 1998. god., u Zagrebu, u prostorijama Hrvatske vlade na Markovu trgu, g. Nadbiskup se susreo s potpredsjednikom Vlade, dr. Ljerkom Mintas-Hodak, g. Josom Škarom, ministrom rada i socijalne skrbi i s drugim dužnosnicima Vlade radi rješavanja zaostalih pitanja i funkcioniranja Hrvatskog Caritasa.

PASTIRSKI POHOD U BOŽAVSKOM DEKANATU – 7. i 8. studenoga 1998. god., g. Nadbiskup je obavio prvi dio pastirskog pohoda župama Božavskog dekanata, slavivši svete mise s narodom i sastavši se s članovima župnih vijeća tamošnjih župa: Božava, Dragove, Veli Rat i Soline.

SJEDNICA PROFESORSKOG VIJEĆA VTKŠ – 10. studenoga 1998. god., u Nadbiskupskom domu u Zadru, pod predsjedanjem g. Nadbiskupa održana je sjednica Profesorskog vijeća Visoke teološko-ketehtske škole u Zadru. Profesori su se zadržali na zajedničkom objektu s Nadbiskupom.

SAVJETOVANJE O LAICIMA U BOGOROSLUŽJU NA ČOKOVCU – Na blagdan svetog Martina, biskupa, 11. studenoga 1998. god., u benediktinskom samostanu sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu, o. Pašman, održano je savjetovanje o ulozi i mjestu laika u svetom bogoslužju. Savjetovanju je bio nazočan g. Nadbiskup, zatim predsjednik Liturgijskog vijeća HBK i riječko-senjski nadbiskup dr. Anton Tamarut, nadbiskup u miru mons. M. Oblak, o. dr. Bernardin Škunca, provincial franjevaca provincije sv. Jeronima, župnici pašmanskih i ugljanskih župa i drugi sudionici.

Ijeni čin u našem vjerničkom životu ako ne bismo shvatili potrebu življenja Caritasa i odgoja našega mladog naraštaja za življenu dobrotvornost. Stoga tu nedjelju vidim kao osobiti trenutak općeg shvaćanja trajnoga mesta Caritasa u životu naše Crkve. Tome odgoju mogu pomoći svi vjeroučitelji, svećenici, učitelji i profesori u školi, sredstva društvenog priopćavanja, elektronska i tiskana.

Osoba blaženoga Alojzija Stepinca lik je koji danas u nama budi žar uočavanja svih potrebitih naše pomoći i stvara novu nadu u ostvarenju boljeg i pravednijeg svijeta. Pružena ruka otvara nadu u srcima ljudi i daje im snagu da se sami

ISELJENIČKI DAN - 27. prosinca 1998. godine

POSLANICA ZA ISELJENIČKI DAN 1998. GODINE

Ravnateljstvo Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu - Zagreb

DAR KOJI OHRAbruJE

Uvod

Još smo pod dojmom milosnog događaja posjeta Svetog Oca Hrvatskoj. U tim nezaboravnim svečanostima sudjelovali su, kao i uvijek dosad, i mnogi Hrvati katolici iz svijeta, napose u velikom broju iz zapadne Europe. U Mariji Bistrici Ivan Pavao II. je rekao: "*Srdačno pozdravljam sve Hrvate iz Domovine i inozemstva u ovome marijanskom svetištu da bi podijelili radost proglašenja blaženim zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca!*" Papine poruke nam još uvijek odzvajaju u ušima i odjekuju u srcima. One trebaju biti putokaz i svjetlo našoj Crkvi u treće tisućljeće. Ostaje nam obveza proučavati ih po našim obiteljima, župama, redovničkim zajednicama i biskupijama ne samo diljem Hrvatske i Bosne i Hercegovine nego i na svakom mjestu gdje žive Hrvati katolici. I ovim događajem okupljanja oko Svetog Oca pred likom blaženoga mučenika Alojzija Stepinca hrvatski narod i Crkva u njemu su, tko zna po koji put, očitovali svoju želju ostati jedno bez obzira na granice i prostranstva koja nas dijele kao i na razlike koje su, neki tobože u ime tog jedinstva, među nama kušali praviti! Ta želja i žrtve kojima

pokrenu. Kristova ruka preko mene i tebe pokreće nepokretna i oživjava bespomoćna. Zato, da postaneš odgovornim za svoju zajednicu, Crkvu i cijeli svijet: **Budi nada potrebnima!**

Svim darovateljima, svim djelatnicima Crkve, svim odgojiteljima i ljudima dobre volje iskreno zahvaljujem za učinjeno, dosadašnje i buduće, te zazivam na sve Božji blagoslov.

+ Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski
i predsjednik Hrvatskog Caritasa

je plaćena obvezuje jer je upravo ona najveće blago naše prošlosti i najsigurniji zalog naše budućnosti.

1. Da se svjetlo nade ne ugasi

Prigodom ovogodišnjeg Iseljeničkog dana, u nedjelju 27. prosinca, želimo našoj domovinskoj i iseljeničkoj javnosti prenijeti najprije misli Svetog Oca sadržane u njegovoj Poruci za Svjetski dan iseljenika, jer su one upućene ne samo našoj braći i sestrama izvan domovine nego i u domovini. **NEKA SE POŠTUJE SVAKA OSOBA I NEKA SE UKLONE DISKRIMINACIJE KOJE PONIŽAVAJU LJUDSKO DOSTOJANSTVO**, naslov je Papine Poruke. Ovaj naslov i nije samo poruka ljudima nego i molitva Bogu, jer poštivanje čovjeka, njegova dostojanstva i njegovih temeljnih prava nije i nikada neće biti plod Zemlje nego dar Neba. Papina Poruka dotiče brojne teškoće suvremenih svjetskih migracija, no mi ćemo ovdje u slobodnom prijevodu navesti ono što nam se učinilo da duboko zahvaća u trenutno stanje naših vjernika i iseljenika. Još nas tjeskobom ispunjavaju i teško pritišću sve očitije moralne i materijalne posljedice agresije i rata na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Umjesto povratka programnika u njihove domove nastavlja se tih seljavanje bilo zbog ekonomskih teškoća i socijalnih nepravdi bilo zbog političkih kalkulacija. S druge strane, sve je izraženije nastojanje društve

asimilacijom. Puno je razloga koji nam daju pravo i nalažu obvezu podići glas protiv nepravde i sebičnosti u domovini i za očuvanje naše vjerske pripadnosti i narodne istovjetnosti u tuđini. Otvoriti oči pred nevoljama i teškoćama, od kojih tako rado odvraćamo pogled, pomaže u buđenju svijesti i spremnosti svakog pojedinca učiniti što mu je moguće da se svjetlo nade na putu našeg povjesnog hoda kroz vrijeme sadašnje ne ugasi.

U tom nipošto lakov zadatku Sveti Otac nas hrabri jasnoćom svoje poruke. On piše: "Po-ložaj selilaca i izbjeglica kao da postaje sve nesigurnijim. Nasilje ponekad prisiljava cijele narode napustiti zavičaj; bijeda i nemogućnost razvoja tjeraju pojedince i cijele obitelji da u nekim dalekim zemljama potraže sredstva za život. Ima mnogo pothvata koji žele ublažiti njihove nevolje i patnje. Onima koji se posebno tome posvećuju izražavam svoju zahvalnost uz ohrabrenje neka, usprkos teškoćama, odvažno nastave. Uz poteškoće povezane s kulturnim, društvenim pa i religijskim preprekama, dolazi još i nezaposlenost, odjeljenost od obitelji, nedostatak socijalnih službi i opća neizvjesnost. Svemu tome pridolazi i strah domaćeg pučanstva da će zbog sve većeg broja stranaca izgubiti vlastitu samobitnost. Tako dolazi do dramatičnih negativnih posljedica: budući da nije došlo do skladne i mirne integracije, nastaju napetosti i ljudi se zatvaraju u sebe. Sve to kršćanskoj zajednici nameće žurne izazove. Solidarnost i prihvatanje stranaca nisu za kršćanina samo dužnosti ljudske gostoljubivosti, nego je to i jasan zahtjev Kristove nauke. Brinuti se za doseđenika, za vjernika znači zauzimati se da se braći i sestrama, koji su došli iz drugih zemalja, osigura njihovo mjesto u novim kršćanskim zajednicama i da im budu priznata prava koja pripadaju svakom ljudskom biću. Crkva poziva sve ljudе dobre volje da se i pojedinačno zauzmu za poštivanje svake osobe i za uklanjanje diskriminacije koja ponižava ljudsko dostoјanstvo. Crkvena zajednica podsjeća na odgovornost države i cijele međunarodne zajednice a posebno onih tijela i ustanova koji su na različite načine povezani s pojmom migracija. Crkva vrši svoju zadaću čovjekoljublja naučavanjem, vlastitim svjedočenjem i prosvjećivanjem savjesti ali i poticanjem prikladnih pothvata kako bi selioci našli svoje mjesto u novoj sredini. Ona posebno potiče kršćanske doseđenike i izbjeglice da se ne zatvaraju u sebe, odvajajući se od pastoralnog hoda biskupije ili župe koja ih je primila. Ali u isto vrijeme odvraća domaće svećenike i vjernike od pokušaja da se došljake jednostavno asimilira i utopi u novu sredinu čime bi se zanijekale

njihove posebne značajke. Crkva potiče na posebno uklapanje te braće uz poštivanje njihove različitosti u cilju izgradnje gostoljubive i solidarne vjerničke obitelji. Stoga je dobro da zajednica, u koju doseđenici i izbjeglice dolaze, stavi njima na raspolaganje ustanove koje će im biti od djelotvorne pomoći. A od svećenika, koji se posebno brinu za doseđenike, traži se da budu most između različitih kultura i mentaliteta. Zahtjevna Isusova riječ 'stranac bijah i primiste me' (Mt 25, 35) ima svoju snagu i veže u savjesti sve one koji ga žele slijediti. Prihvati drugoga nije za vjernika samo čovjekoljublje ili prirodna sklonost prema sebi sličima. To je mnogo više, jer vjernik zna da u svakom ljudskom biću susreće Krista, koji očekuje da bude ljubljen i služen u braći, osobito u najsiromašnjima i najpotrebnijima."

2. Svetac i mučenik – uzor i zagovornik

Dok nam pred očima duha svim svojim sjajem svjetli blaženi lik kardinala Stepinca, kom je Nebo po srcu pape Ivana Pavla II. obdarilo darom koji obvezuje, ponavljamо njegove riječi hrvatskim radnicima u Njemačkoj 1944.: "Ako ste i daleko od rodnog kraja, Bog nije daleko od vas. Naš najveći narodni ponos mora biti: čista savjest i poštenje." Ove riječi danas kao i u trenutku kada su izgovorene obvezuju svakog Hrvata katolika. Bez čiste savjesti i poštenja nije nikad pa neće ni u ovom vremenu biti moguće ni kao Crkvi ni kao narodu izbjegći sve očitiju opasnost nutarnjeg urušavanja na jednoj i nestanku s povijesnih prostora na drugoj strani. Primjer našeg blaženog Kardinala svom svojom jasnoćom svjedoči da teškoće kod pravih vjernika i iskrenih rodoljuba ne umanjuju nego povećavaju spremnost na žrtvu i ljubav prema svome narodu, domu i domovini. Ljubav prema svome nije zaprekom nego poticajem ljubavi prema svakome čovjeku i narodu. Hrvatski narod, napose onaj dio u državi Bosni i Hercegovini, nakon kušnje kruha i slobode, proživjava kušnju nade. Njemu danas treba pomoći i blizina onih koji su pripravni na dodtanu mjeru žrtve i ljubavi. Svima, a napose onima čiju spremnost, s puno razloga, obeshrabruje sumnja da je pred nama mogao biti još dug put jedva savladivilih prepreka ponavljamо riječi hrvatskih biskupa, napisane u povodu tridesete obljetnice smrti blaženoga Alojzija Stepinca. Oni su nam tada poručili: "Prije trideset godina umro je hrvatski kardinal Stepinac. Njegov je grob postao znakom da se uzalud trude svi koji su htjeli zajedno s njime osuditi, utamničiti i napokon pokopati njegovu Crkvu i njegov narod. Hrvatski narod

KRONIKA

PASTIRSKI POHOD UGLJANU – G. Nadbiskup je sredinom listopada 1998. godine obavio službeni pastirski pohod župama Ugljanskog dekanata. Prethodni posjet školama u dekanatu obavio je gen. vikar, mons. M. Bolobanić. Dana 11. listopada g. Nadbiskup predvodio je svečanu misu i procesiju u Preku za vanjsku proslavu blagdana Gospe od Ružarija. U tjednu od 18. do 25. listopada pohodio je župe Ugljan, Lukoran, Sutomišćicu, Preko, Kali i Kukljicu. U svim župama se sastao s različitim tijelima tih župa. Posjetio je i škole u Preku, Kalima i Kukljici, te općinska poglavarnstva u Preku, Kalima i Kukljici. Na završetku pohoda, 25. listopada, u Kalima, Nadbiskup je imao zajednički susret sa župnicima, katehisticama i katehetama dekanata gdje su izmijenjene misli o tijeku pohoda i pastoralnim zadacima u dekanatu.

MISA ZA BOLESNE I STARIE U CRKVI SV. ŠIME - U nedjelju, 11. listopada 1998. god., u osmini blagdana svetoga Šime, u svetištu sv. Šime održano je euharsitijsko slavlje za bolesnike i starije koje je predvodio generalni vikar, mons. M. Bolobanić, koji je za vrijeme sv. mise podijelio i sakrament bolesničkog pomazanja.

ZAJEDANJE HBK U ŠIBENIKU – Od 12. do 14. listopada 1998. god. g. Nadbiskup je sudjelovao na redovitom jesenskom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije koja se održala u Šibeniku u prigodi 700. obljetnice Šibenske biskupije.

UPRAVNO VIJEĆE HRV. CARITASA – 15. i 16. listopada 1998. godine u hotelu Novi park u Zadru, održano je zasjedanje Upravnog odbora Hrvatskog Caritasa, pod predsjedanjem g. Nadbiskupa, koji je, u svojstvu predsjednika hrvatskog Caritasa, direktorima dijecezanskih caritasa predstavio novi Statut Hrvatskog Caritasa.

SJEDNICA ŠKOLSKOG VIJEĆA NADB. GIMNAZIJE – 16. listopada 1998., g. Nadbiskup je predsjedao II. sjednici školskog vijeća Nadbiskupske klasične gimnazije u sjemeništu "Zmajević".

MISIJE NA PUNTAMICI – Od 11. do 18. listopada 1998. god., u povodu 30. godišnjice osnutka župe bezgrešnog začeća BDM, održane

su u toj župi pučke misije (vidi: Vijesti). G. Nadbiskup je na završetku misija, 18. listopada, predvodio euharistijsko slavlje i procesiju u čast bl. Djevice Marije te imao susret s misionarima o. Stjepanom Kuzmićem i o. Zvonkom Vlahom, isusovcima.

HODOČAŠĆE MLADIH U NIN – 18. listopada 1998. god. održano je tradicionalno hodočašće mladih u Nin (vidi: Vijesti). G. Nadbiskup je tom prigodom predvodio misno slavlje i propovijedao u župnoj crkvi u Ninu.

SUSRET SVEĆENIKA ZAD. DEKANA – 21. listopada 1998. god. održan je susret svećenika Zadarskog dekanata u župi sv. Josipa, Zadar-Plovanija, na kojem se rapravljalo o početku predjubilejske godine posvećene Bogu Ocu (1999) i o pastoralnim događanjima u Zadru tijekom te godine. Susretu je bio nazočan i g. Nadbiskup.

ZNANSTVENI SKUP O OTOKU MOLATU – 22. i 23. listopada 1998. god., u prostorijama Matice hrvatske u Zadru, održan je znanstveni skup o otoku Molatu. U ime Zadarske nadbiskupije sudjelovao je mons. M. Bolobanić.

30. OBLJETNICA RADIO ZADRA – 24. listopada 1998. god. proslavljen je 30. obljetnica Radio postaje Zadar. Svečanom skupu u Hrv. kazališnoj kući u ime Nadbiskupije zadarske bio je nazočan mons. M. Bolobanić, gen. vikar.

PAPIN DAN - U nedjelju, 25 listopada, na Papin dan, mons. M. Bolobanić, gen. vikar, predvodio je svečano euharistijsko slavlje u katedrali svete Stošije.

NADBISKUP U MIRU BLAGOSLOVIO KRIŽUKRAP. TOPLICAMA - 25. listopada 1998. god., na mjesnom groblju u Krapinskim Toplicama, mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru, blagoslovio je veliki granitni spomen-križ na uspomenu poginulim braniteljima u Domovinsko-mu ratu, na II. pohod Svetoga Oca Ivana Pavla II. Hrvatskoj i proglašenje blaženim kardinala Alojzija Stepinca. Na podnožju križa uklesano je Kardinalovo geslo: "U tebe se, Gospodine, uždam."

VI. SJEDNICA SVEĆENIČKOG VIJEĆA – 28. listopada 1998. god. g. Nadbiskup je

3. ZAPUNTEL

Zapuntel je župa Porođenja Bl. Djevice Marije ili Male Gospe – kako kaže narod. Prvi put se spominje 1450. god. kao Sanponello, Val de Zampontel. Ime mjesata se najvjerojatnije izvodi od sintagme “za pustum”, tj. iza rta, a to odgovara položaju zapuntelske uvale koja zaštićuje od juga. Selo se nalazi na sjeverozapadnom dijelu otoka Molata i udaljeno je oko dva km od svog pristaňa, obale.

Župna crkva posvećena Marijinu porođenju, jednobrodna je građevina (10 x 5,30 m). Izgradili su je župljeni u drugoj polovici 16. st. sa sakristijom i apsidom. Pročelje s glavnim vratima nalazi se na zapadu. Na nadvratnoj gredi u plitkom reljefu prikazana je sveta Bogorodica s Dječakom Isusom u naručju. Krovni vijenac završava na crkvenom pročelju trokutastim zabatom. U unutrašnjosti na glavnom oltaru nalazi se bogato izrađen mramorni tabernakul i oltarna pala Gospu u čast s nečitljivim potpisom. Drugi je oltar posvećen padovanskom sv. Anti, a treći, najmlađi a najveći, posvećen je Gospu Lurdskoj.

S obje strane glavnog oltara ulazi se kroz manja vrata u sakristiju. Na njezinu je pločniku nadgrobna ploča na kojoj kurzivnom glagoljicom piše. “1712. VO E GROB MENE – DON IVANA SM - O LANA I NJEGOVI (H) REDI OD ISTA”. Smoljan, župnik, bio je rodom iz Ista i podigao je grob za sebe i nasljednike – eredi (v. Fučić, 384.).

Još se u crkvi nalazi vrijedno slikano raspolo iz 18. stoljeća.

Crkva je temeljito obnovljena iznutra i izvana 1991. god, za župnika don Marija Gržanova. Radove je izvršio poduzetnik Nedjeljko Antićev iz Sukošana. Tada je dograđen i zvonik. Obnovljenu crkvu je blagoslovio na radost ponosnih Zapuntelaca mons. M. Oblak, nadbiskup zadarski. U svojoj homiliji on je pohvalio njihovu vjekovnu povezanost sa župnom crkvom i nebeskom zaštitnicom Malom Gospom.

Zvonik i zvona

Do 1910. god. imala je župna crkva na svom pročelju zvonik-preslicu (alla romana) koji je te godine orkanska bura porušila. Kasnije župljeni počeše graditi novi koji je tek 1991. g., kod obnove crkve, dograđen i dovršen.

Na zvoniku su dva zvona. Manje iz prošlog stoljeća, promjera 54 cm. Saliveno je 1881. god. u Splitu. Uz ukrase ima likove Uznesenja Marijina, sv. Josipa i sv. Ante. Veće je zvono novije, promjera 62 cm. Nosi natpis: *NA SLAVU BOŽJU NABAVILI ŽUPLJANI ZAPUNTELA 1927.* Naime, za 1. svj. rata jedno im je zvono austrijska vlast bila prisilno otuđila u ratne svrhe. Još piše pri dnu u pečatu: SALIO JAKOV CUKROV, SPLJET. I na ovom zvonu ima dosta ornamenata.

Statistika

Početkom 16. st., neposredno poslije turskih ratova, u Zapuntelu je živjelo 50-ak osoba – svjedoče vizitacije A. Valiera i M. Priulija. Brži porast pučanstva dolazi u 18. st., tj. 89 duša. Godine 1857. živi u Zapuntelu 137 stanovnika. God. 1906. župa ima 28 obitelji i 167 duša. God. 1928. 183, a 1936. ima 258 duša. god. 1974. dosta manje, a danas samo oko 60-ak čeljadi.

Župnici u 20. stoljeću

Don Šime Matulina, župnik 1901.

Don Henrik Seršić, župnik od 1901-1904.

Don Petar Vecchiardo, 1904-1906.

Don Šime Uglešić, ekskurent iz Ista, 1906-1911.

Don Henrik Seršić, 1914-1920.

Don Šime Lovrović, 1920-1924.

Don Šime Uglešić, 1924-1927.

Don Čiril Pelajić, 1927-1930.

Don Marijan Magaš, 1930-1933.

Don Romano Lukin, 1933-1934.

Don Šime Uglešić, 1934-1935.

Don Frane Paro, 1935-1945.

Don Toma Segarić, 1945-1956.

Don Petar Vlasanović, 1956-1969.

Don Šime Sturnela, 1969-1975.

Don Marijo Gržanov, 1975 - danas.

“Molat, školj va sarcu i na zajiku”

(Šarun)

Rozario Šutrin

zajedno s Katoličkom crkvom koja u njemu živi i koja mu služi bio je u ono doba klevetan i nepravedno osuđivan, bio je lišen svojih prava i sloboda, namijenili su mu sudbinu da se dijelom raseli, dijelom izumre, a dijelom zaboravi svoje vlastito biće. Iseljena Hrvatska bila je u ono doba strogo odijeljena od Domovine... Dobri glas o kardinalu Stepincu bilo je prvo svjetlo koje je poslije Drugog svjetskog rata osvijetlilo tmurnu sudbinu hrvatskih iseljenika. Jer sve dok nije u svjetskoj javnosti zablistao Stepinčev lik, protuhrvatska klevetnička propaganda uvelike je uspjevala ozloglašavati hrvatsko ime među narodima. Otad se širom svijeta sve ponosnije mogosmo zvati Stepinčevim narodom, otad nas je sve više dobromanjernih ljudi u mnogim narodima počelo istinski poznavati i cijeniti... Kardinal Alojzije Stepinac uvijek se brinuo za Hrvate izvan Domovine. U svoje doba obnovio je Društvo sv. Rafaela za zaštitu i pomoć hrvatskim iseljenicima. Bio je pokrenuo i časopis ‘Hrvat u tuđini’. Našim radnicima u Njemačkoj slao je svećenike, molitvenike i poruke. On sam nije htio napustiti Domovinu ni onda kad su ga nukali neka ode i tako izmakne robiji... Hrvatima u iseljeništvu postao je ne samo svjetlost nego i trajni zov da se vrate u Domovinu i da svojoj djeci, koja se možda neće vratiti, ucijepi tu ljubav koja će ih trajno iznova dovoditi u ovu zemlju koju nam je Providnost namijenila i iz koje smo jedino kadri vršiti svoju ulogu u povijesti Europe i svijeta. Iseljena Hrvatska odužila se velikom kardinalu. U doba kad je Domovina morala šutjeti, u iseljeništvu su tiskane brojne knjige izvornih svjedočanstava o Stepincu. Mnoge su škole, čak i ulice svjetskih metropola, označene njegovim imenom...”

3. Svjetlo na putu povratka

Dragi vjernici u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i u iseljeništvu! Crkva u hrvatskom narodu doživjela je čast i radost da ju je njezin vrhovni

poglavar Sveti Otac u samo četiri godine tri puta počastio svojim pohodom: u Zagrebu 1994., u Sarajevu 1997. i u Zagrebu, Mariji Bistrici, Splitu i Solinu ove 1998. godine. Hrvati iz iseljeništva su u velikom broju sudjelovali i sudjeluju, ne samo prigodom ovih posjeta nego i na svečanostima Papina pohoda zemljama njihova sadašnjeg bojavka. Sveti Otac sa svoje strane ne propušta prilike da ih pozdravi na njihovom hrvatskom jeziku, a oni u svojim mjesnim Crkvama prednjače u ljubavi prema Crkvi i njemu osobno. Sada, kada nam je dobr Bog preko ovog nama tako dragog i u svim nevoljama blizog Pape darovao dragi dar u proglašenju blaženim velikog sina ove Crkve i naroda, naša ljubav i zahvalnost prema svakom papi i Svetoj Stolici treba biti još veća. Ovaj dar Neba nas obvezuje s još većom vjernošću slijediti i živjeti prema smjernicama i nauku, što nam ga je izložio prigodom spomenutih posjeta i neumorno izlaže u svojim porukama i enciklikama. Ostaje nam trajna obveza slijediti primjer blaženog kardinala u nepokolebivom pouzdanju u Božju providnost, u ljubavi prema Crkvi i hrvatskom narodu potvrđenoj u hrabrom zalaganju za promicanje dostojanstva i prava svakog čovjeka. Navedene riječi naših biskupa neka nam u trećoj godini pripreve za veliki Jubilej, u godini posvećenoj Bogu Ocu, pokažu put povratka u domove i domovinu otaca. Taj put će nas preko praga trećeg tisućljeća povesti u sigurniju budućnost za kojom tako dugo čeznemo.

S tim mislima, u ime svih hrvatskih biskupa želim i molim svima čestit Božić i blagoslovljenu 1999. godinu.

O Božiću, 1998.

*Mons. dr. Pero Sudar
pomoćni biskup vrhbosanski
predsjednik vijeća HBK
i BK BiH za iseljenike*

UMRO MONS. ĐURO KOKŠA

(Prenosimo iz *Glasa Koncila*, br. 49, od 6. prosinca 1998. god.)

U četvrtak, 26. studenoga 1998. godine, preminuo je umirovljeni pomoćni zagrebački biskup dr. Đuro Kokša. Mons. Đuro Kokša rođio se 17. svibnja 1922. godine u Molvama, u Podravini. U Zagrebu je pohađao klasičnu gimnaziju, Dječacko sjemenište na Šalati i Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju. Prvu godinu studija završio je na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i zatim 1942. god. nastavio filozofski i teološki studij u Rimu na Papinskom sveučilištu Gregoriani. Za svećenika zagrebačke nadbiskupije zaređen je 26. listopada 1947. u Rimu. Uz licencijate iz filozofije (1944), crkvene povijesti (1953) i crkvenog prava (1962), stekao je i doktorat iz teologije (1951). Godine 1957. imenovan je vicerectorom Ilirskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu. Od 1959. godine bio je rektorom Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu i iznimno je zaslužan za očuvanje toga zavoda i službeno vraćanje hrvatskog imena tom zavodu kojega je vodio dvadeset godina. Objavio je tada i dvije knjige: *Zapadna duhovna lirika* (Rim, 1970) i *San Girolamo degli Schiavoni* (Rim, 1971). Papa Pavao VI. imenovao ga je pomoćnim zagrebačkim biskupom 1978. godine, a za biskupa je zaređen 23. srpnja 1978. godine u zagrebačkoj katedrali po rukama nadbiskupa Franje Kuharića. Biskupsko geslo mons. Kokše bilo je: "U bližnjemu je Gospod". Kao pomoćni biskup bio je generalni vikar, vikar za odgoj svećeničkih pripravnika, predstojnik Nadbiskupijskoga vijeća za ekumenizam i dijalog, predsjednik

Prizivnog suda zagrebačke nadbiskupije, veliki prepošt Prvostolnog kaptola zagrebačkoga, arhiđakon gorsko-dubičkog arhiđakonata, delegat zagrebačkoga nadbiskupa u Izdavačkom vijeću Glasa Koncila, u kojem je obavljao i službu predsjednika.

Njegujući izuzetnu ljubav i zanimanje za umjetnost, mons. Kokša je prikupio veoma dragocjenu zbirku vrlo vrijednih djela inozemnih i hrvatskih kipara i slikara koju je darovao Zagrebačkoj nadbiskupiji. Izdao je i dvije zbirke pjesama pod naslovom: *Pjesme hrvatskih nepjesnika i Zapadna duhovna proza*. Uspostavom samostalne države Republike Hrvatske, biskup Kokša je bio član prve biskupske Komisije za pregovore s državom. U Hrvatskoj biskupskoj konferenciji obavljao je službu predsjednika Vijeća za ekumenizam i dijalog i bio članom Komisije HBK za dijalog sa Srpskom pravoslavnom crkvom. Navršivši kanonsku dob od 75 godina života, podnio je Svetom Ocu zahtjev za umirovljenje, koje je i prihvaćeno 2. ožujka ove godine.

***

Pogreb mons. Đure Kokše obavljen je 2. prosinca 1998. god., na zagrebačkom groblju Mirogoj. Zadarsku nadbiskupiju svojom nazočnošću je predstavljao mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar.

SLUŽBENO PRIOPĆENJE O OTPUŠTANJU DVOJICE FRANJEVACA HERCEGOVAČKE PROVINCIJE IZ REDA

Biskupski ordinarijat Mostar, dopisom br. 1269/1998., od 23. studenoga 1998. god., uputio je svim Ordinarijima Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije dopis s popratnom dokumentacijom o otpuštanju iz Franjevačkog reda Bonifacija Barbarića i Bože Radoša, dosadašnjih članova Hercegovačke franjevačke provincije koji nezakonito djeluju u župi Čapljina. Dekret o otpuštanju iz Franjevačkoga reda donio je Generalni ministar 2. ožujka 1998.

godine, nakon što je Generalni definator Reda tajnim i jednodušnim glasovanjem odlučio da se spomenuta dvojica otpuste iz Reda, a što je potvrdila Kongregacija za ustanove posvećenoga života i društva apostolskoga života 23. ožujka 1998. god., prot. br. 32343/97. Dokumente Kongregacije i Generalne prokurature u hrvatskom prijevodu objavio je bilten Ike br. 47/98. od 26. studenoga 1998. godine, prilog str. IV.

Brgulje - župna crkva sv. Andrije, apostola

Statistika

U popisu stanovnika zadarskog otočja iz 1608. god. zadarskoga gradskog kneza Oktavijana Moceniga "villa di Berguglie" – mjesto Brgulje je imalo 101 stanovnika. Početkom ovog stoljeća – prema Šematizmu iz 1906. g. imale su 31 obitelj i 261 stanovnika. Godine 1939. prema Draganovićevu Šematizmu 219 duša. God. 1974. žitelja 192, a danas malo više od 50.

Posebni je ponos Brgulja lijepi, duboki, romantični Brguljski zaljev. Privlačan je za turiste jer spada među rijetke ljepote našega hrvatskog mora. Dobro je poznat našim ribarima kao sigurna luka, sklonište za nevremena. Tako je 30-ih godina ovog stoljeća bio prisiljen skloniti se svojom jahtom u brguljsku uvalu engleski kralj Eduard VIII. koji je kasnije 1936. abdicirao (*Hrv. dnevnik*, 11. 8. 1936.). Tom je prigodom izjavio za brguljski ovčji sir da je jedan od najfinijih. Poznato je da su Molačani prije 2. svj. rata imali sirarnu te proizvodili kvalitetni sir, ravan paškome.

*O školju moj dragi,
o Bargulje moje,
o drago mesto pradidov mojih,
oca moga, matere moje.*

(Ante M. Šarunić)

dimenzija. Ima tri oltara. Glavni oltar posvećen je zaštitniku sv. Andriji i na njemu je apostolov kip. Drugi oltar resi kip sv. Ante iz Padove, a treći kip Gospe Lurdske. Po zidovima visi nekoliko slika, i obvezatno, sv. Nikole, zaštitnika ribara i pomorača.

*"I ča bi ov narod bi
da mu crikve ni...ča? ...
Nediljaje.
Na misi su kršćani...

Zvoni parvi,
drugi i treti...
Brenče ... Nediljaje i mir.
I odrišenje,
I blagoslov"*

(Ante M. Šarunić)

Zvonik, premda skroman, pravi je ponos mesta. Diže se jugozapadno od crkve. U njemu su dva zvona, nabavljena 1932. u Ljubljani. To svjedoči i natpis na njima: STROJNE TOVARNE IN LIVARNE – LJUBLJANA, ŠT. 2462, 1932. Drugo zvono je ŠT. (broj) 2463. Veće zvono ima promjer 71 cm i ugravirane likove patrona crkve i mesta, sv. apostola Andrije. Bogato je ukrašeno ornamentima grožđa, lišća, vitica. Manje zvono ima promjer 57 cm. Na njemu je naslikan lik sv. Ante Padovanskoga i više ukrasa.

Grobje je udaljeno stotinu metara sjeverozapadno od sela.

"Georgius Magas, nec non alii Meletenses ad honorem B.M.V. de Carmelo MCCCLXIX. P.P." U kapelici se slavi misa na blagdan Gospe Karmelske (16. srpnja), a na Cvjetnicu se u njoj blagoslove maslinove grančice i u procesiji odnesu u župnu crkvu. Na kapelici u zvoniku-preslici nalazi se omanje veoma staro zvono, promjera 38 cm s natpisom: DMF – MDXXXIII (1533). Rijetka starina! Na zvonu su likovi sv. Ivana Krstitelja, Gospe s Djetetom i sv. biskupa Nikole.

Zvonik i zvona

Molatski zvonik je masivni osamljenik višekatna vrha. Diže se nedaleko od crkve s njegine istočne strane, a na njemu monotono otkucava ure veliki sat. Prenda je nalik na sve satove na našim zvonicima, Molačanima je osobito drag jer je svojevrsni spomenik. Spomen oslobođenja od kmetstva. O tom svjedoči njegova spomen-ploča (prije na zvoniku a sada u zvoniku) sa sljedećim natpisom:

BOGU NA SLAVU – SELU NA KORIST – MLADIMA NA PRIMJER – OVAJ SAT – NA USPOMENU OSLOBOĐENJA OD KMESTVA – 17. XI. 1937. – POSTAVIŠE (slijedi dvadeset imena i prezimena Molačana, od kojih nabrajam samo neka da vidimo glavna molatska prezimena: Mandić, Marčev, Matulić, Barićev, Matešić, Dujmov, Mavar, Mihoviljev, Baranić, Jentilinić) GODINE GOSPODNE 1939.

Do godine 1933. Molačani su bili kmetovi prenda je kmetstvo pravno ukinuto 1848. godine. Gospodar je Molata bio conte Abelić koji na istočnoj strani sela ima ograđeni dvorac. Svake godine otočani su mu bili dužni davati petinu poljoprivrednih proizvoda i sedminu uroda svojih vinograda. I kad su se 1933. god. Molačani oslobođili kmetskih odnosa, podigoše na visoku toriju veliki sat.

U zvoniku vise dva milozvučna zvona. Veće ima promjer 96, a manje 85 cm. Salivena su u Vittorio Veneto (Treviso), u Italiji, u poznatoj ljevaonici zvona Franje ing. De Poli, god. 1924. Oba teže 832 kg. Cijena: 11.698 talij. lira. Jedini natpis na svakome A.D. MCMXXIV.

***

Osnovna škola u Molatu radila je od 1880-1964. godine. Zbog malog broja učenika tada je zatvorena. Poslije 2. svj. rata stanovništvo naglo iseljava u grad. Na početku ovog 20. st. (1906.)

Molat je imao 82 obitelji i 700 stanovnika. God. 1939. ima (prema Draganovićevu Šematzizmu) 556 + 270 (iseljenih) stanovnika. Danas u Molatu živi 110, uglavnom starijih, osoba.

Matice se u župi vode od 1651. do 1822. god. glagoljicom. Potom neko vrijeme na talijanskom, a u 20. st. na hrvatskom jeziku; župna kuća je izgrađena 1840. godine.

U 2. svj. ratu, za talijanske (fašističke) okupacije, na Molatu Talijani organiziraše zloglasni koncentracioni logor u kojemu je izgubilo živote mnogo žitelja naših otoka.

O Molatu je objavio raspravu prof. Damir Magaš - "Molat - Prilog geografskim istraživanjima u zadarskoj regiji" (Radovi Zavoda JAZU, br. 27-28, Zadar, 1981, str. 355-420).

Župnici Molata u 20. stoljeću

1. Don Petar Silvestrić, iz Silbe, 1893-1903.
2. Don Ante Uglešić, iz Velog Rata, 1903-1905.
3. Don Ante Žuvić, iz Luke, 1905-1907.
4. Don Jakov Fabijanac, iz Splita, 1907-1909.
5. Don Ivo Blasić, iz Sutomišćice, 1909-1914.
6. Don Niko Kuvač, iz Drniša, 1914-1920.
7. Don Kažimir Sambunjak, iz Silbe, 1920-1923.
8. Don Ivo Pensa, iz Kaštela, 1923-1924.
9. Don Marijan Magaš, iz Molata, 1924-1933.
10. Don Roman Lukin, iz Malog Iža, 1933-1973.
11. Don Ivo Jurčev, iz Kaštel Novog, 1937-1939.
12. Don Eugen Šutrin, iz Luke, 1939-1945.
13. Don Rozario Šutrin, iz Luke, 1945-1946.
14. Don Grgo Fržop, iz Vodica, 1947-1954.
15. Don Marijan Magaš, iz Molata, 1954-1974.
16. Don Šime Sturnela, iz Poljane, 1974-1975.
17. Don Mario Gržanov, iz Sutomišćice, 1975 – danas.

2. BRGULJE

Mjesto Brgulje (Bargulje) stislo se posred otoka Molata, između Zapuntela i Molata. I ono se diže u unutrašnjosti otoka zbog opasnosti od gusara. Uz more se nalazi samo nekoliko kuća, magazina.

Od davnine su Brgulje samostalna kapelija. Zaštitnik joj je sv. Andrija, apostol. Potječe vjerojatno iz početka 17. st. Molatski župnici redovo pastoriziraju i Brgulje. Crkva je skromnih

ZADARSKA NADBISKUPIJA

NADBISKUPOVA POSLANICA ZA GODINU BOGA OCA

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice,

Draga braćo i sestre Kristovi vjernici!

S današnjom I. nedjeljom došača započinje treća i posljednja predjubilejska godina posvećena prvoj osobi presvetoga Trojstva - Bogu Ocu.

Sveti Otac Ivan Pavao II. u svom pismu *Nadolaskom trećeg tisućljeća* izreče temeljnu misao ove predjubilejske godine: *Sav je kršćanski život kao veliko hodočašće prema Očevoj kući (Tertio Millenio Adveniente, 49).* Otac, Bog Otac nas čeka svojom ljubavlju da nam oprosti i da nas primi.

1. Krist je otkrio Očevo lice

Isusov navještaj u Palestini sav je usredotočen na Kraljevstvo Božje, na Oca. U isto vrijeme sebe nam otkriva kao Božju blizinu. Isus nam prikazuje Boga koji je Otac i koji se brine za čovjeka, koji na se uzima njegovu stvar. "Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni" (Iv 3, 16). Sin tvrdi da ga Otac ljubi, da ga je poslao u svijet te da mu je dao vlast da spasi, sudi i uskrisuje. Sve je u Očevoj ruci. Otac koji je poslao svoga Sina Isusa svjedoči za nj po djelima koja čini, po moći koju ima nad grijehom i smrću.

Na poseban način Krist otkriva Očevo lice u prispodobama. One na osebujan način ocrtavaju očinstvo Božje. Ono se jedino i može izraziti u prispodobama. Tri su posebne prispodobe u kojima se jasno govori o Božjem očinstvu. Najjasnija je i najjača ona o izgubljenom sinu (Lk 15, 1-2, 11-32). Isus tumači svoj stav prema grešnicima, a zapravo je sve usredotočeno na Oca, na njegovu radost, na njegovu ljubav i praštanje zalatalom sinu.

2. Krist nam je osvijetlio čovjekov položaj pred Bogom

U slici mlađega sina, rastrošna i odlutala od Oca, Krist ocrtava put čovjeka grešnika koji je privučen lažnom slobodom. Takav čovjek ispraznjuje sebe od Očeve blizine i tone u svejadnije stanje svoje savjesti. U isto vrijeme postaje žrtva lažnih prijatelja koji ga ostavljaju njemu samome, iskoristenom i prezrenom. Tu istinu o izgubljenosti čovjeka grešnika Isus će iznijeti i u prispolobi o izgubljenoj ovcu i izgubljenoj drahmi.

3. Otkriti po Kristu Očevo lice u ovoj jubilejskoj godini

Pozvani smo da u godini pred sam Veliki jubilej otkrijemo svoj položaj pred Ocem i njegovu ljubav prema nama. Ne porecimo istinu da smo ugroženi grijehom, štoviše nositelji smo grijeha. To će biti prvi dobar korak prema *obraćenju*. Svako obraćenje obuhvaća dva vida našega duhovnog života. Prvi korak je oslobođanje od grijeha, zlih navika, zablude, lutanja. To je oslobođanje od zla da bismo se mogli kao slobodni opredjeliti za dobro, izraženo u moralnim vrednotama, potvrđenim u Evanđelju.

To, dalje, traži od nas *ponovno otkrivanje* sakramenta *Pomirenja (Ispovijedi)*. Osobni pristup tom daru Božjem, za našu slobodu od zla i rast u dobru, jest poziv svakom vjerniku u ovoj godini. Po njemu će Otac nama oprostiti dugove, a mi ćemo shvatiti da to trebamo i mi učiniti drugima.

Isus nam je otkrio Oca - ljubav. To nas poziva da svoj moralni život izrazimo u *dvostrukoj ljubavi* prema Bogu i bližnjemu. Uvijek imajmo na pameti da put prema Bogu vodi preko naše siromašne, zapuštenje, zaboravljene i potrebne braće (*usp. 1 Iv 4, 21*). Može li se možda unutar naše kršćanske zajednice pokušati ostvariti oprost i otpis stvarnih dugova - materijalnih - koji su nastali proteklih godina po našim gradovima i selima?

4. Obljetnice sjemeništa "Zmajević" i pisama pape Ivana VIII. i kneza Branimira

Naša Nadbiskupija hita prema Velikom jubileju obnavljajući spomen osnutka sjemeništa "Zmajević". Godine 1748. ostvaren je san velikog nadbiskupa Vicka Zmajevića da se otvorи škola za izobrazbu svećenika glagoljaša. Ono djeluje, dakle, u Zadru već 250 godina. Taj jubilej jest nova prigoda da posvijestimo što je značilo to sjemenište kroz dva i po stoljeća za našu Nadbiskupiju. Ali je i poticaj da vidimo danas mjesto i ulogu našega sjemeništa "Zmajević" u odgoju i školovanju svećeničkih kandidata u našoj nadbiskupijskoj obitelji. Vrednujemo li dovoljno svoje Sjemenište? Poznaje li Nadbiskupija svoje Sjemenište? Koliko je ono nadahnuće za rad na polju duhovnih zvanja? Protekla godina Duha Svetoga bila je u Nadbiskupiji i *Godina duhovnih zvanja*. Mnogo se molilo, ponešto i radio na tome. Gospodin je svojoj zadarskoj Crkvi pokazao znakove svoje blizine po novim kandidatima u Sjemeništu i novim studentima u bogosloviji koji su došli i iz sjemeništa i iz srednjih građanskih škola. Mi ćemo, ohrabreni time, nastaviti i svoju molitvu i svoj rad za duhovna zvana i u 1999. godini. Neka zajednice nastave svoje molitve za duhovna zvana po obrascu kojeg smo koristili u protekloj godini.

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U STUDENOM

Predavanje:

Mons. Valter Župan, biskup krčki

KRISTOVI VJERNICI LAICI – SURADNICI I SVJEDOCI DUHA SVETOGA U IZGRADNJI CRKVE I SVIJETA

Vatikanski je koncil Crkvu nazvao "Božjim narodom" koji je u hodu prema budućoj i stalnoj domovini. Taj narod živi od zajedništva ne samo pojedinih mjesnih Crkava s Rimskom Crkvom, nego se ostvaruje odgovornom i djelatnom suradnjom svih vjernika, koji temeljem svog krštenja preuzimaju poslanje koje je Bog povjerio Crkvi, da ga izvrši u svijetu.

Spomen 1120 godina od izmjene pisama između pape Ivana VIII. i kneza Branimira o čvrstoj vezi Hrvatske sa Svetom Stolicom, prilika je da u Nadbiskupiji oživimo program Branimirove godine: *Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi svetu misu*. Te godine darovana nam je Obnova našega krsnog zavjeta Bogu - u obliku molitve koju mi stariji znamo, ali ne i mnogi naši mladi.

Braćo i sestre! Veliki jubilej dolazi! Gospodin dolazi svome narodu, svojoj Crkvi da nas povede u novo tisućljeće. Neka 1999. godina protekne u vjernom zalaganju svećenika, redovnika i redovnica, i svih Kristovih vjernika da porastemo u ljubavi i vjernosti nebeskom Ocu, po njegovu Sinu Isusu Kristu u Duhu Svetom.

Marija, Majka Crkve, vjerna i ponizna kći Očeva neka nas prati svojim moćnim zagovorom kod Oca.

"Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista!"

(1 Kor 1, 3)

Sve vas blagoslivljam.

+ Ivan
nadbiskup

IZ POVIJESTI NAŠIH ŽUPA

OTOK MOLAT

1. ŽUPA MOLAT

Otok Molat nalazi se u zapadnom dijelu zadarskog otočja. U njegovoj unutrašnjosti smještena su tri naselja i svako od njih pri moru ima svoju luku s magazinima. Zapunel, Brgulje i Molat. Ime mu potječe od romanskog jezika. Izvedeno je od latinske riječi "mel" (med) odatle Meleta (insula), Melita, Melada, Molat. Molat je župa Pohođenja blažene Djevice Marije.

Kao ribarsko naselje spominje ga car Konstantin Porfirogenet u 10. st.: "ta Meleta". Hrvati su otok naselili poslije 10. st. i zadрžali romansko ime. Hrvatski ban Desa darovao je otok 1151. god. zadarskom benediktinskom samostanu sv. Krševana. Od 1409. je, kao i čitava Dalmacija, pod vlašću Mletaka pa ga oni daju u zakup različitim zadarskim plemičkim obiteljima (Abelić...). Prema Karlu F. Bianchiju već u 14. st. med iz Molata prodavao se u Zadru. Stanovnici Molata bave se uglavnom zemljoradnjom, ribarstvom i brodarstvom (pomerstvom). Njihovi su poznati jedrenjaci: Jela, Orjen, Labud.

Župna crkva

Mjesto Molat, s velikom lukom sv. Marije, spominju stari dokumenti 1320. godine. To znači da je već tada postojala i crkva sv. Marije u mjestu

Molatu koji je župa Pohođenja Marijina. Današnja jednobrodna župna crkva, posvećena Pohođenju blažene Djevice Marije, sagrađena je 1449. godine kako to svjedoči natpis na stepenici ispred glavnog oltara. Dakle, pred 550 godina. Duga je 21,40 m. a široka 8,80 m. Ima tri mramorna oltara s kipovima pohođenja, Srca Isusova i Gospe od Ruzarija. Najstarija je na otoku, a posvetio ju je nadbiskup zadarski Vicko Zmajević.

U prezbiteriju nalazimo stare kamene nadgrobne ploče, datirane od 1720. god. i kasnije. To su uglavnom grobovi župnika. Tako i u sakristiji, koja je bila prva crkva, nalaze se grobovi s ugraviranim simbolima iz seljačkog života: motika, kosir, lopata... Na jednom je grobu glagoljski natpis: To e pokoinoga Petrice Štrigalića grob. Stara grobna ploča s reljefnim likom svećenika kod obnove crkve 1982. godine postavljena je uz vanjski zid crkve da se po njoj ne gazi.

Kapelica Gospe Karmelske

Potječe iz 1769. god. Dao ju je sagraditi pop don Matij Marković (Marčev). Uz nju je darovao i tri gonjala zemlje. Ima samo jedan oltar. Poviše oltarne menze u tri niše ugrađena su tri omanja kipa: Gospe Karmelske, sv. Mateja ap. i nepoznatog sveca s crvenim biretom. Na vrhu oltara je pločica s natpisom da su oltar podigli

Mjesto Molat, župna crkva Pohođenja Marijina

raca pod redateljstvom prof. Mile Marasovića i don Rade Pinčića, duhovnika. Dobro izvedena i ozbiljna gluma glavnog lika, bogoslova Tomislava (sjemeništarac I. Piličić) koji se ustrajno bori da ostvari svećenički poziv usprkos protivljenju svoga oca dojmila se svih nazočnih. Na koncu programa riječi čestitke nadbiskupu u miru mons. Oblaku, kao i sjemeništarcima, izvodačima drame, izrekao je nadbiskup Ivan Prenda. Program je

završio druženjem na domjenku u sjemenišnoj blagovaonici. Sutradan, na blagdan Bezgrešnog začeća BDM, za sve sjemeništarce i djelatnike Sjemeništa nadbiskup Prenda predvodio je svećano euharistijsko slavlje u sjemenišnoj kapelici koja je posvećena Bezgrešnoj.

Livio Marijan

bilo popraćeno u sredstvima priopćavanja kao znak da se Crkva uputila prema demokratizaciji nakon dugih stoljeća vertikalnog ustrojstva. Treba kazati da je neprimjereno pripisivati Crkvi moderan pojam demokratizacije, jer taj pojam u sebi uključuje poimanje naroda kome pripada vrhovna vlast, a Crkva nije tako ustrojena.

Temelj suodgovornosti i udioništva u crkvenim strukturama je teološke a ne sociopolitičke naravi. Sva sudionička tijela, koja je sugerirao II. vatikanski sabor, a koja je kodificiralo crkveno zakonodavstvo, jesu više ili manje sretan pokušaj da se u juridičke forme prereku teološki principi na kojima počiva koncilска ekleziologija.

Koja su to teološka načela? Najčešće se spominje ekleziologija Božjeg naroda i njegovo zajedništvo; zatim svećeništvo Božjeg naroda, koje se temelji na sakramentima inicijacije; zatim raznovrsnost darova koje Duh Sveti dijeli svima u Crkvi. Tu je sinodalna praksa prvih stoljeća kršćanstva. Izvanredna sinoda biskupa 1985. godine i službeno je ustvrdila da je ekleziologija zajedništva središnja i temeljna misao koncilskih dokumenata i da među elementima koji karakteriziraju pravu viziju Crkve jest nauka prema kojoj se Crkva definira kao "zajedništvo". Tako i Apostolska konstitucija *Sacrae disciplinae leges* kojom se promulgira sadašnji crkveni zakonik 1983. godine. Čitamo pak u prethodnim bilješkama koje razjašnjavaju tekst konstitucije *Lumen gentium* da je zajednica pojam koji je u staroj Crkvi bio u velikoj časti. Pod njom se ne razumijeva neki neodređeni osjećaj, *non intelligentur de vago quodam affectu, sed realitate organica*, nego dakle organska stvarnost koja traži pravni oblik i ujedno je prožeta ljubavlju. Posebno je dakle izvanredna sinoda biskupa 1985. vrednovala ekleziologiju zajedništva kao središnju i temeljnu misao svih koncilskih dokumenata i taj je sinoda smatrala da ta ideja treba biti temelj juridičkog ustrojstva Crkve kao sudionštva i suodgovornosti na svim razinama i, citiram: *Jer je Crkva zajedništvo, mora na svim razinama postojati sudioništvo i suodgovornost (Comunione ecclesiale e strutture di corresponsabilité, Ed. Pontif. Univ. Gregoriana, s. 17)*. Posebno od II. vatikanskog sabora sve više izrasta novi vid ekleziologije koja je organski povezana sa trojstvenim životom: Ecclesia de Trinitate. Do II. vatikanskog sabora prevladavala je kristocentrična ekleziologija, ili monistička, koja se može pojednostavljeno izreći ovako: Krist osniva svoju Crkvu i prenosi vlast Petru i apostolima koji je onda prenose biskupima i svećenicima na koje spada da upravljaju i naučavaju.

Ovaj model, koji Krista skoro isključivo stavlja u središte svega, izvorište je piridalne ili klerikalne ekleziologije. Ovo je poimanje dovelo do nekada oštrog razgraničenja i podjele na aktivne članove Crkve (hijerarhiju) i pasivne ili one koji samo primaju (vjernici koji ne spadaju u hijerarhiju). Samo uvođenje pneumatološkog i trinitarnog principa koji pripisuje Duhu Isusa Krista ulogu izgradnje i strukturiranja Crkve omogućuje da se na Crkvu gleda s trinitarnog aspekta, a ne sa prenaglašenog kristocentričnoga. Elemente za ovakvo kristološko i u isto vrijeme pneumatološko poimanje Crkve nalazimo pomalo u svim dokumentima sabora. Dekret o službi i životu prezbitera PO u 2. točki: "*Gospodin Isus, kojega je Otac posvetio i poslao na svijet, cijelo svoje mistično Tijelo čini dionikom pomazanja Duha kojim je sam pomazan. Nema dakle nijednog uđa koji ne bi imao učešća u poslanju cijelog Tijela.*"

Duh Isusov, Duh Sveti pretvara krštenike u sinove Božje i istodobno u udove Kristova tijela. Pavao će Korinćanima reći: "*Mi smo svi kršteni jednim Duhom u jedno tijelo*" tako da Apostol može kazati vjernicima laicima: "*Vi ste tijelo Kristovo a pojedini udovi*" (*I Kor 12, 27*). Krštenici su kao preporođeni sinovi nerazdvojivo "*udovi Kristovi i udovi tijela Crkve*" (*Firentinski sabor, Decr. pro Armenis*). To je ono jedinstvo o kome govori Isus: "*Ja sam trs, vi loze*" (*Iv 15, 5*). Apostol Petar pak definira kršćane slikom zgrade. Kršćani su živo kamenje utemeljeno na Kristu, "*ugaonom kamenu*", koje je određeno da se njime sagradi "*duhovna kuća*" (*I Pt 2, 5*). Kršteni se dakle po preporodu i pomazanju Duha posvećuju da budu duhovni dom. Duh Sveti pomazuje krštenoga, utiskuje mu svoj neizbrisiv pečat (usp. *I Kor 1, 21*). Nakon toga duhovnog pomazanja kršćanin može, na svoj način, primijeniti na sebe Isusove riječi: "*Na meni je Duh Gospodnji, jer me pomazao, poslao me da donesem radosnu vijest siromasima, da navijestim oslobođenje zarobljenicima i vraćanje vida slijepcima, da oslobodim potlačene, da proglašim godinu milosti Gospodnje*" (*Lk 4, 18-19*). Tako krštenici po krsnom i krizmenom izljevanju uzimaju uđela u samome poslanju Isusa Mesije i Spasitelja.

Duh koji je dan svim vjernicima, iako u različitoj mjeri, omogućuje da se i pastiri i laici prihvataju kao braća i među svima postoji prava jednakost s obzirom na dostojanstvo i na djelovanje zajedničko svim vjernicima u izgradnji Kristova Tijela. Različiti u dužnostima i zadaćama, a solidarno odgovorni za život Crkve. Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* temelji svoj

govor na ovoj trinitarnoj viziji Crkve kao naroda Božjega, Tijelu Isusa Krista i hramu Duha Svetoga. Ova vizija Crkve širi prostore aktivnog angažmana svih vjernika. Ista konstitucija *LG*, u 37. točki govori: *Laici... neka otkrivaju svoje potrebe i svoje želje s onom slobodom i pouzdanjem koje pristoji djeci Božjoj i braći u Kristu. Prema svom znanju, kompetentnosti i ugledu imaju slobodu, a kada i dužnost da reknu svoje mišljenje o stvarima koje se odnose na korist Crkve. Neka se to čini, ako treba, preko ustanova koje je Crkva za to ustanovila, i uvijek istinoljubivo, hrabro i razborito.*

Dekret o apostolatu laika ovako govori o sredstvima za uzajamnu suradnju: Ukoliko je moguće, neka u dijecezama postoje vijeća koja će uz suradnju klera i redovnika s laicima pomagati apostolske pothvate Crkve, bilo u navještanju evanđelja i posvećivanju, bilo na karitativnom, socijalnom ili drugim područjima.

Osnovna karakteristika koja treba resiti člana nekog sudioničkog tijela župe, biskupije i, razumije se, sveopće Crkve je pastoralna osjetljivost, po mogućnosti obogaćena iskustvom. Pastoralna osjetljivost je zapravo sposobnost prihvaćanja i nostifikacije načina kako Crkva gleda na svoje poslanje evangelizacije i suradnje za rast Kraljevstva. Ove karakteristike se neposredno odrazuju na rad određenog tijela. Onaj tko je član određenog sudioničkog tijela (recimo vijeća) iako dolazi iz točno određene sredine ili grupacije, treba nastojati poprimiti sveobuhvatniju viziju situacije. To znači gledati na situaciju i na probleme, pa i na one sa svog područja ili grupe, jednim sveobuhvatljivim pogledom, imajući u vidu čitavu biskupiju. To tijelo nije mjesto borbe za slobodanje osobnih ili teritorijalnih prava.

Vrlo vrijedna i korisna značajka svakog vjernika trebala bi biti sposobnost da uvijek kaže istinu, osobito kada ova nije ugodna. Rijetko je cega biskup toliko potreban, jer koliko se više čovjek uzdiže u hijerarhiji, toliko teže dolazi do istine. Jedan je svećenik napisao: "Biskup... koliko je postajao važniji to je više bio izoliran. Kada je on bio prisutan ljudi su bili sve oprezniji i zatvoreni u iznošenju svojih mišljenja. Biskup dolazi u pastirski pohod i susreće samo katolike i komuniste preobučene u katolike. Nitko ga ne kritizira, nitko ne želi kazati biskupu ono što misli. Kako je tragično da pastir mnogo puta zaostaje za onima koje vodi." Treba razbiti ovu izoliranost i šutnju. Ovdje je presudna uloga laika, koji žive u stvarnoj životnoj situaciji i problemima.

Vjernici laici trebaju biti osposobljeni za izvršenje te svoje uloge u Crkvi. Njihovo uključivanje u sudionička tijela Crkve ujedno je i put njihova osposobljavanja. Kod ovoga naime svećenik treba dobro imati na umu, da za prvo vrijeme, a to vrijeme, treba naglasiti, neće kod nas biti kratko, svećeniku neće biti ništa lakše i da neće imati ništa manje posla, ako su njegovi vjernici laici aktivnije uključeni u izgradnju konkretne Crkve. Ovdje treba spomenuti poteškoću koja se nerijetko javlja na samom početku uključivanja laika u konkretan rad poslanja Crkve. Poteškoća koja se javlja posljedica je mišljenja prema kome će nam laici pomoći u našoj preopterećenosti, jer će preuzeti neke uloge i poslove koje smo do sada mi svećenici obavljali pa ćemo dosljedno tome od sada biti manje opterećeni. To mišljenje nije ispravno. Ako se stvari odvijaju u tom smislu znači da nisu na pravom putu i neće biti dobrih rezultata. Treba biti obratno. Angažirani će svećenik od sada biti više zaposlen, upravo zbog laika i s laicima. Zato jer laici imaju svoje vlastito poslanje i njihova uloga nije da odterete svećenika, što bi ih degradiralo, nego je uloga svećenika da svima njima bude učitelj i pastir te da ih osposobljava za njihovo poslanje i zato svećenikova zaduženja neće biti manja niti manje zahtjevna, nego drukčija. Svećenikovo poslanje je osposobljavati svoje vjernike da bi oni mogli učinkovito i kompetentno najprije upoznati svoj poziv i dosljedno tome onda svoje poslanje te ga i izvršiti. A to nije ništa manje naporan ni zahtjevan posao od onoga što smo ga mi umjesto laika obavljali. Potrebno je zato biti sasvim na čistu i duboko upoznati teološke, eklezijalne temelje poslanja vjernika laika u Crkvi. Jednako je tako potrebno posvijestiti našu ulogu predvodnika, učitelja i koordinatora u crkvenoj zajednici.

Na svećenicima je formacija laika. O uključivanju naših laika u formaciju koju pružaju naša učilišta, instituti ne bih sada ulazio. Spomenuo bih onaj vid formacije koju mogu pružati svećenici u župama prateći i radeći s vjernicima koji su se ponudili i uključili u neku pastoralnu aktivnost. To je onaj tih kapilarni, ali neradomjestivo vrijedan rad svećenika pastoralca. Ni jedan sastanak, ma kolikogod imao narav radnog susreta ne bi smio proteći bez, makar kratkotrajnog, formativnog i molitvenog dijela, razumije se prema stupnju zrelosti konkretnih osoba. U ovome je prevazna uloga svećenika unutar crkvene zajednice, jer će samo duhovno izgrađen vjernik moći svjedočiti kršćansku novost, biti suodgovoran za poslanje Crkve i biti svjestan svoje posebnosti koja ga

Stošije i sv. Krševana. Nakon mučeničke smrti sv. Krševana, izvukao je iz mora svećevu tijelo i pokopao ga kod svoje kuće. Uzeo je u zaštitu tri sestre: Kioniju (Ljubu), Agape (Dragu) i Irenu (Mиру), koje mu je preporučila sv. Stošija. Sestre su kasnije, za doba Dioklecijanovih progona svojim mučeništvom dokazale svoje životno uvjerenje. Tijelo svetoga svećenika Zoila je nakon smrti preneseno u Zadar. Na glavnem oltaru u crkvi sv. Krševana u Zadru stoje redom kipovi svetaca

Krševana, Šimuna, Zoila i Stošije. Sveti Zoilo je u svećeničkoj misnici.

Svetom misom u crkvi sv. Krševana, remek djelu romaničkog stvaralaštva, u četvrtak, 26. studenoga 1998. godine, obilježen je spomen dan svetog Zoila. Misu je predvodio župnik katedralne župe don Zdenko Milić i u homiliji ocrtao lik sveca.

Franjo Baričić

SVEĆENIČKA REKOLEDIJA U PROSINCU

U srijedu, 2. prosinca održan je u prostorijama nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru mjesecni susret svih svećenika Zadarske nadbiskupije. Adventsku duhovnu pripravu svećenika kroz pokorničko slavlje predvodio je don Marinko Duvnjak, župnik župe sv. Josipa u Zadru i profesor na VTKŠ u Zadru, nakon čega je uslijedila osobna ispunjaj svećenika.

Pastoralni dio na radnu temu susreta: "SREDSTVA POTREBNA NADBISKUPIJI ZADARSKOJ U SVIJETLU PASTORALNOG POSLanja PRED NOVO TISUĆLJEĆE" predstavio je osobno nadbiskup Ivan Prendić. On je u svome izlaganju najprije istaknuo teološko poimanje Crkve, biskupije, župe i prezbiterija u svjetlu koncilskih dokumenata i zakonika kanonskog prava Katoličke crkve. Zatim se osvrnuo na aktualne prilike u mjesnoj crkvi. Poznato je, naime, da je Nadbiskupija zadarska teško stradala u Domovinskom ratu, na poseban način to se odnosi na župe koje su bile pod neprijateljskom okupacijom. Razoren su i uništeni ili pak teško oštećeni svi crkveni objekti u tim župama, a tako i obiteljski i

ostali društveni, kulturni i gospodarski objekti. Znatni dio crkvenih objekata se već obnovio i vraća se polako život u tim opustošenim mjestima. Svećenstvo Zadarske nadbiskupije zajedno sa svojim Nadbiskupom razmišlja kako uskladiti napore i mogućnosti za dalnjom obnovom preostalih još uvijek nedovršenih crkvenih objekata, jer poznato je da se vjerničke zajednice koje nemaju uređena mjesta svojih okupljanja teško i mukotrpno obnavljaju. Stoga je zajednička želja svih odgovornih u Crkvi, i biskupa i svećenika, potaknuti čitavu nadbiskupijsku zajednicu na veću međusobnu solidarnost prema ugroženim župama. U svjetlu gornje teme dotaknuto je pitanje četvrtog ugovora o gospodarskim pitanjima, sklopljenog između Svetе Stolice i Republike Hrvatske. Nakon bogate i plodne diskusije, nadahnute gornjom tematikom, bratskih objedom završen je posljednji susret svećenika Zadarske nadbiskupije u 1998. godini..

Nedjeljko Zubović

PROSLAVA BEZGREŠNE U SJEMENIŠTU "ZMAJEVIĆ"

Uoči blagdana Bezgrešnog začeća blažene Djevice Marije, 7. prosinca 1998. godine, u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević" priređena je tradicionalna svečanost u čast Bezgrešne – zaštitnice Sjemeništa i naslovnice sjemenišne kapele. U velikoj sjemenišnoj dvorani održan je prigodni program koji su upriličili sjemeništarci. Na samom početku ravnatelj Sjemeništa, don Joso Koković pozdravio je sve nazočne i u ime svih čestitao imendan i osamdeseti rođendan mons. Marijanu

Oblaku, nadbiskupu u miru, istakavši kako je gotovo čitavo njegovo svećeničko i biskupsko služenje bilo povezano sa zadarškim sjemeništem "Zmajević". Nadbiskup Oblak se toplo zahvalio na čestitci i prigodnom daru. Program je započeo izvedbom pjesme "Bezgrešnoj" koju je izvela skupina sjemeništaraca. Usljedila je drama "Cvijet na raskrižju" koju je napisao nekadašnji rektor Sjemeništa, sadašnji nadbiskup ordinarij, mons. Ivan Prendić. Dramu je izvela skupina sjemeništa

Krševane, bdij nad našom budućnošću koja je već počela, da bude Božja i naša..."

Prigodom blagdana sv. Krševana u Zadru se slavi i Dan grada, kada se priređuju brojne svečanosti te dodjeljuju priznanja i odličja zaslužnim pojedincima ili ustanovama. Među značajnim objektima koji su tom prigodom otvoreni za

PRVA SAMOSTALNA SKUPŠTINA KATOLIČKIH MEDICINSKIH SESTARA I TEHNIČARA

U svečanoj dvorani Nadbiskupskog sjemešta "Zmajević" u Zadru, održana je u četvrtak, 26. studenoga, prva samostalna skupština Hrvatske katoličke udruge medicinskih sestara i tehničara u Zadru (HKUMST) koja je dosad djelovala kao zadarski organak HKDMST u Zagrebu. Tom prigodom u radu skupštine sudjelovalo je više od dvije stotine članova udruge koja samostalno djeli od 15. studenoga 1998. godine dekretom zadarskog nadbiskupa mons. Ivana Prende za područje Zadarske nadbiskupije. Nadbiskup Prenda osobno je prisustvovao u radu skupštine te prisutnim članovima, kojih u Zadru ima više od sedam stotina, uputio svoju pozdravnu riječ, pohvalivši njihova zalaganja u gradu Zadru i ostalim centrima Nadbiskupije, te posebno naglasio dva dragocjena cilja koja ta udruga postiže. Prvi je duhovna izgradnja svakog člana, jer ona posvećuje veliku pažnju duhovnim sadržajima, organizirajući konferencije, predavanja, molitvene i euharistijske susrete. Drugi važni cilj jest svjedočenje djelatne ljubavi među najpotrebnijima, tj. onima koji su najugroženiji bolešću i raznovrsnim tjelesnim i duševnim patnjama.

Skupštini HKUMST bili su nazočni brojni prijatelji, suradnici i dobročinitelji, a pozdrave nazočnima su uputili još u ime ravnatelja Medicinskog centra Zadar dr. Mile Gverića – glavna

Nedjeljko Zubović

javnost spominjemo uređenje dijela ostatka rimskog foruma i gradske šetnice uz crkvu sv. Donata i zvonik katedrale sv. Stošije, te predaju obnovljene i uređene "Gradske straže" Društvu zadarskih umjetnika.

razlikuje od prezbitera. No ne može biti duhovno izgrađenog vjernika laika bez duhovno izgrađenog svećenika, koji provodi intenzivan duhovni život, unutarnji život. Jer, recimo još jednom, ali da nam to ne ostane na razini intelekta, nego to se mora duboko spustiti u srce i prožeti čitavo naše biće: Vjera nije znanje, ona je životna zaljubljenost u osobu Isusa Krista: "Šimune, da li ti mene voliš?" Samo takav svećenik ižaruje i može djelovati. Sveti Ivan Vianney je u Arsu uspio osnovati udruge vjernika, žena, jer je ižarivao.

Tu je dakle posebnost, koja treba razlikovati vjernika laika od prezbitera, koju je Drugi vatikanski sabor označio kao svjetovnu narav: Laicima je svjetovna narav vlastita i posebna (LG 31). Pavao VI. je govorio da Crkva ima izvorno svjetovnu dimenziju koja pripada njezinoj najdubljoj naravi i poslanju i koju njezini članovi ostvaruju na razne načine. Sigurno je da su svi članovi Crkve sudionici u njezinoj svjetovnoj dimenziji, no ipak u raznim oblicima. Udioništvo vjernika laika ima svoj vlastit i poseban način ostvarivanja koji se označuje izrazom "svjetovna narav". Taj je položaj mjesto gdje im je Bog uputio svoj poziv. "Tu su oni od Boga pozvani" (LG 33). Vjernici laici žive u svijetu, tj. u svim pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život. To su osobe koje žive u svijetu normalnim životom, uče, rade, uspostavljaju prijateljske, društvene, profesionalne, kulturne i druge veze. Njihov položaj treba teološki gledati ne kao naprsto izvanjsku i ambijentalnu činjenicu nego kao zbilju kojoj je određeno da u Isusu Kristu nađe puninu svoga značenja.

Na taj način svijet postaje mjesto i sredstvo kršćanskog poziva vjernika laika. Krštenje ne poziva na napuštanje mjesta u svijetu. Apostol Pavao reči će Korinćanima: "Neka svatko, braćo, ostane s Bogom u onom stanju u kojem ga je zatekao poziv" (1 Kor 7, 24). Vjernici laici doista su od Boga pozvani da pridonesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista, u prvom redu svijetleći svetočanstvom svoga života, vjerom, nadom i ljubavlju. Zato biti i djelovati u svijetu za vjernike laike nije samo antropološka i sociološka, nego također i na osobit način teološka i crkvena stvarnost. Kroz svjetovno stanje laika Bog očituje svoj naum i upućuje im naročit poziv da traže kraljevstvo Božje baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Bogu. Svjetovna značajka vjernika laika mora se shvatiti u svjetlu Božjega stvaralačkog i

otkupiteljskog čina kojim je svijet povjeren muškarcima i ženama da bi oni uzeli udjela u djelu stvaranja, oslobođili samo stvorene od utjecaja grijeha i posvetili sami sebe u braku ili u celibatu, u obitelji, svome zvanju i u raznim društvenim djelatnostima (usp. LG propositio 4).

Dobro je međutim da i ovom prilikom budemo svjesni dubokog reza koji postoji između klera i laika u Crkvi. Početkom ranoga srednjeg vijeka, malo po malo, zbog povijesnih prilika uvjetovanih socio-političkim odrednicama, različitost službi unutar Crkve sve se više polarizira i utječe na razvoj crkvenog života tako da različitost službi (biskupi, svećenici, redovnici) nagnje stvaranju različitih gradacija. S jedne strane su papa, biskupi, svećenici, redovnici, koji sve više dobivaju konotaciju aktivne Crkve, a laici su pasivni dio Crkve. Od prvih se traži odgovornost i prakticiranje kršćanskih kreposti, dok se od laika traže samo minimalni znakovi pripadanja Crkvi: uskrsna pričest, godišnja ispovijed i dužnost sudjelovanja na misi na blagdane. Tako se širi mišljenje da upravo oni koji su najbliže svijetu (saeculum), dakle, laici, budu laksni minimalisti. Rastući razlaz između klera i laikata i distinkcija između aktivnosti - pasivnosti s prostora unutar Crkve prešli su izvan Crkve, te je tako i to, uz ostale čimbenike, pridonjelo dalnjem rascjepu Božjeg naroda. Taj prijelaz, ta unutarnja shizma u Božjem narodu odrazila se i u jezičnim izrazima koji su počeli označavati prijelaz od crkvenoga na civilno područje. Kler, klerikalizam od clericus – osoba odlučena za službu u Crkvi; laik, laicizam, što od početka znači premještanje iz religioznog kruga u građanski krug i zadržava još izvorno značenje – nekrveni, da bi ga se ubrzo počelo shvaćati kao sekularizam i sekularizaciju što je postalo sinonim za dekristijanizaciju. I tako je zapravo dekristijanizacija plod onog unutarnjeg zla koji je prouzročio i dalje uzrokuje rascjep između klera i laikata. Taj rascjep postiže svoj kulmen kada se laikat više ne osjeća odgovornim za život Crkve.

Ovaj sam dugi povijesni proces samo spomenuo, ne želeći dati nikakva znanstvena pojašnjenja, svjestan da smo svi, bili toga svjesni ili ne, djeca spomenutog načina mišljenja. Nije zato samo problem mijenjanja načina mišljenja kod naših vjernika, nego i mi svećenici trebamo mnogo toga čega smo svjesni i još više onoga čega nismo svjesni, mijenjati. Nije to lako. Osjeća se među svećenicima jedna uskogrudnost, ne bih htio biti preoštar pa reći ljubomora, kada su u pitanju uloge i službe u Crkvi. Svi smo za podjeljivanje

OBNOVLJENO ŠTOVANJE SVETOG ZOILA

Nakon svečanog euharistijskog slavlja i ni za brojnih glazbenih, kulturnih i športskih priredbi kojima je proslavljen blagdan sv. Krševana i Dan grada Zadra, 24. studenoga 1998. godine, obnovljena je, doduše skromno, i proslava blagdana svetog Zoila. Naime, grad Zadar i Zadarska nadbiskupija imaju svoja četiri posebna nebeska

zaštitnika: sv. Stošiju /Anastaziju/ (15. siječnja), sv. Šimuna (8. listopada), sv. Krševana /Krizogona/ (24. studenoga) i sv. Zoila (26. studenoga). Zemni ostaci tih nebeskih zaštitnika čuvaju se u samome Zadru.

Sveti Zoilo, svećenik u Gradu kraj Akvileje, živio je u III. stoljeću i bio suvremenik sv.

službe laicima, ali lako ne prepustamo kompetencije i nelagodno nam je pri pomisli da bi još netko u krugu crkvene zajednice mogao biti zaslužan za neki projekt... Ne oslobođamo se tako lako ni svijesti da mi više nismo naučeniji i nismo u svemu kompetentni, dapače, priznajmo, mjerodavne i dobromjerne osobe imaju ozbiljnih prigovora i na vjerouau koji održavaju svećenici u školama. Ovdje nikako ne mislim na bilo kakvu krivnju s bilo koje strane. Ni pojedinačnu ni grupnu. Niti želim da na to uopće sada mislimo. Kazao bih ono što je brzo poslije svršetka Drugoga vatikanskog sabora na jednom svećeničkom tečaju u Zagrebu slikovito rekao slovenski svećenik, predavač i katehetičar, Valter Dermota: u nekim vremenima Bog nam zatvara neke prostore djelovanja, ali nam već prije toga počne otvarati nove prostore. Treba se samo okrenuti i postati sposoban ugledati te nove mogućnosti.

Ne želim dakle da bilo tko od nas misli: do sada je bilo krivo. Ne! Sada se jednostavno treba otvarati novim horizontima. Nije lako stubokom mijenjati ono što se doslovno vjekovima stvaralo i uvjetovalo. No, očito je da Duh danas govori Crkvi i otvara joj nove puteve.

Drugi vatikanski sabor želi da i Crkva i svijet postanu duboko svjesni jedinstva Crkve u različitosti karizmatskih i sakramentalnih službi. Nitko ni unutar ni izvan Crkve ne bi smio imati ni dojam da je Crkva monopol klera. Ova se ekleziologija temelji na konstitucijama *Gaudium et spes* i *Lumen gentium*. No, istini za volju treba reći da one nisu polazišna točka ovog razmišljanja. Sve su te značajke prisutne u postmodernoj (ili postmodernističkoj), kako ju naziva Danilo Veneruso, profesor moderne i suvremene povijesti Sveučilišta u Genovi) teologiji, npr. dominikanca i kardinala Congara, a kulminiraju u poznatoj enciklici Pija XII. "Mystici corporis" (1943). No sve bi to bilo u opasnosti da ostane na načelnim stavovima i izjavama, kada se to ne bi pretočilo u praksu Crkve. Svoj osobni i osebujni pečat ostvarivanju ovih načela dao je od samog početka svog pontifikata Ivan Pavao II. Svi bez razlike trebaju biti svjesni da u Crkvi nema razlike, *quod substantiam*, u sudionštву i odgovornosti. Zato se papa susreće s vjernicima ne samo u sakralnim prostorima, nego i ondje gdje žive, rade, trpe, gdje se

vole, a u tom smislu progovara biskupima i svećenicima, redovnicima, da bi znali vršiti svoje poslanje u svetom Božjem puku. Indikativno je da je Sveti Otac, u poruci što ju je uputio našim biskupima u Splitu 4. listopada, najviše prostora posvetio petoj točki, koja je najdulja, upućujući biskupe na apostolat obitelji, u okviru čega je govorio i o mladima, ali povezano s apostolatom obitelji.

Prigodom poznatoga ovogodišnjeg susreta s crkvenim pokretima na Duhove u Rimu, Sveti je Otac izrekao sljedeće: Institucionalni i karizmatiski vid (a ove su nove stvarnosti u Crkvi izraz toga vida) jednako su bitni, subitni, za tijelo Crkve i zajedno učestvuju u odvijanju njezinog života, u njezinoj obnovi i u konstituiranju Božjeg naroda. Svi priznaju Svetom Ocu da je kompetentan u stvarima dogmatske i moralne teologije. No, u ekleziologiji on čini pravi preokret. Velika novost njegova pontifikata je nastojanje da Crkva dobije jednu novu svijest o sebi.

Novi i jaki moment ovakvom učenju i shvaćanju dao je dokument *Christifideles laici*. Bilo u uvodu ovog dokumenta koji je plod sinode biskupa 1987. godine, bilo u riječima na početku te sinode, Papa opetovano naglašava da ovime plaćamo dug koji smo na Koncilu ugovorili s Duhom Svetim u korist laika. Klerikalizam s jedne strane i posvjetočenje koje raskršćanjuje (dekrstijanizirajuća sekularizacija) s druge strane, plodovi su jedne kompleksne degeneracije u tijelu Crkve. Potrebno je zato stvoriti smisao za odgovornost ondje gdje je nebriga, tražiti aktivnost ondje gdje je pasivnost, probuditi žar i živnost ondje gdje je hladnoća i konvencionalnost, stereotipnost koja uvijek prethodi indiferentizmu. Nije govor o gaženju tradicije. Naprotiv, potrebno je ozbiljno prionuti raspoloženju duha koje je staro koliko i evanđelje, a to je neprekidno obraćanje pameti i srca, prema onome kako je prije rečeno. Pred laike Papa stavlja dva zadatka: zajedničko sudjelovanje u doktrinalnom, duhovnom i sakramentalnom životu Crkve, svakome prema primljenom daru (*I Kor 12, 4*) i posvećenje svijeta. Cilj je promijeniti predznak sekularizacije, koja je kroz stoljeća postala ishodom dekrstijanizacije, a sada bi mogla označiti zamah evangelizacije.

PROSLAVA BLAGDANA SVETOG KRŠEVANA

Vjernici grada Zadra proslavili su u utorak, 24. studenoga 1998. godine, blagdan svog nebeskog zaštitnika, mučenika prvih kršćanskih vremena, svetog Krševana, časnika rimske vojske. U predvečerje blagdana, u svećevoj crkvi, dragulju romaničkog graditeljstva, slavljenja je svećana pjevana večernja molitva sa službom svjetla, kojoj su prisustvovali brojni vjernici, sjemeništarci Zmajevičeva sjemeništa i redovnice grada. Službu je predvodio zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda u susavlju petnaestorice svećenika. Korisko pjevanje predvodili su zborovi katedralne župe sv. Stošije i župe Srca Isusova iz Zadra-Voštarnica, a svi nazočni imali su u rukama tekstove tako da se pjevalo skladno, u dva kora. U molitveno-raspjevanom doživljaju kao da su oživjela prošla stoljeća urezana u pamćenje kamenih antičkih stupova, slavoluka, mramornih oltara i pilastara koji posvjeđuju drevne koralne napjeve koji su stoljećima odjekivali pod svodovima te crkve iz ustiju časnih monaha benediktinaca sv. Krševana u Zadru. Tom prigodom predslavitelj, nadbiskup Prenda, u svojoj homiliji je između ostalog nagnasio da su današnji vjernici grada Zadra prvi pozvani biti nositelji vjere i kulture u svome gradu. "Krševan nam govori kolika je vrijednost vjere u životu čovjeka. On je vjeru stavio iznad položaja, moći i ljudskog ugleda. Duhovno je stavio u temelje svoga života i zato traje njegov spomen. Stoga nam poručuje da i mi osobno u temelje svoga života ugrađujemo duhovne vrednote, načela evanđelja i bogatstva vjere kako bismo bili bogati životom i trajanjem."

Sveti Krševan, prema predaji, bio je rimski časnik koji se siticao čestitim životom i svoju vjeru javno ispovijedao. Zbog vjere je stavljen pred izbor: ili visoki položaj u vojski i društvu ili smrt. Krševan je glatko odbio laskave ponude i radije izabrao mučeničku smrt. Mučen je u Akvileji, 24. studenoga 304. godine, u vrijeme velikih progona kršćana od strane rimskog cara Dioklecijana. Njegovo mučeništvo najprije je štovala kršćanska zajednica u Akvileji, a Krševanovi zemni ostaci preneseni su u Zadar 649. godine i pohranjeni u crkvi koja nosi njegov naslov. Od tada pa sve do danas sveti Krševan se neprekidno štuje u Zadru, a u trinaestom stoljeću postaje glavni zaštitnik grada čiji je lik (konjanik-vitez) ugrađen u gradski grb, gradski pečat i barjak. Štovanje svetog Krševana imalo je izuzetno značenje za srednjovjekovni Zadar, za njegov vjerski, kulturni i društveni

ni život. Oko crkve izrastao je glasoviti benediktinski samostan koji je odigrao značajnu ulogu u staroj hrvatskoj povijesti, posebno u vrijeme hrvatskih narodnih vladara čije su isprave pisane u samostanskom skriptoriju i čuvane u njegovim arhivima.

Središnja proslava sv. Krševana održana je na sam blagdan kada je u svećevoj crkvi slavljenja svećana koncelebrirana sveta misa koju je predvodio nadbiskup Ivan Prenda, u zajedništvu s dvadeset i tri svećenika. Uz vjerničko mnoštvo koje je dupkom ispunilo crkvu, bili su nazočni i članovi gradskih vlasti predvođeni Gradonačelnikom i Predsjednikom Gradske vijeća. Pjevanje je predvodio Središnji gradski crkveni zbor pod ravnateljem don Pavlom Kera, a na orguljama je pratilo don Jerko Gregov. Nadbiskup je, razmišljajući o svetom Krševanu i značenju njegove žrtve, u svojoj propovijedi istaknuo tri bitne točke: "Prvo – snaga evanđelja je neodoljiva i svjetlo je u najtežim prilikama (*Mt 10, 26-27*). Drugo – čovjekova osoba u svojoj dubini je suverena, nedodirljiva i neugroziva. Može se čovjeka izglađivati, ponižavati i mučiti, može ga se iznakaziti tjelesno, ali nutrina njegova i duh ostaju prostor slobode i suverenosti. Kroz svu povijest tirani su ugrožavali slobodu mišljenja, ograničavali slobodu djelovanja i lišavali ljudi njihova tjelesnog života, ali nisu mogli razoriti osobu i njezinu nutarnju slobodu. I treće je Božja briga za čovjeka i providnost koja se očituje u zauzimanju za sve ljude i za sva stvorena bića (*Mt 25, 40*). Shvaćanje da je čovjek prihvatan i voljen od Boga odgoni strah, čak i pred smrću, i dariva mu slobodu i radost djece Božje. Iz te sigurnosti Krševan je prihvatio smrt i svjedoči nam trajne vrijednosti. Zato se kršćani nikada ne mogu povesti za pomoćnim mišljenjima koja i danas vladaju u svijetu o neograničenoj slobodi pojedinca koja ne bi vodila računa i o slobodi drugoga. Kršćani ne mogu prihvati liberalističke stavove o obitelji, braku, moralu, rastavi i abortusu. Ne može se prihvati načelo profita pod svaku cijenu. Ne može se zastupati stavovi da je religija privatna stvar koja nema što reći ni dati u javnom životu. Takvi stavovi ugrožavaju i osobu i društvo, a osoba lišena moralnih načela ne može biti oslonac pojedinca i obitelji i nema sigurne budućnosti" – istaknuo je nadbiskup Prenda, te molitvom sv. Krševanu zaključio svoju nadahnutu riječ: "Sveti

SUSRET VJEROUČITELJA ZADARSKE NADBISKUPIJE

U dvorani Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru, u subotu, 14. studenoga 1998. godine, održan je susret svih vjeroučitelja koji djeluju u osnovnim i srednjim školama na području Zadarske nadbiskupije. Središnja i radna tema tog susreta glasila je: "Aktualnost vjeronauka u hrvatskom školskom sustavu". Temu je obradio dr. Stipe Nimac OFM, profesor na Visokoj teološko-katehetskoj školi u Zadru. Uvodno izlaganje o statističkim podacima vjeronauka u osnovnim i srednjim školama na cijelokupnom području Zadarske nadbiskupije podnio je mons. Milivoj Bobanović, generalni vikar i ujedno povjerenik za vjeronauk Zadarske nadbiskupije. Iz izlaganja je

bilo razvidno da 98% učenika u osnovnim i 90% u srednjim školama pohađa redovito vjeronauk.

Nakon predavanja uslijedio je rad po grupama. Razgovor na radnu temu je bio usredotočen na obnovljeni plan i program vjeronauka u školama, a radilo se u tri radne skupine. U plenumu se razvila plodna diskusija o konkretnim problemima s kojima se vjeroučitelji svakodnevno u svome radu susreću na terenu. Na kraju je izraženo zadovoljstvo s održanim skupom i želja da se ovakvi stručni susreti upriličuju mjesečno na razini Nadbiskupije.

Nedjeljko Zubović

TRADICIONALNO ZADARSKO HODOČAŠĆE SV. NIKOLI TAVELIĆU U ŠIBENIK

U ranim poslijepodnevnim satima, u nedjelju, 15. studenoga, zaputio se konvoj od dvanaest autobusa sa 650 hodočasnika iz Zadra i okolnih župa u pravcu Krešimirova grada Šibenika. To je petnaesto po redu zadarsko hodočašće u Šibenik koje se organizira, uvijek u nedjelju nakon kalendarskog blagdana sv. Nikole Tavelića, prvog kanoniziranog hrvatskog sveca koji je bio rodom iz Šibenika. Po dolasku u Šibenik hodočasnici su, predvođeni zadarskim nadbiskupom u miru mons. Marijanom Oblakom, pohodili nacionalno svetište sv. Nikole Tavelića u crkvi sv. Frane, gdje su se pomolili svecu, a poneki isповjedili, te razgledali svetište i informirali se o svečevu životu.

Nakon pohoda svetištu slavljen je svečana sveta misa u katedrali sv. Jakova koju je suslavio i šibenski biskup mons. Ante Ivas, koji je tom prigodom pozdravio hodočasnike i petnaestoricu svećenika koji su dopratili svoje hodočasnike. Koncelebraciju je predvodio mons. M. Oblak. On je u svojoj propovijedi istaknuo važnost ovog hodočašća koje se održava u godini dvaju velikih povijesnih događaja za Crkvu i hrvatski narod. "Prvi je 700. obljetnica utemeljenja Šibenske biskupije i proglašenje Šibenika gradom. Nepunih stotinu godina nakon utemeljenja biskupije, Šibe-

nik je podario hrvatski narod najljepšim darom svetosti i mučeništva, svog sugrađanina sv. Nikolu Tavelića. Drugi veliki povijesni događaj jest i nedavni pastirski pohod svetog Oca Ivana Pavla II. Hrvatskoj i proglašenje blaženim mučenika naših dana, zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca. U liku novog hrvatskog blaženika, Sveti Otac je sažeо svu našu mučeničku, narodnu i crkvenu, povijest od početaka kršćanstva na našem tlu pa sve do našeg vremena. Naši mučenici, znani i neznani, protkali su našu povijest i ostavili nam svjetli trag primjera, poticaja i zagovora na našem hodočašničkom putu... Sveti Nikola Tavelić privukao je zadarske hodočasnike k sebi u Šibenik u velikom broju da zahvale Bogu za njegov život, njegovo svećeništvo i misionarski rad najprije u Bosni, a kasnije u Kristovoj domovini Palestini. Iako nas vjekovi dijele od života Nikole Tavelića, ipak on je uvijek za nas suvremen i kao evangeličator u ondašnjim teškim okolnostima i vremenima pa sve do svoje mučeničke smrti", kazao je nadbiskup Oblak. Nakon svete mise, na povratku, hodočasnici su se zaustavili u Vodicama, gdje su u pjesmi i radosti za bratskim stolom nastavili zajedničko druženje.

Nedjeljko Zubović

SUSRET CRKVENIH POKRETA I MOLITVENIH ZAJEDNICA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Župna crkva Bezgrešnog začeća Marijina, Zadar-Puntamika, 22. studenoga 1998.

Na svetkovinu Krista Kralja, 22. studenoga 1998. godine, u župnoj crkvi Bezgrešnog začeća blažene Djevice Marije, g. Nadbiskup se susreo s članovima crkvenih pokreta i molitvenih zajednica koje djeluju u Zadarskoj nadbiskupiji.

Nadbiskupov pozdrav

Draga braćo i sestre, drage članice i članovi crkvenih pokreta u Nadbiskupiji zadarskoj!

Svoju riječ na ovom molitvenom susretu s vama želim započeti riječima Pavla Apostola s početka njegove poslanice Filipljanima: "Zahvaljujem Bogu svome kad vas se god sjetim. Uvijek se u svakoj svojoj molitvi za vas s radošću molim zbog vašeg udjela u Evandelju" (Fil 1, 3-5). Već od početka predjubilejske godine posvećene Duhu Svetom mislio sam na ovaj susret s vama. Htio sam vas, predstavnike različitih pokreta u Nadbiskupiji susresti na jednom mjestu i želio sam da se vi međusobno vidite, susretnete i upoznate te da u Duhu Svetom budete jedni drugima poticaj, podrška i pomoć u molitvama i primjeru kršćanskog života.

Htio bih vam reći da u vama, baš kao i Sveti Otac, u pokretima cijele Kristove Crkve, vidim znakove djelovanja Duha Svetoga. Ono se očituje u snažnoj vjeri, u produbljenoj i postojanoj molitvi, u snažnim obraćenjima života, u uzajamnoj ljubavi i apostolskom žaru unutar samih vaših zajednica, unutar župnih zajednica i nadbiskupijske zajednice naše mjesne Crkve.

Pozdravljam vaše svećenike i sestre koji u otvorenosti Duhu predvode i podržavaju pripadnike pojedinih karizmi.

Pozdravljam članove pokreta niklih na tlu Crkve u Hrvata: Križare, Molitvenu zajednicu Mir, Mir i dobro, Pro vita. Zatim želim pozdraviti članove pokreta zastupljenih u našoj Nadbiskupiji a dolaze nam iz sveopće Crkve: članove Neokatolickog puta, Kursilja - radosnog navještanja Evandelja, Marijine legije, Djela Marijina (Fokolarini), članove pokreta Vjera i Svetlo, članove duhovnosti Taizéa, članove pokreta Zajedništvo i oslobođenje i Svjetskog marijanskog pokreta (Cenakul).

Kada Duh Sveti zahvaća ostavlja za sobom snažne tragove. Korjenito mijenja osobe i povijest

Crkve i svijeta. Takav doživljaj djelovanja Duha Svetoga posebno je uočljiv poslije II. vatikanskog sabora koji je želio obnoviti Crkvu ususret svijetu koji se s jedne strane osjeća ponosnim sa svojih tehničkih i znanstvenih dostignuća, ali s druge strane tjeskoban u svojoj praznini i nesigurnosti pred budućnošću.

I kao što se danas u svijetu osjeća najezda kulture sekularizacije, jednostavno rečeno, pokušaja suvremenog svijeta da živi bez Boga, tako se i mi, naša Crkva, osjećamo izazvanima pred posljedicama teškog rata i naglih društvenih promjena u hrvatskom društvu. Spomenut će od mnogih tri izrazita problema: teška socijalna pitanja, ugrožena obitelj i velike opasnosti po mlade na polju ovisnosti i duhovne praznine. U crkvenom životu prijeti nam spora evangelizacija, nedovoljna hitrost i nesnalaženje u odgoju katoličkog ljeta te neautentičnost života članova Crkve.

Osjeća se hitnost za snažnim navještanjem i svjedočenjem Krista u svim sredinama i svim slojevima i grupama u Nadbiskupiji. Trebaju nam zrele vjerničke osobe, svjesne svoga krštenja i poslanja u Crkvi i svijetu. Treba nam svjedoka na svakom mjestu, u obiteljskom i profesionalnom životu u sredinama gdje nas je Providnost stavila. Treba nam navjestitelja i svjedoka Evandelja, to su osobe posvećena života: svećenici, redovnici i redovnica.

Pred vama želim izreći svoje zadovoljstvo što moji suradnici u svećeništvu i redovništvu shvaćaju najhitniju potrebu naše mjesne Crkve - duhovna zvana te rade marljivo na tom području. Ali i od vas, crkvenih pokreta u Nadbiskupiji, očekujem svjedočku i molitvenu suradnju i osobni odaziv Gospodinu ako vas i kad vas poziva da ga ponesete Crkvi i svijetu u osobnom posvećenju. To je snažna potreba naše zadarske Crkve i ujedno znak njezine vitalnosti.

Također želim da vas članstvo u vašim pokretima vodi ka životu izgradivanju Crkve, najprije u župnoj zajednici, pa onda i u biskupijskoj, kako nas uči Apostol naroda (usp. 1 Kor 12). Poslušni Duhu Svetom živjet ćete svjesno svoje darove položene u svaku vašu osobu, ali za izgradnju i rast Crkve Božje koja je u Nadbiskupiji zadarskoj.

Očekujem od vas da ćete vjerni Duhu koji ujedinjuje Tijelo Crkve biti odani svojim svećeni-

stvu sa svojim biskupom kojemu se povjerava da u suradnji s prezbiterijem sabire po evangelju i euharistiji u Duhu Svetom svoju partikularnu Crkvu u kojoj uistinu jest i djeluje jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva (KKC i ZCP, kan. 369).

Zahvaljujem svima vama i svećenicima na svjedočanstvu svoje vjere u Krista i ljubavi prema

Predstavljanje pokreta i zajednica

1. Neokatekumenski put

Zahvaljujem Vam, oče Nadbiskupe, što ste nas pozvali da danas na blagdan Krista Kralja možemo pred Vama, pred svim župnicima i pred ostalom braćom svjedočiti za divna djela koja je Gospodin učinio i koja čini svakoga dana u našim životima preko Neokatekumenskoga puta. Ovdje se pred vama nalazi preko tristo braće iz jedanaest Neokatekumenskih zajednica koje su prisutne u četiri župe na prostoru Zadarske nadbiskupije: župa sv. Stošije, sv. Josipa, Uznesenja BDM – Belafuža i Bezgrešno začeće BDM – Puntamika. Što je Neokatekumenski put, koja je njegova povijest i koje je poslanje Puta danas u Crkvi?

Neokatekumenski se put rađa u Madridu 1964. godine među siromasima predgrađa Palomeras Atlas. Tamo su španjolski slikar Kiko Arguello, djevojka Carmen Hernandez i nekolicina ostale braće bili pozvani od Gospodina da žive svoje kršćanstvo među siromasima, sudjelujući egzistencijalno u životu onih koji u svojoj bijedi podnose posljedice grijeha našeg društva. U jednom su se trenutku našli u situaciji da, pozvani od ljudi koji su tamo živjeli, počnu naviještati Radosnu vijest Gospodina našega Isusa Krista. Ta se je riječ – naviještena slabo i mucajući zbog potekoča koje proizlaze iz navještanja Evangelijske ljudima bez kulture i bilo kakvog obrazovanja – počela konkretizirati u jednoj katehetskoj sintezi, snažnoj kerigmi, koja je u mjeri u kojoj je silazila na te siromahe izazivala rađanje jedne nove stvarnosti: koinonije – zajedništva. Kiko i ostali bili su zadivljeni svjedoci da Riječ koja postavši Tijelom u ovim toliko siromašnim ljudima, koji su je primali s radošću, izaziva rađanje jedne zajednice i prekrasne liturgije kao odgovor tolike braće koji su puni grijeha blagoslivljali Gospodina koji ih se sjetio. U nekoliko godina oni su vidjeli kako se pred njihovim očima pojavljuje jedan put nošenja

Crkvi. Marija, Majka Crkve, upravljala vaše kokane prema Kristu našem Gospodinu. Krist računa na vas, Crkva računa na vas, Nadbiskup računa na vas!

"Milost Gospodina našega Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga sa svima vama!" (2 Kor 13, 13).

u vjeri, jedna vrsta katekumenata koji je stvarao malo pomalo Crkvu, izazivao bratsko zajedništvo i gdje se rađala ljubav u dimenziji koja je začudivala sve: ljubav u dimenziji Križa, ljubav prema neprijatelju. Ova ljubav je bila znak koji je pozvao vjeri mnoge ljude udaljene od Crkve. Mnogi su ih župnici pozvali da donesu u njihove župe iskustvo kateheza i na njihovo iznenadenje u tim su se župama, koje su sociološki bile potpuno drugačije od baraka, rodile nakon dva mjeseca navještanja kerigme zajednice na putu obraćenja. Tadašnji ih je nadbiskup Madrida, mons. Casimiro Morcillo, nakon što je video ono što je Gospodin učinio u barakama Madrida, podržao s oduševljenjem i poslao ih osobno u župe koje su tražile da započnu ovo iskustvo. Vrlo se brzo ovo iskustvo proširilo u Madridu i ostalim španjolskim biskupijama. Godine 1968. Kiko, Carmen i ostali pozvani su u Rim i tamo započinju Put u župi Kanadskih mučenika. Nakon toga Put se proširio u cijeloj rimskoj biskupiji i u mnogim drugim zemljama na svim kontinentima tako da je danas Neokatekumenski put prisutan u 105 zemalja, na pet kontinenata, s otprilike 15.000 zajednica, u 800 biskupija i pet tisuća župa. Godine 1990. papa Ivan Pavao II. šalje pismo mons. Cordesu, tadašnjem pročelniku Kongregacije za laike u kojem priznaje Neokatekumenski put *"kao itinerarij katoličke formacije, valjan za društvo i za današnja vremena"*.

Godine 1979. Neokatekumenski put dolazi u Hrvatsku preko propovijedanja don Giacoma Rainieria, Luce Toso i Giorgia Carnelosa. Danas postoji više od 100 zajednica na ovim našim prostorima kao i međunarodno biskupijsko misijsko sjemenište "Redemptoris Mater" u Puli, jedno od 35 sjemeništa takve vrste u svijetu, koje sprema mladiće iz naših zajednica za prezbiterat i novu evangelizaciju. Godine 1983. rađa se s mnogim potekočama prva zajednica u Zadarskoj

Savjetovanju je bilo nazočno oko tridesetak osoba, a skup je na početku pozdravio i prior samostana o. Jozo Milanović. Dr. fra Bonaventura Duda, govorio je o vjernicima laicima u bogoslužju Crkve na temelju dokumenata II. vatikanskog sabora, istaknuvši važnost i aktualnost neprestanog usvajanja i razvijanja mentaliteta concila, i od strane klerika i od strane laika. Fra Marko Babić je govorio o praktičnim pitanjima sudjelovanja i uloge Kristovih vjernika laika u bogoslužju, osobito se osvrćući na važeće uredbe liturgijskih knjiga, koje na tolikim mjestima predviđaju da određene bogoslužne čine, uz dozvolu mjesnog ordinarija, mogu predvoditi i obaviti laici na temelju svog krsnog svećeništva.

Kraća priopćenja iznijeli su i laici: bračni par Mirjana i Nenad Mladineo iz Splita govorili su o liturgijskom odgoju djece u obitelji; prof. Livio Marijan o Časoslovu kao pravom i temeljnog molitveniku u župnoj i obiteljskoj zajednici, predstavivši pri tom novi Časoslov za župne zajednice i vjernike laike koji će uskoro izdati Hrvatski

ZLATNI JUBILEJ ČASNIH SESTARA KĆERI MILOSRĐA U ZADRU

U subotu, 14. studenoga 1998. godine, prigodnim recitalom, koji je izведен u crkvi sv. Šime u Zadru, započela je proslava 50. obljetnice dolaska i djelovanja časnih sestara Kćeri Milosrđa u župu i svetište sv. Šime (1948-1998). Recital za tu svečanu prigodu sročio je dr. Eduard Peričić, profesor na Visokoj teološko-katehetskoj školi u Zadru, a izveli su ga pred brojnim vjernicima grada Zadra mladi iz župe sv. Šime, praćeni pjevanjem Središnjeg gradskog crkvenog zboru kojim je ravnao dr. Pavao Kero, biskupski vikar. Za orguljama je svirao don Jerko Gregov, domaći župnik. Časne sestre Kćeri Milosrđa tom prigodom su obilježile zlatni jubilej svog tihog, ustrajnog i plemenitog pastoralnog, katehetskog i plemenitog služenja Crkvi, vođene preporukom svoje utemeljiteljice, službenice Božje S. M. Marije od Propetog Isusa Petković, pod geslom: "Budite velike u ljubavi". Na završetku programa s. Adelina Franov, provincijalka, u ime Družbe sestara Kćeri milosrđa zahvalila je dobrom Bogu za milosti koje je iskazao po službi svojih sestara u župi i u gradu Zadru, kao i zahvalu za suradnju svim župnicima, župljanima i dobročiniteljima i svima koji su svojim životom i radom bili promicatelji crkvenog zajedništva.

Sutradan je svečanu koncelebriranu svetu misu povodom tog svečanog jubileja predvodio

institut za liturgijski pastoral u Zadru; ing. Florijan Škunca govorio je o vjernicima laicima u stvaranju bogoslužnog prostora, iznijevši neke pojedinosti vezane uz oblikovanje liturgijskog prostora na Mariji Bistrici u povodu pohoda Svetoga Oca Hrvatskoj. Voditelj savjetovanja bio je dr. fra Bernardin Škunca, predstojnik Hrv. instituta za liturgijski pastoral u Zadru i provincialni franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru.

Savjetovanje je bilo protkano molitvom Časoslova s čokovskim benediktincima, a druženje oko bratskog stola pružilo je prigodu za otvoreni i iskren razgovor o temi savjetovanja kao i za priznanje o. Martinu Kiriginu, nestoru pokonciliske liturgijske obnove Crkve u Hrvata. U Zadarskoj nadbiskupiji ovo je već drugi skup održan u kratkom razmaku o liturgiji i njezinoj ulozi i važnosti u sveukupnom životu Crkve

Livio Marijan

nadbiskup zadarski Ivan Prenda. On je u svojoj propovijedi, obraćajući se prisutnim sestrama, istaknuo da danas zahvaljujemo Bogu za prve četiri sestre (Sofiju, Tihomiru, Elizabetu i Beatu) koje su se 21. veljače 1948. godine, poput ptica nebeskih nastanile u tijesnim i vlažnim prostorijama zvonika crkve sv. Šime, pa sve do sadašnjih sestara (Jadranke, Laure i Vladimire) čija se proslava upravo pridružuje tjednu kada se u domovinu vraćaju zemni ostaci utemeljiteljice Družbe Kćeri Milosrđa, s. Marije od Propetog Isusa Petković, po završetku procesa o njezinom proglašenju blaženom. Nadbiskup je naglasio da je jubilej sestara izazov za nova pitanja koja valja postaviti: ima li i danas, među nama u ovoj župi, u našem gradu, u našoj Nadbiskupiji mladeži koja razmišlja poput Marije Petković. "Časne sestre koje ovde već pedeset godina djeluju daju trajno svjedočanstvo radosnog i sretnog života u radu za Gospodina, za Crkvu i za župu." Na završetku misnog slavlja, dr. Atanazije Matanić, vicepostulator kauze, iznio je okupljenim vjernicima postignuti napredak u procesu beatifikacije S. M. Marije od Propetog Petković, te spomenuo eventualno čudo koje se dogodilo u Peruu, po zagovoru utemeljiteljice, a koje još treba dokazati.

Nedjeljko Zubović

MISA NA POČETKU AKADEMSKE GODINE

Za studente i profesore Filozofskog fakulteta u Zadru, na početku nove akademске godine, nadbiskup Ivan Prenda slavio je koncelebriranu svetu misu, u utorak, 10. studenoga 1998. godine, u drevnom svetištu sv. Šimuna, proroka i bogopriemaoca, u zajedništvu s upraviteljem svetišta don Jerkom Gregovom i kancelarom Nadbiskupije don Nedjeljkom Zubovićem, pred otvorenom svećevom rukom. Tom prigodom, obraćajući se prisutnim studentima, kojih se okupilo više od dvije stotine, Nadbiskup je između ostaloga kazao: "Vi ste večeras došli u hram sv. Šimuna, starca. On je čovjek koji je u dubokim godinama svoga života doživio ostvarenje svojih želja: susreo je Krista u liku dječaka i nosio ga na svojim staračkim rukama. Ovoga časa donijeli ste i vi svoje brojne želje, često skrivene i vama samo poznate. Tu su i vaše opravdane nade koje vas vode u budućnost..." Svoju homiliju je Nadbiskup nadahnuo na prispodobi o talentima (*Mt 25, 14*), u kojoj su iznesene temeljne stvarnosti i istine čovjekova života. "U našem životu sve je dar! Nitko od gospodara i darovatelja života nije prikraćen ljudske punine. Svaki čovjek je pozvan umnožiti darovan i tako surađivati na svome rastu i na svojoj konačnoj zrelosti. Pred Bogom nije veličina čovjekova u daru nego u suradnji s darovanim. Onaj koji umnoži svoje talente zaslужuje pohvalu, što više zaslужuje oduzimanje onaj koji nije udvostručio i svoj jedini talent. Inače bi i on imao pravo na puno priznanje i sudioništvo u punini radosti. Međutim, svi talenti nisu za našu privatnu i ekskluzivnu uporabu, jer mi nismo njihovi gospodari nego samo upravitelji. Postoji, doista, samo jedna dilema: iskoristiti svoje talente da proslavimo Boga i činimo dobro bližnjima ili ih prokokamo u besplodnosti i sebičnosti" – kazao je Nadbiskup.

"Opravdano je reći da će upravo ova generacija mladih studenata biti ljudi za dvadeset i prvo stoljeće, nositelji odgovornih službi u hrvatskoj državi," kazao je Nadbiskup.

SAVJETOVANJE O LAICIMA U LITURGIJI

U srijedu, 11. studenoga, na blagdan svetog Martina, biskupa, u benediktinskom samostanu sv. Kuzme i Damjana, na Čokovcu (o. Pašman), u znaku imendana i 90. rođendana oca Martina Kirigina, održano je savjetovanje pod nazivom: *Mjesto i uloga Kristovih vjernika laika u bogoslužju*.

skom društvu i u Crkvi, kao stupovi obitelji, institucija, škola, djelatnici u medijima, veleposlanici kulture i vjere svoga naroda. To sve govori koliko je važno i potrebno steći valjani pogled na vrednote duha, ali i na materijalna dobra, da se stekne zdrav pristup mnogim pitanjima o čijem će rješavanju ovisiti čvrstoća i moralna snaga budućeg hrvatskog društva. Zadar je sveučilišni grad već šest stoljeća, grad vjere i kulture u kojem su učitelji i učenici shvaćali uvijek da izgrađujući sebe izgrađuju i društvo. To se odnosi na svakog mladog čovjeka, a posebno na studente kao buduću intelektualnu elitu ove zemlje i na današnju intelektualnu elitu koja vodi mladi naraštaj u Zadru i u drugim sveučilišnim sredinama u Hrvatskoj."

Zaključujući svoju nadahnutu riječ, nadbiskup Ivan Prenda je prisutnim profesorima i studentima Filozofskog fakulteta u Zadru posebno istakao kako je potrebno danas posvuda očitovati vrijednosti vjere i kulture, u trenućima kada je kultura govora na zabrinjavajuće niskoj razini, prvenstveno u nekim elektronskim i tiskovnim medijima. Kršćani su prvi pozvani njegovati kulturu rada u trenutku kada se na brz i problematičan način, u određenim slučajevima i nepravedan, želi steći novac, položaj i moć u društvu. Potrebno je u javne službe unositi kulturu odgovornosti u vremenu kada se pojedinci i grupe teško oslobađaju starih navika veza i poznanstva. Kršćani su zato pozvani oduprijeti se napasti odustajanja od javnih poslova u društvu. Nadbiskup je pritom obećao studentima svoju podršku konkretnom potporom kod kompetentnih institucija da se poboljšaju uvjeti njihova života i studija u gradu Zadru. Na svršetku svete mise svi su nazočni izvršili svoj osobni zavjet sv. Šimi, obilaskom rake koja čuva neraspadnuto tijelo svetog starca Šimuna.

Nedjeljko Zubović

žu. Uz mjesnog ordinarija, mons. Ivana Prendu i nadbiskupa u miru Marijana Oblaka, savjetovanju je bio nazočan i mons. Anton Tamarut, nadbiskup i metropolit riječko-senjski, predsjednik Vijeća za liturgiju HBK.

nadbiskupiji i od tada je Neokatekumenski put prisutan u ovoj Nadbiskupiji.

Koje je poslanje Neokatekumenskog puta u župi?

Neokatekumenski put se živi u već postojećoj strukturi župe i u zajedništvu s biskupom i župnikom, u malim zajednicama sastavljenim od osoba različite dobi, mentaliteta, društvenog statusa i kulture. Ne radi se o jednoj spontanoj grupi, niti o katoličkom udruženju, niti o duhovnom pokretu ili o nekoj elitnoj grupi unutar župe. Radi se o osobama koje žele živjeti u punini kršćanski život i svoje krštenje preko neokatekumenata, podijeljenog u različite etape, slično katekumenatu prvotne Crkve, koji je prilagođen njihovom statusu krštenih, iako u posljednjih nekoliko godina dolaze nekršteni koji vrše pravi katekumenat. Ove zajednice radi toga imaju poslanje da budu u župi znak i sakrament misionarske Crkve: otvoriti jedan konkretni put evangelizacije udaljenih, dajući – u mjeri u kojoj se razvija vjera – znakove koji zovu pogane ka obraćenju. Ljubav u dimenziji križa i jedinstvo. "Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio i po toj ljubavi će svi znati da ste moji učenici" (*Iv 13, 34-35*).

Tamo gdje se razvije ova stvarnost vidi se nova struktura mjesne Crkve sastavljene od malih kršćanskih zajednica u kojima se, u mjeri u kojoj raste vjera, rađaju karizme kao one prezbitera, redovnica, katehista, itineranata, kršćanskoga braka, itd. Neokatekumenat je jedno vrijeme noseњa u vjeri u krilu Crkve. U onim ljudima koji kao Marija kažu: Amen! na Spasiteljev navještaj, Riječ počinje stvarati novo stvorene, djelo Duha Svetoga. Crkva se predstavlja kao majka koja nosi, hrani, daje svjetlo, odgaja, sve do odraslog stasa ovo novo stvorene o kojem sveti Pavao kaže: "Ne živim više ja, nego u meni živi Krist!" Zajednica u kojoj se uprisutnjuje Krist živi u poniznosti, jednostavnosti i zahvaljivanju, kao sveta Nazaretska obitelj, svjesna da ima jedan cilj: dati vrijeme da Krist uzraste u njoj da bi izvršila poslanje koje je dobila od Boga: ono sluge Jahvina.

Igor Miletic

2. Kursiljo

Kursiljo nastaje 1949. god. u Španjolskoj, na otoku Mallorci. Pokretači su Sebastian Goya, svećenik, Eduardo Bonnin, laik, i biskup Hervus. Raširen je u svijetu u 52 zemlje s preko 5 milijuna članova.

Prvi Mali tečaj Kursilja održan je u našoj župi Bezgrešnog začeća bl. Djevice Marije 17. listopada 1994. godine. Zatim slijedi Mali tečaj u župi Kraljice mira - Stanovi i u župi Uznesenja Marijina - Belafuža. Kursiljo je pokret u Crkvi koji vlastitom metodom omogućuje doživljaj bitnog u kršćanstvu. Tečaj traje tri dana s prelaskom u četvrti – vječni dan. Na tečaju sudjeluje 25-30 Kristovih vjernika, pet suradnika i dva svećenika. Ključne točke Kursilja jesu: molitva, razgovori, zajedništvo, otvoreni razgovori sa svećenikom i liturgija. Kursiljo ne završava s Malim tečajem nego prelazi u "četvrti - vječni dan", tj. pokursiljo. Iza Kursilja nastaju male prijateljske grupe od tri do pet osoba. To je krug prijatelja koji se sastaje svaki tjedan u ime Krista iz ljubavi prema Crkvi. Grupe su pomoć za sve, kada svi preuzmemmo odgovornost jedni za druge. Prijateljstvo se sastoji u međusobnom darivanju. U grupi daruju se talentima koje im je Bog dao. Kod Kursilja je važno dostignuti zajedništvo da smo svi braća i sestre. To se postiže molitvom, žrtvom, postom, pjesmom i radošću. Nikada se ne osjećamo narušeni i sami. Kad nam je najteže, osjećamo da je netko s nama i težina boli odlazi, a dolazi blagoslov.

Kao duhovnu obnovu svih grupa zajedno imamo jednom mjesечно "ultreju". Tu osjetimo i vidimo koliko smo duhovno jaci.

Kursiljo je duhovni zov da budemo ono što smo na krštenju primili i ujedno dobivena milost da možemo koračati Kristovim svjetlom i vratiti molitvu u male kućne Crkve, tj. u obitelj.

Naš je zajednički pozdrav: *De colores!*

Ana Mihovilović

3. Križari

Prije samog početka pozdravljam vas križarskim pozdravom: Bog živi!

Ja sam Antonija, član sam Križarskoga društva "Dr. Ivan Merz" župe Turanj i imam tu čast da vas upoznam s – kako je to rekao o. Josip Vrbanek, jedan od osnivača Križarstva – "najidealnijim pokretom mladeži što ga je hrvatski narod ikada imao".

Da bih vam uopće mogla reći tko su križari, kako radimo, koja je svrha našega djelovanja, te pokušati vam približiti ideale na kojima počiva naš duhovni život, potrebno se vratiti u prošlost, u dane osnivanja Križarske organizacije. Ja ću pokušati, u što je moguće kraćim crtama, nekakvim

U Hrvatskoj je Križarstvo osnovano još 1923. godine pod nazivom "Orlovstvo". Suute-meljitelj i tajnik bio je dr. Ivan Merz. Merz mladež usmjerava prema vjerskim vrijednostima, napose prema vjernosti Crkvi i Papi. Umirući mlad, prikazuje svoj život kao žrtvu Bogu za katoličku mladež koja je bila učlanjena u Orlovstvu. Godine 1929. beogradска diktatura A. Karađorđevića zabranjuje Orlovstvo. Ne prihvatajući takvu nepravdu, te opirući se nasilju i diktaturi, vodstvo ukinutog Orlovstva već 1930. god., uz pomoć zagrebačkoga nadbiskupa Antuna Bauera od istoga članstva osniva novu organizaciju pod imenom "Križari". Dolaskom komunista na vlast i zbog njihovih progona, obustavljen je javni rad Križarske organizacije koja od tada djeluje u anonimnosti. Za to vrijeme Križarstvo je obogaćeno snagom koja je proizašla iz brojnih komunističkih progona, te iz prolivene krv križarskih mučenika, među kojima su bili i dvojica predsjednika Križarstva dr. I. Protulipac i dr. F. Niedzielski.

Sve žrtve koje su podnjeli toliki članovi Križarstva postale su sjeme i snaga za budućnost. God. 1992. Križarska organizacija obnavlja se u Zagrebu i nastavlja svoj rad za Boga, Crkvu i Domovinu. Iz križarskih redova potekla su mnoga duhovna zvanja: oko 50 svećenika i 80 redovnica, a jedan od članova i veliki prijatelj Križara bio je i blaženi Alojzije Stepinac.

Sada kada sam vam donekle približila početke i povijest Križarstva mogu vam odgovoriti na ona početna pitanja: dakle, tko su Križari?

Križari su katoličko, crkveno, vjersko, odgojno i prosvjetno društvo. Djeluju u skladu s odlukama II. vatikanskog sabora. Križarsko je geslo: *Žrtva – Euharistija – Apostolat*. Svrha je Križara rad na vlastitoj duhovnoj izgradnji i posvećenju članova, te apostolat za duhovnu obnovu hrvatskog naroda u duhu Evandela. Na poseban se način Križari posvećuju odgoju mladeži koju privode duhovnom životu i Euharistiji. Križari se osobito posvećuju novoj evangelizaciji, borbi protiv psovke i kletve kao našeg narodnog zla, te zaštiti života od začeća do prirodne smrti. Križari šire katolički tisak, a djeluju i na karitativnom polju. Sjedište Križara je Veliko križarsko bratstvo u Zagrebu, na čelu s predsjednikom dr. Petrom Kraljevićem, sveučilišnim profesorom.

U našoj Nadbiskupiji djeluje pet društava: Starigrad-Paklenica, Radašinovci, Sv. Stošija - Biograd, te dvije grupe u našoj župi Turanj. Križarstvo "Dr. Ivan Merz" je društvo koje oku-

plja odrasle mladiće i djevojke iz cijele župe, što znači iz Sikova, Sv. Petra i Turnja. Društvo je osnovano 1995. godine. Druga grupa okuplja djevojčice u dobi od 10-14 godina. Sva društva, osim Starigrad-Paklenica, osnovao je don Igor Ikić, sadašnji dekan biogradskog dekanata.

Što se tiče djelovanja i rada našeg Društva, od samog početka već postoji uhodano pravilo: dnevna molitva, krunica, Pobožnost prvog petka. Nastojimo i apostolski djelovati kako vlastitim primjerom tako i zajedničkim djelovanjem. Osim što odgajamo djevojčice, angažirani smo i u župnom pastoralu uređivanjem crkvenog prostora, liturgijskim čitanjem, uređivanjem panoa kojima pratimo određene blagdane i izdavanjem župnog lista svaki tjedan – već treću godinu.

Na sve što radimo jako smo ponosni jer radimo sami. Naime, problem duhovnika u našem Društvu postoji od samog početka. Zanimljivo je spomenuti da je naše Društvo u Turnju otvorilo vrata Križarstva i to ne samo u našoj Nadbiskupiji, već duž cijelog Jadrana. Mi smo prvo osnovano društvo na području od Istre do Dubrovnika. Nadamo se da će naš primjer potaknuti svećenike naše Nadbiskupije na osnivanje križarskih društava u svojim župama. U današnje vrijeme kada je teško živjeti svoju vjeru, neka nam primjer Ivana Merza bude putokaz a njegove riječi "Katolička vjera je moje životno zvanje" snaga i svjetlo koje će nas voditi u treće tisućljeće.

Hvala, i Bog živi!

Antonija Mikulić

4. Svjetski marijanski pokret (Cenakul)

Svjetski marijanski pokret (SMP) vuče svoje podrijetlo od osobitog nutarnjeg nadahnuća što ga je don Stefano Gobbi imao u Kapelici ukazanja 8. svibnja 1972. godine dok je molio za svećenike koji kane iznevjeriti svoje zvanje i pokušavaju se okupiti u udruženja koja su nepokorna crkvenoj vlasti. Sila Duha Svetoga ispunja ga snažnim pouzdanjem u ljubav blažene Djevice Marije.

U dubokoj i predanoj molitvi koja postaje istinski dijalog, Marija kao nebeska sugovornica počinje svoje veliko djelo, želeći pružiti snažnu pomoć u ovim vremenima teške kušnje za Crkvu i svijet. Poziva najprije svećenike, svoje predrage sinove, zatim redovnike i vjernike laike da se posvete njezinom Bezgrešnom Srcu i budu posve-

Sali, a posebno *Žmana*, u tome su prednjačili. Oni su našli načina i vremena i poslušali su glas Božji, razmišljali i duhovno se jačali svih dana misija.

U programu je svakog dana bilo slavlje svete mise i mogućnost za svetu isповijed. Poslije večernje mise uslijedio je razgovor s roditeljima, mladima i odraslima. Teme su bile uglavnom vezane za upoznavanje temelja naše vjere i spoznaje o Bogu, Božjoj prisutnosti među nama, o grijehu i smislu života, trpljenju i muci Isusovoj, pobožnosti svete krunice i presvetom Oltarskom sakramantu, Mariji, te o smrti i uskrsnuću. Od posebnosti podcrtavam slavlje svete mise s djeecom i nastavnicima Osnovne škole "Petar Lorini" – Sali u četvrtak, zatim pobožnost Križnog puta po mjestu Sali u petak, te susret s mladima iz svijužupa dekanata u crkvi Svetе Marije u subotu. Vjernici su imali prilike vidjeti važne filmove iz područja ovisnosti i čedomorstva: "Pobačaj – ženina odluka", "Muka Isusova" wFranca Zeffirellija i dokumentarni film "Ukazanja u Fatimi" Antuna Zirduma. Napominjem da je u svakoj župi

MJESEČNA REKOLEKCIJA SVEĆENIKA ZADARSKE NADBISKUPIJE

U prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru, u srijedu 4. studenoga 1998., održan je mjesecni pastoralni susret svećenika Zadarske nadbiskupije. U sjemenišnoj kapelici koncelebraciju biskupa i svećenika predvodio je nadbiskup Ivan Prenda. On je u svojoj homiliji svećenicima za poticaj i nadahnucu u njihovom pastoralnom radu i duhovnom poslanju predstavio liturgijskog sveca dana, pastira Crkve sv. Karla Boromejskog, biskupa milanskog. "Divno se je naći pred tim značajnim likom, kojega je povijest verificirala. Premda je premlad ušao među dužnosnike Crkve, nije iznevjerio, nego se naprotiv potvrdio kao revni pastir i obnovitelj Crkve. Kao čovjek molitve i akcije bio je neu-morni prijatelj i otac svojih svećenika i vjernika. Crkvi, koja je tada vapila za obnovom, rashrvana i ozebla od vjerske ohlađenosti i ranjena reformacijom, upravo on zacrtava put obnove, temeljeći je na neprolaznim vrijednostima. Vjerski žar iz

bila prigoda i za osobnu isповijed. Odaziv je bio vrlo dobar, što me jako raduje.

Već pomaklo naviknuti na misionare, valjalo se od njih na žalost oprostiti. U nedjelju, 8. studenoga, kada se slavila i Nedjelja zahvalnosti za plodove zemlje i mora (i neba), slavlju svete mise u *Salima* i *Žmanu* nazočan je bio mons. Milivoj Bobobanić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije koji i vodio misna slavlja i osobno se zahvalio ocima misionarima i vjernicima za angažman i plodnost misija. Darujući misionare u ovoj svečanoj prilici, dali smo im i dio sebe. Vjernici župa saljskog dekanata zahvalni su braći misionarima na njihovom neumornom radu kojeg su činili "sve na veću slavu Božju".

"Bit ćete mi svjedoci" poruka je Isusa Krista svima nama do konca vremena. Crkva želi da se svi aktivno uključimo u jubilej Isusa Krista na obnovi svijeta.

Don Jure Zubović

opredjeljenja za Isusa Krista koji je blistao u njegovu životu najpoželjnije je svojstvo svakog svećeničkog poslanja i služenja. Učinak tih ne-prolaznih vrijednosti traje stoljećima i vrijedi za Crkvu i danas" – istaknuo je nadbiskup Prenda.

Nakon euharistijskog slavlja uslijedilo je predavanje koje je u sjemenišnoj dvorani, na temu: "Kristovi vjernici laici – suradnici i svjedoci Duha Svetoga u izgradnji Crkve i svijeta" održao krčki biskup, mons. Valter Župan (vidi u cijelosti pod Zadarska nadbiskupija). Aktualnost teme predavanja i trenutak života ove mjesne Crkve izazvalo je dugu i plodnu diskusiju nazočnih biskupa i svećenika. Rekolekcija je završila zajedničkim ručkom nazočnih u sjemenišnoj blagovaoni.

Nedjeljko Zubović

PROSLAVA SVIH SVETIH I DUŠNOG DANA U ZADRU

Blagdan Svih svetih svečano je proslavljen u svim župama Zadarske nadbiskupije svečanim euharistijskim slavljima na kojima su prisustvovali brojni vjernici kao i pohodima mjesnim grobljima, kako na sam blagdan Svih svetih tako i na Dušni dan. Na blagdan Svih svetih, u katedrali svete Stošije, u 11 sati, nadbiskup mons. Ivan Prenda predvodio je svečanu koncelebriranu svetu misu. U svojoj propovijedi, ističući značenje Božje riječi, Nadbiskup je naglasio dvije poruke i jedan poticaj u kojima se odražava bitna poruka Crkve u svijetu. "Bog uvijek, a posebno na blagdan Svih svetih, vjernicima šalje važne poruke i poticaje otkrivajući im tako smisao njihova života i konačni smisao cijelokupne ljudske povijesti. Čovjek smisao svih svojih individualnih i kolektivnih npora otkriva u Isusu Kristu, kojemu je Jagancac središte. Za budućnost, kao ispunjenje smisla, započinje u našem zemaljskom hodu s otajstvom krštenja u kojem primamo Božje sinovstvo koje se razvija do svoje punine u prijelazu u Božju vječnost. Ostvarenje zajedništva s Jagancem traži put blaženstva, a to je staza kojom su kročili svi naši blaženici ili svi sveti u nebu. Danas na blagdan Svih svetih, sjećamo se svih svetaca Crkve kroz protekla dva milenija kršćanstva, ali i onih mnogobrojnih kojima ne znamo imena i čija imena nisu ubilježena u Rimski kalendar, ali koji su kao vjernici ostvarenje svoga zemaljskog poslanja pronašli živeći po zakonu evanđeoskih blaženstava. Njihovi životi opečaćeni znakom Boga živoga trebali bi postati smjerokazom sva-

kom vjerniku da slijedeći Kristov put ostvari vječni život. A blagdan Svih svetih i Dušni dan samo su snažniji duhovni poticaji koji nam pomazu da u sebi ostvarimo čovječnost, a oko sebe novi Božji svijet ili civilizaciju ljubavi" – naglasio je nadbiskup Ivan. Na svršetku te svečane svete mise Nadbiskup je prisutnim vjernicima podijelio Papinski blagoslov s potpunim oproštenjem.

Poslije podne, u 15 sati, na Središnjem gradskom groblju, na kojemu se tom prigodom okupilo veliko mnoštvo vjernika, nadbiskup Prenda je predvodio Službu riječi s odrješenjem za pokojne. U svojoj riječi vjernicima okupljenim na grobovima svojih pokojnika on je izrekao značajnu misao: Dok bude čovjeka i vremena stvarnost Crkve će se sastojati od tri dijela. To su ponajprije blaženi, koji već sada gledaju lice Božje; zatim pokojnici kojima treba sazrijevanje ili čišćenje za nebo, te im još nije dopušteno gledati Boga; i konačno, to smo svi mi zemaljski putnici koji još moramo izdržavati kušnju ovoga života. Na Dušni dan, u katedrali svete Stošije, nadbiskup Ivan Prenda, zajedno s nadbiskupom u miru, mons. Marijanom Oblakom i gradskim svećenicima, predvodio je svečanu svetu misu za sve vjerne mrtve. U utorak navečer, 3. studenoga, nadbiskup je u Katedrali predvodio zadušnicu za sve pokojne nadbiskupe i svećenike Zadarske nadbiskupije.

Nedjeljko Zubović

SVETE MISIJE U GODINI DUHA SVETOGLA U SALIMA

U župama Saljskog dekanata (*Sali, Žman, Luka*) održane su svete misije od 1. do 8. studenog 1998. godine. Voditelji misija bili su isusovci o. Zvonko Vlah (Dubrovnik) i o. Zvonko Šeremet (Zagreb). Geslo svetih misija protkano je nedavnim posjetom Svetoga Oca Ivana Pavla II. – "Bit ćete mi svjedoci".

Na poticaj vjernika i mjesnog župnika, oci misionari su došli na Dugi otok, u mjesto Sali. Misije su zamišljene kao duhovna obnova svih vjernika i onih koji se na taj život pripravljaju kroz vjersku pouku. U ovom dekanatu župne su se zajednice molitveno pripravljale već duže vri-

jeme za svete misije. Na taj način dalo se prostora Duhu Svetom da potakne brojne osobe i vjernike na još veći odaziv i duhovni angažman u župi.

Svi želimo da se Isus Krist trajno nastani i uprisutni mađu nama! Zato je naglasak i bitna poruka koju su oci misionari iznosili braći vjernicima i bila tako snažna i vrijedna da su je razumjeli mnogi. Roditelji i djeca, starci i starice, a posebno mladići i djevojke ovih župa pokazali su spremnost na suradnju i angažman. To se posebno osjetilo u brojnim razgovorima koje su vodili misionari, a još i više u slavlju svete isповijedi koje su za mnoge bile obraćeničke. Vjernici župe

vjerni papi i Crkvi. Od 1974. g. počinju Cenakuli molitve koji će se proširiti po cijelom svijetu. Prema procjeni iz 1996. Pokret je imao oko 300 pristaša među biskupima, 60.000 svećenika i desetke milijuna laika. SMP jest djelo ljubavi što ga je Bezgr. Srce Marijino dalo Crkvi i svijetu kako bi pomoglo svoj svojoj djeci, a pogotovo svećenicima, proživjeti u nadi i sinovskom pouzdanju bolne trenutke čišćenja. Majka Marija, posrednica i zagovornica, poziva nas da sve okolnosti života primamo sa sinovskim pouzdanjem malenih koji se posve predaju očinskoj Božjoj ljubavi.

Duhovnost SMP uključuje tri obvezu: 1. posvetu Bezgr. Srcu Marijinu; 2. jedinstvo s papom i Crkvom koja je s njim sjedinjena; 3. vođenje vjernika u život povjerenja u Majku Božju. Mi živimo u teškim, nesigurnim i žalosnim vremenima bezbožne civilizacije u kojoj čovjek tvrdoglavovo odbija Boga koji ga želi privesti k spasenju. Snagom svoga majčinstva, tu nastupa Marija koja želi postati čovjekov put povratka Gospodinu. Ona želi djelovati po svoj svojoj djeci koja se posvećuju njezinom Bezgrešnom Srcu, koja joj se potpuno povjeravaju, tako da ona sama može u njima živjeti i očitovati se. Zato posveta traži ovo: dopustiti da Marija živi i djeluje u nama, da postanemo izraz njezine majčinske boli i ljubavi i da neumorno djelujemo kako bi sve ljude priveli k Bogu. Sada možemo shvatiti zašto papa Ivan Pavao II. u činu posvete Bezgr. Srcu Marijinu vidi najdjelotvornije sredstvo da bi se ishodio dar Božanskog milosrđa za Crkvu i cijelo čovječanstvo, i zašto odlazi u najglasovitija svetišta širom svijeta da bi mjesne Crkve posvetio Bezgr. Srcu Marijinu.

Kad govorimo o drugoj obvezi duhovnosti SMP – jedinstvu s papom i Crkvom koja je s njim sjedinjena, treba znati da je Crkva božanska i ljudska, te da je u svom ljudskom dijelu krhka i grešna u da je zato potrebitno činiti pokoru. Duh ovoga svijeta ušao je u nutrinu Crkve. Racionalizam dovodi do toga da se niječu temeljne vjerske dogme i šire teške zablude, daje se vrijednost osobnom djelovanju a zaboravlja na primarnost milosti Božje i na nutarnji život sjedinjenja s Kristom. Odatle potječe gubitak svijesti o grijehu i nemar za sakrament pomirenja. Put kojim treba poći jest potpuna sloga svih biskupa, svećenika i vjernika s papom, a to naravno uključuje poslušnost pastirima vlastite biskupije i vlastitim redovničkim poglavarama.

Treća obveza – voditi vjernike do pouzdanja u Gospu, podrazumijeva svjedočkim nastojanjem dovesti vjernike do posvete Bezgr. Srcu

Marijinu, te živeći tu posvetu doći po Mariji k Isusu. Vjernici koji su se posvetili Bezgr. Srcu Marijinu okupljaju se svake prve subote u mjesecu na molitvu Cenakula. Na Cenakulu se prvo moli krunica, nakon nje je sveta misa i na kraju klanjanje pred Presvetim.

Prvi Cenakul u Zadru održan je 2. kolovoza 1997. na blagdan Gospe od Anđela. Održava se u crkvi Gospe od Zdravlja, a vodi ga mons. Milivoj Bobolanić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije. U istoj crkvi svake subote u 8,30 sati moli se krunica. Osim ovog župnog ili biskupijskog Cenakula, osnivaju se i obiteljski Cenakuli u kojima se na molitvu okuplja jedna ili više obitelji i osobito su providnosni zbog danas teškog rasipanja obiteljskog života. Treba naglasiti da članstvo u SMP ne zahtjeva poseban upis i da svaki onaj tko želi gledati, osjećati, praštati, moliti, ljubiti i raditi kao što je to činila Marija u svom savršenom služenju svom zaručniku Josipu i svom božanskom Sinu Isusu, već živi svoju priпадnost Pokretu. Zato na Cenakul može doći svatko, bez obzira koj molitvenoj zajednici pripada. Jer, ako se Crkva usporedi s jednim razgranatim drvetom, onda smisao ovog Pokreta nije dodati još jednu granu, nego da u drvo unese onu skrivenu snagu koja izlazi iz Bezgr. Srcu Marijina i širi se poput životnog soka po svim granama Crkve, pomažući da se razvijaju svaka prema svojoj fizičkoj i dajući svima veću bujnost i ljestvu!

U ime svih koji su svoje srce posvetili Bezgrešnom Srcu Marijinu duboko zahvaljujem preuzvišenom ocu Nadbiskupu, prisutnim svećenicima, redovnicima i redovnicama i svakome dragome bratu u Kristu!

Vjeko Eškinja

5. Marijina Legija

"Marijina legija" je katolička zajednica raširena po cijelom svijetu. Osnovana je 7. rujna 1921. godine u Doublinu u Irskoj, a osnivač je bio Frank Daf – vjernik laik. Imala približno 12 milijuna članova širom svijeta. U našoj Domovini djeluje od 1960. god., najprije u Zagrebu, Osijeku, Petrinji, a od prije 18 godina u Biogradu, te od pred 2 godine i u Zadru u župi Gospe Maslinske na Belafuži i ovoj župi u kojoj se upravo nalazimo, te najmlađa grupa, osnovana od prije godinu dana u Preku. U našoj Nadbiskupiji imamo do sada 41 aktivnog člana i 130 molitvenih članova.

Osnovni cilj Marijine legije je rad na vlastitom posvećenju i apostolatu, te u bližnjemu prepoznavati Krista i služiti mu. Marijina legija ima svoj priručnik prema kojem radi i djeluje. Sveti Otac Ivan Pavao II. rekao je da je duh i cilj Marijine legije u potpunom skladu s interesima Crkve danas. Priručnik ima odgojnju snagu koja daje legionarima podršku kroz tjedne sastanke, molitvu i rad. Imamo radne i molitvene članove. Radni prisustvuju tjednim sastancima, obavljaju barem dva sata apostolskog rada tjedno i dnevno mole katenu. Sav se rad obavlja pod nadzorom duhovnog vođe, a zadaci su npr. posjeta u dvoje starcima, novim obiteljima, staračkim domovima ili bolnicama gdje legionari pomažu župniku u pripremi bolesnika za svete sakramente. Molitveni članovi jesu oni koji dnevno mole sv. krunicu i katenu. Oni su krila za legiju jer bez molitve svaki prezidij bi zatajio u radu. Najvažniji rad je rad na obraćenjima ali s ljubavlju i puno pouzdanja u Krista i Mariju. Važno je uvijek biti svjestan da je Marija izabrala nas kao svoje oružje u borbi protiv Zloga.

Danas kad naš osnivač Frank nije više među nama, važno je posvjestiti sebi da je tu Marijin duh te da su s nama naši duhovnici don Igor, don Ivica, don Šime i don Tito, a sutra već možda i vi dragi svećenici, jer bez vaše podrške i blagoslova našega Nadbiskupa mi ne idemo u nove okršaje za spas duša. Zato se i dalje preporučamo u vaše svete molitve po zagovoru presvete Djevice. I molim vas, dajte nam zadatke, jer mi smo tu, vaša produžena ruka da stignemo tamo gdje vi često, zbog vaših prevelikih obveza, ne možete. Hvala.

Danica Žepina

6. Djelo Marijino (Fokolarini)

I Djelo Marijino ili Pokret fokolarina jedan je od plodova Duha Svetoga u današnjem vremenu. Započelo je prije pedesetak godina za vrijeme 2. svjetskog rata u sjevernoj Italiji. Chiara Lubich, ustanovateljica i predsjednica Djela, govori o počecima: "Bombardiranja ne prestaju. Sve propada. I ono što je do tada predstavljalo najveće vrijednosti života: osnovati obitelj, završiti studij, izgraditi kuću. No, čini mi se da Gospodin upravo ovim sveopćim uništenjem želi ponoviti: 'Sve je taština, sve prolazi.' Ali, baš u tome Bog mi se razotkriva onakav kakav jest: Ljubav. I izabirem ga za ideal svoga života."

Godine 1943. posvetila mu se zavjetom čistoće, u tajnosti sa znanjem jedino isповjednika. Sama kaže: "Da su mi tog dana rekli da će imati nekoga tko će me slijediti ili da će se roditi jedna duhovnost, nestao bi čar u kojeg sam bila uronjena. Za mene je postojalo samo to: zauvijek sam se vjenčala s Bogom, s Bogom koji me pozvao." Ali, žar njezine ljubavi nije ostao neprimjetan. Brzo su prijateljice i prijatelji htjeli znati za uzrok njezine sreće. Zajedno su ulazili u tajne Evandželja koje je ubrzo postalo jedino pravilo njihova života. Chiara kaže: "Na početku smo bili uvjereni da živimo kao ostali kršćani, nismo htjeli ništa novoga. Kasnije smo zapazili da nam je Gospodin u Evanđelju podcrtao na poseban način neke rečenice koje su govorile o zajedništvu kao na primjer ljubav prema bratu, međusobna ljubav, jedinstvo. Bili su to prvi obrisi ove naše duhovnosti koja je izrazito kolektivna. A misao vodilja postala je Isusova zadnja molitva u kojoj je sam molio Oca: 'Da svi budu jedno!' Otkriven nam je bio i ključ za njezino ostvarenje: Isus razapeti i napušteni u kojem je vrhunac njegove boli i ljubavi."

Ova evandeoska ljubav širila se i privukla mnoge. Danas je stigla do 200 država, do pet milijuna osoba. U Hrvatsku je došla kasnijih šezdesetih godina. Možemo reći da smo posijani poput gorušičinog sjemena pomalo i po čitavoj Dalmaciji. U toj duhovnosti jedinstva otkrile su svoj put mnoge osobe koje se poput Chiare potpuno posvećuju Bogu – fokolarini. Oni žive u malenim zajednicama koje podsjećaju na Nazaretsku obitelj i zovu se fokolari. Prisutni su oženjeni koji stave Boga na prvo mjesto i oko njih se rađa ogrank novih obitelji. Zatim su dobrovoljci koji nastoje davati božansku dimenziju svim ljudskim djelatnostima donoseći Boga na područje medicine, umjetnosti, ekonomije, u tvornice, škole. Svećenici u jedinstvu s biskupima svjedoče ljepotu Crkve prenoseći to zajedništvo u župe. I redovničke zajednice ponovno otkrivaju karizmu svog osnivača što daje zajednicu novu svježinu. Mladi i djeca, tzv. gen, teže za ovim zahtjevnim idealom i u ovom svijetu u kojem su mnoge vrednote poljuljane nastojeći "protiv struje" i svjedočiti za Isusa u školi, kod kuće, u ambijentima gdje se nalaze.

Šezdesetih godina je došlo do prvih ekuenskih kontakata. Danas je ova duhovnost proširena na različite kršćanske Crkve: luteransku, anglikansku, reformatorsku, pravoslavnu. Vjerujemo da će ovaj dijalog života – što znači produ-

Subota je bila dan posvećen blaženoj Djevici Mariji. Na jutarnjoj misi sudjelovala su predškolska djeca i žene-trudnice, koji su u povorci prilazili oltaru da prime blagoslov od misionara. Svečanu večernju svetu misu predvodio je zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda. Na toj misi, kao i na svim drugim misama, okupilo se veliko mnoštvo vjernika. Nadbiskup je u svojoj riječi dao potporu i poticaj za nastavak misijskog poslanja svakog Kristovog vjernika u svojoj župnoj zajednici. Poslije te mise uslijedila je procesija oko crkve s Gospinim kipom. Večernje liturgijsko slavlje završilo je posvetom Bezgrešnom Srcu Marijinu, a nakon toga prikazan je film "Fatima". Sveti misije u župi završile su svečanim euharistijskim slavljem u nedjelju, 18. listopada, kada su

misionari vratili župniku don Šimi znakove svećeničkih ovlasti i svečanim pjevanjem "Tebe Bođa hvalimo". To misno slavlje predvodio je mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije, a sudjelovali su brojni vjernici koji su pristupili svetoj pričesti. Tijekom misijskog tjedna u župi se osjetio prolaz Duha Svetoga, koji je prodahnuo srca vjernika, a koji su u sve dane svetih misija pobožno i brojno sudjelovali u cjelokupnom programu. Na župljanima Puntamike u Zadru ostaje da taj plamen Duha Svetoga, koji je zapaljen u njihovim srcima, nastavi plamtjeti i dalje istim žarom u njihovu svakidašnjem životu.

Nedeljko Zubović

TRADICIONALNO HODOČAŠĆE MLADIH U NIN

U organizaciji Povjerenstva za mlade Zadarske nadbiskupije održano je u subotu, 17. listopada 1998. godine, tradicionalno hodočašće mladih vjernika iz župa grada Zadra i drugih župa zadarskog dekanata, te iz župa biogradskog, benkovačkog i novigradskog dekanata u Nin. Hodočašće se redovito organizira na početku nove školske ili akademске godine, na spomen "Branimirove godine" 1979., pa je ovogodišnje hodočašće i jubilarnog značenja. Geslo pod kojim se odvijalo to hodočašće uzeto je iz programa Papina pohoda Hrvatskoj: "Bit ćete mi svjedoci". Hodočašće mladih vjernika obavezno ima duhovni i rekreativni karakter. Već u ranim jutarnjim satima, mladi iz Zadra u velikom broju okupili su se u župnoj crkvi Srca Isusova, gdje se održao blagoslov hodočasnika, i pješice krenulo prema drevnom starohrvatskom kraljevskom i biskupskom gradu Ninu. Zajedničko okupljanje svih hodočasnika bilo je na raskrsnici izvan grada u pravcu Nina, a onda se nastavilo u grupama pješice do Nina.

U župnoj crkvi u Ninu, u 11,30 sati, održano je pokorničko slavlje koje je predvodio don Boris Pedić, mlađomisnik, župnik u Zemuniku i Galovcu. Nakon toga je bila prigoda za osobnu svetu ispunjaju. Poslije sakramenta pomirenja slavljenja je svečana sveta misa koju je predvodio zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda, u koncelebraciji dvadeset svećenika koji su dopratili svoje hodočasnike. U svojoj pobudnoj homiliji nadbiskup Prenda je istaknuo važnost ovog tradicionalnog hodočašća mladih u starohrvatski grad Nin koji čuva Višeslavovu krstioniku kao dokaz

našeg kršćanstva i pripadanja europskoj kršćanskoj civilizaciji, te pozvao mlade da budu ponosni jer baštine uspomenu na naše vjerske, nacionalne i državne korijene koje zasadiše knez Branimir i ninski biskup Teodozije, a što doznajemo iz glasovitih pisama pape Ivana VIII. od 7. lipnja 879. godine. U njima papa blagoslovio ninskoga biskupa i kneza Branimira, svećenstvo i cjelokupni hrvatski narod, potičući ih da ustraju u vjernosti svetoj Rimskoj crkvi. "U godini Duha Svetoga od vas mladih se traži da svjedočite 'što ste čuli i vidjeli' od sadašnjeg pape Ivana Pavla II., u Zagrebu na susretu s mladima, u Mariji Bistrici prigodom proglašenja blaženim blagopokojnog hrvatskog kardinala Alojzija Stepinca, i u Solinu na povijesnom susretu Svetoga Oca s mladima iz Hrvatske. Njegove riječi su vaše duhovno usmjerjenje ususret trećem mileniju kršćanstva" – nglasio je propovjednik. Slavlje svete mise su uveličali predvođenjem pjevanja i sviranja svoga vokalno-instrumentalnog sastava mladi vjernici iz župe Bibinje.

U poslijepodnevnom programu mladi hodočasnici su se družili upoznavanjem, pjevanjem i sviranjem duhovnih pjesama, te razgledanjem povijesnih znamenitosti grada Nina, a održan je i malonogometni turnir prijavljenih ekipa, od kojih je jedna bila svećenička. Na završetku programa, predvečer je organiziran povratak autobusima više stotina sudionika ovogodišnjeg hodočašća mladih u Nin svojim kućama.

Nedeljko Zubović

VIJESTI I DOGAĐAJI

SVJETIONIK - LIST MLADIH ŽUPE BIBINJE

U listopadu 1998. godine, izšao je i drugi broj *SVJETIONIKA - lista mladih župe Bibinje*. List ima 24 stranice velikog formata i tiskan je u crno-bijelom. Na naslovnoj stranici broja 2. slika je blaženoga Alojzija Stepinca. Izdavač lista je župa sv. Roka - Bibinje, a glavni urednik je Ivan Šimunić. List se prodaje po cijeni od 8 kuna. Na samom početku lista složen je mozaik "Papini dragulji" s izjavama pape Ivana Pavla II. o raznim temama: vjeri u obitelji, mladima, odgoju, kardinalu Stepincu... Slijede prilozi o 20. godišnjici pontifikata Ivana Pavla II. kao i prilog o papama koji su na poseban način bili povezani s Hrvatima kroz povijest. Papin II. pohod Crkvi u Hrvata opširno je prikazan i slikovno i riječima. Različita je tematika ostalih priloga: hrvatska baština, zazivanje duhova, vijesti iz života mladih župe Bibinje,

razgovor s ravnateljicom Osnovne škole "Stjepan Radić" u Bibinjama o odgoju mladih, razgovor s mladim profesorom teologije i filozofije Ivicom Kerom, vijesti iz života domovinske Crkve i svijeta i mnogih drugih priloga o mladima i temama koje ih zanimaju. Na zadnjoj stranici je i zahvala gosp. Zoranu Marinoviću i Slavenu Sikiriću koji su finansijskim prilozima omogućili izlaženje lista. Vrijedna je i pohvale zaslužna ideja pokretanja lista mladih u župi Bibinje kao i njezino ostvarenje kroz dosadašnja dva broja. Čestitamo mladim entuzijastima i želimo im još mnogo kvalitetnih brojeva!

Livio Marijan

MISIJE U ŽUPI BEZGREŠNOG ZAČEĆA BDM ZADAR-PUNTAMIKA

Nakon četrnaest godina, kada župa Bezgrešnog začeća blažene Djevice Marije, Zadar-Puntamika, slavi 30. obljetnicu svoga osnutka, a u povodu priprave na veliki Jubilej Crkve – 2000. godina od rođenja Isusa Krista, u godini Duha Svetoga, održane su svete misije pod geslom "Duh svoj udahnut ē u vas da oživite" (Ez 37, 14). Misije su se odvijale u tjednu od 11. do 18. listopada 1998. godine, a vodili su ih svećenici Družbe Isusove o. Stjepan Kuzmić i o. Zvonko Vlah. Svečano otvaranje misija otpočelo je u nedjelju, 11. listopada, na svečanom euharistijskom slavlju kada je domaći župnik don Šime Perić predao misionarima simbole svećeničkih ovlasti. Na završetku svete mise pjevao se zaziv Duha Svetoga.

Program tog misijskog tjedna sastavljen je tako da je sabrao sve župljane svih uzrasta: djecu, mlađež, bračne parove – roditelje, trudnice, stare i bolesne. Svakog dana, prije podne i navečer, slavile su se svete mise na kojima su misionari

propovijedali, a nakon večernjih misa misionari su održavali susrete s mladima i roditeljima. U srijedu se slavilo pokorničko bogoslužje, zasebno po uzrastima vjernika, a odazvao se veliki broj župljana. Četvrtak je bio posvećen euharsitiji i svećeništvu. Toga dana na misijskim susretima u župi sudjelovali su i maturanti Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru. Osobito je bio zapažen susret mladih iz župe sa sjemeništarcima, na kojem su mladi izravno sjemeništarcima postavljali pitanja u svezi njihova budućih svećeničkog poziva i odgoja u Sjemeništu.

Petak je bio posvećen Srcu Isusovu. Prije podne slavila se sveta euharistija za stare, bolesne i nemoćne župljane, a teži bolesnici primili su sakrament bolesničkog pomazanja. Toga dana, točno u 15 sati, glasno je odjeknulo sa zvonika nove župne crkve svih pet zvona i pozvalo diljem župe sve vjernike na međusobno pomirenje. Na večernjoj svetoj misi izvršena je posveta Srcu Isusovu i prikazan film o Isusovoj muci i smrti.

Ovu duhovnost prihvaćaju i vjernici drugih vjera, prije svega zbog sjemena Istine koja postoji u svakoj vjeri. Značajni su kontakti s budistima, muslimanima i židovima. I oni koji nemaju jasnog vjerskog uporišta, a dobre su volje, nalaze svoje mjesto u Pokretu fokolara jer imaju vrednosti kao sloboda, ljudska prava, solidarnost te zajedno možemo raditi za dobro čovjeka.

Karakteristični za Pokret su i gradići koji bi preko stalne međusobne ljubavi morali pokazati kakav bi bio svijet ako bi svi živjeli kršćansku ljubav. U svijetu ih ima već oko dvadesetak. Mi ga imamo u Križevcima. Kad je Sveti Otac bio u našem centru u Rimu rekao je: "Ljubav je nadahnjuća iskra svega što se radi pod imenom Pokreta fokolara." Biti ljubav i širiti je jest opći cilj Djela Marijina.

Uloga Marije u Crkvi bila je dati Isusa. I ovo Djelo budući da je Marijino Djelo – i kao takvog ga je Crkva potvrdila – ima isti zadatak: duhovno rađati Krista u Crkvi i u svijetu. To se može ostvariti jer Isus je rekao: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tamo sam ja među njima."

Mirela Zubčić

7. Zajedništvo i oslobođenje

Predstavljajući pokret *Comunione e Liberazione* (Zajedništvo i oslobođenje) u Zadru, u studenome 1996. god., zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda je kazao da Comunione e Liberazione nije neka posebna duhovnost unutar Crkve, niti je odgojni put koji bi nas odgajao u življenu vjere.

Za one koji ne znaju, ovaj je crkveni pokret prisutan u oko 70 zemalja, pa tako i u Hrvatskoj, točnije u Zagrebu i Zadru. To je jedan od tri najveća crkvena pokreta koji je osnovao don Luigi Giussani 1954. godine u Milanu. Vozeći se u vlaku između Milana i Riminija susreo je grupu mladih koji su putovali na praznike. U razgovoru s njima shvatio je da oni makar potječeći iz kršćanske tradicije o kršćanstvu ne znaju ništa. Tako se rodila u njemu želja da današnjem mladom čovjeku pokaže da je kršćanstvo i danas za njega zanimljivo. Od tada do danas Pokret se razvija među mladima, a i među odraslima vođen Guissanijevom karizmom. Od ratnih godina 1991. i 1992. godine, najprije kroz humanitarnu pomoć, Pokret postaje prisutan i u Hrvatskoj (Zagreb, Zadar i Dubrovnik).

Što današnjem čovjeku i današnjoj obitelji nudi don Giussani s ovim Pokretom? Kratak odgovor bi glasio da je kršćanstvo događaj koji se zbio prije dvije tisuće godina rođenjem, smrću na križu i uskrsnućem Isusa Krista, za koga je Petar kazao: "Ti si Krist, Sin Boga živoga!" (Mt 16, 16). Dakle, ta utjelovljena Riječ, taj Bogočovjek dio je i naše stvarnosti jer to je jasno proizlazi iz Petrovih riječi. Naime, lice Sina Čovječjega gledamo svakodnevno u ljudima oko sebe. Stoga nas don Giussani uči da živimo našu stvarnost u svoj svojoj punini prosuđujući je i procjenjujući u Isusu Kristu. Tada ćemo svi, a također i svaki od nas posebno steći iskustvo da možemo reći kao i Ivan u prvoj svojoj poslanici (1 Iv 4, 14-15): "Mi smo vidjeli i svjedočimo da je Otac poslao Sina kao Spasitelja svijeta. Tko ispovijeda da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu i on u Bogu!"

Naravno da je ova karizma još puno bogatija i raznovrsnija jer aktualizira ideju zajedništva, kristocentričnosti, razumnosti vjere, te živog jedinstva Božjeg naroda s njegovom tradicijom i s rimskim biskupom koji je kao njegov vođa jamac svega. Pokret daje i svoj doprinos autoevangelizaciji svakog svog člana, a na taj način i same Crkve kako bi moglo doći do nove evangelizacije. Ovo je pokret koji prihvaca dar uznemiravanja i koji je otvoren neugodnom prijatelju iz prisopobe iz Lukinog evandelja (Lk 11, 5-8).

Odgojna metoda našeg pokreta je "mala škola zajednice" koja se redovito održava u Zadru i Zagrebu. Prošli tjedan smo obilježili početak školske godine susretom članstva u Zagrebu, u Franjevačkom samostanu u Dubravi, a već u iduću subotu novi je susret zadarskog članstva u prostorijama Caritasa, u 17 sati, radi početka male škole. Pozivaju se svi oni koje zanima ovaj naš pokret na naš subotnji susret. Ta škola naravno nije nikakvo teoretsko razmatranje Guissanijeve literature već je put usmjeren susretu s Kristom prisutnim sad i ovdje.

Završit ću citirajući dio poruke Kristovog vikara pape Ivana Pavla II. sudionicima svjetskog kongresa crkvenih pokreta od 27. svibnja 1998. godine u Rimu: "Više sam puta imao priliku istaknuti da u Crkvi institucionalna dimenzija i karizmatska dimenzija, čiji su značajni izraz pokreti, nisu u oprečnosti. One su jednako bitne, subitne, u božanskoj konstituciji Crkve koju je Isus utemeljio jer zajedno djeluju da otajstvo Krista i njegovo djelo spasenja postane prisutno u svijetu. One također zajedno na način koji im je svojstven teže obnoviti samosvijest Crkve koja u izvjesnom smislu može za sebe reći da je 'pokret'

ukoliko je događaj poslanja Sina za djelo Oca u moći Duha Svetoga u vremenu i prostoru."

Zvonko Ćustić

8. Vjera i Svjetlo

Duhovni začetnici "Vjere i Svjetla" dva su mala, teško hendikepirana dječaka. Njihovi roditelji željeli su s njima otići na hodočašće u Lourdes. No, za njih nije bilo mjesta među hodočasnicima njihove biskupije. "Oni su previše hendikepirani. Ništa neće razumjeti... bit će na smetnji..." Tako se obitelj sama zaputila u Lourdes. U hotelu su primljeni s tvrdoćom: "Obroci će vam biti servirani u vašoj sobi!" Na ulici, u spilji ukazanja nailazili su na komentare: "Ovakvu dječcu treba ostavljati kod kuće." Ljudi su se okretali za njima. Prelazili su na drugu stranu ulice. Istina je da nas hendikep podjseća na našu vlastitu ranjivost, da nas straši.

Iz tih iskustava, iz trpljenja roditelja i odgajatelja rodila se zamisao: Zašto ne bismo razmisljali o hodočašću s djecom, mladima i odraslima koji imaju mentalne poteškoće? Tako bi Crkva mogla bolje otkriti kako su oni u potpunosti djeca Božja. Ideja je prerasla u projekt koji se tri godine pripremao. Na poticaj Jeana Vaniera i Marie-Hélène Mathieu nakon prvog zajedničkog hodočašća u Lourdes 9. travnja 1971. godine, gdje se okupilo 12.000 ljudi od čega 4000 djece s mentalnim poteškoćama, nastaju zajednice susretanja okupljene oko osoba s mentalnim poteškoćama. Plod tog prvog hodočašća bila je spoznaja Isusovog dara: on nam povjerava osobu s mentalnim poteškoćama, njezinu potrebu da bude voljena i da voli, njezin poziv na jedinstvo. Isus nam predlaže sklopiti savez s njom. Tako je nastao dar zajednice "Vjera i Svjetlo". U jednoj zajednici koja ima tridesetak članova, u središtu je osoba ranjena u inteligenciji. Oko nje okupljaju se njezini roditelji duboko ranjeni kušnjom koji malo pomalo otkrivaju misterij ljepote svog djeteta i njezin jedinstveni poziv. U zajednici su također osobe koje žele biti prijatelji osobi s mentalnim poteškoćama, koji se zauzimaju za nju i svatko u drugome otkriva prisustvo živoga Isusa. U zajednici je također prisutan svećenik ili pastor da bi nam pomogao dublje shvatiti misterij Božje ljubavi prema ranjenoj osobi: "Bog je izabrao lude da posrami mudre i slabe da posrame jake." Zajednica se sastaju redovito, jednom mjesечно, na susretu prijateljstva i međusobnog slušanja, slavlja,

svetkovanja i molitve. U vremenu između susreta, članovi zajednice nastavljaju graditi osobne veze, odlaze na zajednička ljetovanja, hodočašća, duhovne obnove.

Danas je to međunarodni pokret: 1.200 zajednica u 70 zemalja na 5 kontinenata. Zajednice su obično ukorijenjene u svoje župe i život svoje Crkve. "Vjera i Svjetlo" je ekumenski pokret koji želi okupiti kršćane iz različitih zajednica i odgovoriti na Isusovu molitvu: "Oče, neka budu jedno."

Duhovnost pokreta zasniva se na činjenici da Bog voli svako stvorenje. Zato mi vjerujemo da svaka osoba, s duševnim poteškoćama ili bez njih ima jedinstvenu i otajstvenu vrijednost. I budući da je osoba u cjelebitosti, ima prava svakog čovjeka. Svaku osobu Bog jednako voli i Isus jednako živi u njoj, čak i ako se ta dolična osoba jedva može izraziti. "Vjera i Svjetlo" je objavitelj posebnih darova koje je Bog dao onima kojima je ranjena inteligencija: to je njihova sposobnost primanja i davanja ljubavi, njihova jednostavnost i odbacivanje konvencija. U društvu koje se zasniva na korisnosti i moći, mentalno retardirani možda nisu djelotvorni, ali su ipak proroci na području srca i nježnosti, u onom što je bitno ljudskom biću. Tako siromašni evangeliziraju nas ostale.

Evanđelje nam govori da su oni ti koji su se odazvali pozivu na svadbu: došli su slijepi, hromi, gluhi, nijemi. Zdravi nisu imali vremena da bi došli. Sveti Pavao kaže da su to Božji odabranici. Isus je izabrao to što je na svijetu krhko, da posrami jako. Dakle, u središtu je osoba ranjena u inteligenciji, koju je društvo gurnulo na rub. Pavao uspoređuje Crkvu s ljudskim tijelom – najkrhki i najskriveniji dijelovi obavljaju najvažniju funkciju. Mentalno hendikepirane osobe ne traže znanje i novac, ne teže za moći, za važnim službama u društvu. One traže odgovor na pitanje: Ljubiš li me takvoga kakav sam? Vjeruješ li zaista da sam ljudsko biće? Vjeruješ li da sam Božja osoba?

Prije sedam godina u Zagrebu je nastala prva zajednica "Vjera i Svjetlo". Danas postoji sedam zajednica u cijeloj zemlji: tri u Zagrebu, jedna u Belišću, jedna u Zadru, jedna u Đakovu i jedna u Rijeci. Zajednica u Zadru nastala je 1997. godine, u godini Duha Svetoga i djeluje na području župe Uznesenja Marijina na Belafuži.

Heidi Mičić

- 21. Don Damir Juričin i don Eugen Konatić
- 28. Don Mihovil Cukar

RUJAN, 1999.

- 4. Don Mladen Kačan
- 11. Dr. Tomislav Bondulić i don Srećko Frka-Petešić
- 18. Don Nikola Tokić i don Vinko Šolaja
- 25. Don Ante Ivančev

LISTOPAD, 1999.

- 2. Don Anđelko Buljat
- 9. Dr. Eduard Peričić
- 16. Don Gašpar Dodić
- 23. Don Joso Kokić
- 30. Don Grgo Batur i don Hrvoje Kolak

STUDENI, 1999.

- 6. Don Mario Gržanov i don Elvis Ražov
- 13. Don Tihomir Vulin i don Stjepan Vinko
- 20. Samostan sv. Pavla - Školjić
- 27. Don Marinko Jelečević

PROSINAC, 1999.

- 4. Don Nedjeljko Zubović i don Ivica Jurišić
- 11. Don Jerko Gregov i don Zdenko Dundović
- 18. Don Marino Ninčević

+ Ivan,
nadbiskup

VELJAČA, 1999.

- 6. Benediktinci - Čokovac
- 13. Don Nedjeljko Ivanov i don Joso Kero
- 20. Don Ivan Zorica i don Marijo Sikirić
- 27. Samostan sv. Frane - Zadar

OŽUJAK, 1999.

- 6. Don Zdenko Milić i don Nedjeljko Badurina
- 13. Don Zdravko Katuša i don Alojzije Knežević
- 20. Don Tito Šarin
- 27. Don Anđelo Kolić

TRAVANJ, 1999.

- 10. Don Šime Kevrić i don Josip Lenkić
- 17. Don Srećko Petrov, ml.
- 24. Samostan sv. Frane - Zadar

SVIBANJ, 1999.

- 1. Don Marinko Duvnjak i don Jozo Radišić
- 8. Don Mijo Stijepić i don Ivan Kevrić
- 15. Don Jerolim Lenkić
- 22. Don Anđelo Zorić i don Srećko Petrov, st.
- 29. Don Pavao Zubčić

LIPANJ, 1999.

- 5. Samostan sv. Mihovila - Zadar
- 12. Mons. Marijan Oblak
- 19. Don Čedomil Šupraha i don Nikica Dušević
- 26. Mons. Milivoj Bolobanić

SRPANJ, 1999.

- 3. Don Mario Soljačić i don Ivo Dovođa
- 10. Mons. Pavao Kero i don Emil Bilaver
- 17. Don Šime Sturmela i don Jure Zubović
- 24. Don Tomislav Sikirić i don Tomislav Radišić
- 31. Samostan sv. Mihovila - Zadar

KOLOVOZ, 1999.

- 7. Don Radojica J. Pinčić
- 14. Don Igor Ikić i don Stanislav Wielinski

NADBISKUPOVA PORUKA ZA BLAGDAN SVIH SVETIH I DUŠNI DAN
Zadar, 27. listopada 1998.

Svetkovinom Svih svetih slavimo pobjedu i proslavu svih znanih i neznanih junaka vjere. Tko su junaci vjere, tko su sveti? Poruka Božje riječi koja se čita na misi blagdana Svih svetih ocrtava nam njihove osobine: "*siromasi duhom, krotki, pravedni, milosrdni, čisti srcem, mirotvorci, progonjeni zbog pravednosti...*" (usp. Mt 5, 3-10). Sveti Pavao, u poslanici Galačanima (5, 22-23), govoreći o plodovima Duha Božjega što bi ih kršćani trebali očitovati nabrja: "*ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost*". To su osobine svetosti. To su konkretni znakovi Svetoga. To su Isusovi kriteriji svetosti.

Svatko se u svom životu zasigurno susreo s nekom ili više od ovih osobina, i to uvijek i samo preko drugog čovjeka. Svetost ne lebdi nad nama u nekoj nedostupnoj sferi apstrakcije. Ona se događa. Bog nam je svoju svetost pokazao vrlo konkretno: postao je čovjekom u Isusu iz Nazareta i "*prošao zemljom čineći dobro*" (Dj 10, 38). To je misija koju svaki kršćanin prima na krštenju i krizmi. To je onaj bitni životni program vjernika i vjerničke zajednice - *proći zemljom, dakle, životom, čineći dobro!* Svetost se očituje u jednostavnim svagdanjim stvarima, ali nije nimalo jeftina i lako dostupna. Uostalom, kao i sve što je u životu dragocjeno i vrijedno, svetost je zahtjevna i traži čitavoga čovjeka. Slaveći spomen na svete, raz-

mišljajmo o našem osobnom životnom stavu prema svetosti. Kršćanin može krenuti putem svetosti, zalagati se i trošiti za Kraljevstvo Božje već ovdje na zemlji, i tako pomalo mijenjati svijet. No, može i zanemariti svoje poslanje, biti prosječan, nemaran ili nezainteresiran. Takđe također sudjelujemo u promjeni svijeta - ali u kom pravcu? Poruka svih svetih i blaženih glasi: "*Prođimo zemljom čineći dobro*" ili kako to jedna svetica iz novijih vremena - Mala Terezija - kaza: "*Želim zaraditi svoje nebo čineći dobro na zemlji!*"

Odmah nakon svetkovine Svih svetih štujemo spomen svih vjernih mrtvih. Ostajemo, dakle, u ozračju razmišljanja o svetosti. Naši pokojnici otišli su pred nama prema vječnosti. Oni su sada na putu svetosti u jednoj bitno drugačijoj dimenziji nego mi. Dok ih se spominjemo i molimo za njihove duše, zahvalimo Bogu za sve ono lijepo, plemenito i dobro - dakle sveto, što su nam u životu ostavili. To su osobine i ostvarenja koja nikada ne umiru već se ugrađuju u Vječnost.

*"U dobroti svojoj, Gospodine,
daruj im pokoj!"*

(Večernja za pokojne)

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski*

ODREDBE

TAKSOVNIK

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 169/1998
Datum: 1. studenoga 1998.

CRKVENI TAKSOVNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Usklađujući Dijecezanski taksovnik s misnim stipendijem i štolarinom, od 1. studenoga 1998. godine u Nadbiskupiji zadarskoj su ove pristojbe:

I. VJENČANJE: Štolarina i administracije	140,00 kn
Ekonomat nadbiskupije	60,00 kn
II. SPROVOD: Štolarina i administracije	140,00 kn
Ekonomat nadbiskupije	60,00 kn

III. ŽUPNIČKE PRISTOJBE I BILJEGOVINE

Pristojba	Biljeg
1. Matični izvadak (krnsni, slobodni, vjenčani, smrtni list)	30,00 kn
2. Potvrda o krštenju, vjenčanju, krizmi, smrti	10,00 kn
3. Obiteljski list	30,00 kn
4. Rodoslovje	300,00 kn
5. Sastavljanje zapisnika, molba	30,00 kn
6. Otpusnica zaručnika za vjenčanje u drugoj župi kada je vlastiti župnik obavio svu pripremu za vjenčanje	100,00 kn
7. Vjenčanje zaručnika iz druge župe	15,00 kn

IV. ORDINARIJATSKE KANCELARIJSKE PRISTOJBE I BILJEGOVINE

1. Oprost od ženidbene napovijedi	40,00 kn	10,00 kn
2. Oprost od maloljetnosti	40,00 kn	10,00 kn
3. Oprost od zapreke mješovite ženidbe	40,00 kn	10,00 kn
4. Oprost od zapreke razlike vjere	40,00 kn	10,00 kn
5. Oprost od zapreke krvnog srodstva	80,00 kn	20,00 kn
6. Oprost od zapreke tazbine	80,00 kn	20,00 kn
7. Oprost od zapreke zločina	100,00 kn	20,00 kn
8. Oprost od doprinosa krsn. i slob. lista	40,00 kn	10,00 kn
9. Oprost od otpusnice nadležnog župnika	40,00 kn	10,00 kn
10. Dozvola krštenja odrasle osobe	40,00 kn	10,00 kn
11. Dozvola podjeljivanja sakramenta kršćanske inicijacije	40,00 kn	10,00 kn
12. Primanje u puno zajedništvo Kat. crkve	40,00 kn	10,00 kn

STATISTIČKE OBVEZE PREMA NADBISKUPSKOM ORDINARIJATU

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1721/1998.
Datum: 9. prosinca 1998.

Svaki je župnik dužan do 31. siječnja 1999. godine predati Nadbiskupskom ordinarijatu prijepis Matice krštenih, vjenčanih i umrlih za 1998. godinu, statistiku župe za 1998. godinu (broj stanovnika, broj katolika, broj krštenih/od toga djeca, odrasli/, broj prvopričesnika i krizmanika, broj vjenčanja, broj umrlih /od toga kršćanski pokopanih, proviđenih/), te dopunama ili eventualnim obavijestima drugim župnim uredima zaključiti uredno uredske poslove za 1998. godinu.

Nadbiskup
+ Ivan

FOND BRATSKE SOLIDARNOSTI

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1736/1998.
Datum: 12. prosinca 1998.

Potičem sve svećenike u Nadbiskupiji na sudjelovanje u Fondu bratske solidarnosti koji je namijenjen braći svećenicima koji pastoralno djeluju i žive u župama koje su ratom poharane ili su manjih materijalnih mogućnosti. Svatko neka prema svojoj savjesti izdvoji za brata svećenika kako bismo bili prvi u načelu pravednosti i međusobne ljubavi.

Nadbiskup
+ Ivan

RASPORED MISA ZA ČLANOVE POKRETA "PRO FAMILIA ET IUVENTUTE CHRISTIANA"

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1737/1998.
Datum: 12. prosinca 1998.

Potičem svu braću misnike, dijecezanske i redovničke, da nastavimo s molitvom i žrtvom za članove pokreta PRO FAMILIA ET IUVENTUTE CHRISTIANA. Potičem živo na ustrajnost i koliko god je moguće vjernost naznačenim datumima za služenje svete Mise na ovu nakanu, prikazujući određene subote svetu misu za kršćanske obitelji i mlade.

Raspored

SIJEČANJ, 1999.

- 2. Mons. Ivan Prenda, nadbiskup
- 9. Don Rozario Šutrin
- 16. Don Ante Erstić
- 23. Don Ivan Mustać i don Marijan Stojanović
- 30. Don Emil Bilaver i don Šimun Šindija

OBVEZE PREMA NADBISKUPIJI

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1719/1998.
Datum: 9. prosinca 1998.

Svaka župa, bilo da je povjerena dijecezanskom bilo redovničkom svećeniku, dužna je do 20. siječnja 1999. godine podmiriti svoje obveze i dugovanja prema Nadbiskupiji kako slijedi:

Obveze župa

1. Uredski troškovi i *Vjesnik Zadarske nadbiskupije*: 500,00 kn.
2. Milostinja Mlade nedjelje, Cvjetnice (za Svećenički dom), Velikog petka - Božji grob (50%), Petrov novčić, Darovi za mladomisnike (milost. nedjelje 28. 06. 1998.), Misijske nedjelje i Nedjelje Caritasa.
3. Doprinos za svećeničku rekolekciju, Katehetski i Svećenički dan: 400,00 kn.
4. Fond "Dom Božji" - korizmena akcija za gradnju novih crkava.
5. 10% brutto od redovnih prihoda.
6. 10% od prodaje crkvene imovine ukoliko je bio slučaj.
7. Doprinos za službu dušobrižnika Opće bolnice u Zadru (1 misna intencija na 500 vjernika).
8. 50% od milostinje Iseljeničkog dana.

Osobni doprinosi svećenika

1. Binacije i trinacije
2. Takse od vjenčanja i sprovoda.
3. Mjesečni doprinos za BOMF
4. Fond bratske solidarnosti
5. Fond za svećenička zvanja
6. Osobni doprinos za svećeničku rekolekciju: 400,00 kn.
7. Doprinos za svećenički dom
8. Eventualni dug Ekonomatu ili Nadbiskupskoj knjižari.

IZVOD IZ CRKVENIH RAČUNA

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1720/1998.
Datum: 9. prosinca 1998.

Svaki je župnik, dijecezanski i redovnički, dužan prema obrascu Ekonomata nadbiskupije, do 20. siječnja 1999. godine, predati Ekonomatu izvod iz knjige crkvenih računa za proteklu, tj. 1998. godinu za župu/župe svog upravljanja i posluživanja. Izvod iz Blagajničkog dnevnika podnose također Sjemenište, Svećenički dom, koludrički samostani Benediktinki u Zadru i Pagu.

*Nadbiskup
+ Ivan*

	<i>Pristojoba</i>	<i>Biljeg</i>
13. Dozvola krštenja, vjenčanja u privatnom stanu	40,00 kn	10,00 kn
14. Proglašenje mrtvim	100,00 kn	30,00 kn
15. Administrativno proglašenje ništetnim crkvenog braka ob defectum formae	100,00 kn	20,00 kn
16. Ukrpljenje ženidbe u korijenu	100,00 kn	20,00 kn
17. Pozakonjenje djeteta post. subs. matr.	100,00 kn	20,00 kn
18. Ovjerenje dokumenata	15,00 kn	5,00 kn
19. Potvrda o posveti crkve, oltara, blagoslova zvona, podizanje križnog puta	100,00 kn	20,00 kn
20. Imprimatur	100,00 kn	20,00 kn
21. Imenovanje kanonika	500,00 kn	100,00 kn

Sve dokumente i molbe treba propisno biljegovati crkvenim biljezima. Nebiljegovane dokumente i molbe treba vratiti stranci ili uredu koji ih je izdao.

Biljegovanje daje vjerodostojnost dokumentu i ujedno je jedan vid našeg doprinosa za poslovanje Biskupske konferencije.

Ne biljeguju se molbe kojima se traži nešto u korist zajednice vjernika (npr. dozvola večernje mise, binacija, trinacija....).

Molimo sve župnike da se toga savjesno pridržavaju i da župni uredi imaju uvijek dostatan broj crkvenih biljega.

Kad se radi, u pojedinim slučajevima o siromašnim osobama, osobne se pristojbe ne biljeguju, a mogu se i smanjiti ili potpuno oprostiti. To vrijedi i za Ordinarijat, samo je župnik dužan upozoriti na slučaj i zamoliti djelomično ili potpuno oproštenje od pristojbe za siromašnu stranku.

+ *Ivan,*
nadbiskup

NEDJELJA CARITASA

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1712/1998
Datum: 9. prosinca 1998.

Oovogodišnja Nedjelja Caritasa, pod geslom: *BUDI NADA POTREBNIMA* proslavit će se u III. nedjelju Došašća, 13. prosinca. Konkretno i djelotvorno izražavanje kršćanske solidarnosti, kao i odgoj vjernika u tom pravcu, stope u samim temeljima pastoralne djelatnosti Crkve. Nedjelja Caritasa je prigoda i poticaj za razvijanje karitativne djelatnosti unutar naših župa i na razini Nadbiskupije. Hrvatski Caritas uputio je poruku za ovogodišnju Nedjelju Caritasa a naš dijecezanski Caritas pobrinuo se za potrebne pomoćne materijale. Potičem stoga sve na dolično i zauzeto obilježavanje Nedjelje Caritasa.

Milostinja te nedjelje, u svim crkvama i na svim svetim misama je namjenska - za Caritas i s tom naznakom neka se što prije dostavi Ekonomatu Nadbiskupije.

*Nadbiskup
+ Ivan, v.r.*

PASTORALNA PRIPRAVA ZA BOŽIĆ

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1713/1998
Datum: 9. prosinca 1998.

Svetkovina Rođenja Gospodnjega i liturgijsko vrijeme koje ju uokviruje poziva nas sve na duhovno probuđenje. Ovogodišnji je Božić predzadnji uoči Velikog jubileja 2000. godine od prvog Božića u Betlehemu i cijela je godina priprave posvećena Bogu Ocu. Bogatstvo tema i poruka koje iz togu izviru neka nas potaknu na zauzetije i dublje otkrivanje Božjih otajstava i na njihovo djelotvornije življenje s braćom i sestrama. U duhovnoj pripravi za ovogodišnji Božić neka stoga bude naglašena Godina Boga Oca i teme Velikoga jubileja 2000.

Uza sve redovne pastoralne aktivnosti priprave na blagdan Rođenja Kristova, neka posebno mjesto ima uvijek sakramentalni život vjernika. Sakrament pomirenja i pričesti jesu najvažniji i najpotrebniji "božićni dar", "božićna svečanost" ili "običaj" i ne može se ničim nadomjestiti niti zasjeniti. Neka stoga sva kateheza i pastoralna aktivnost tijekom došašća bude usmjerena na doživljaj Božjeg Utjelovljenja kroz susret s Kristom u sakramentu ispovijedi i svete pričesti. Doličnim vanjskim izgledom i unutarnjim raspoloženjem nas samih, koje će jasno svjedočiti o našem duhovnom staležu i i poslanju pridonijet će zasigurno većim plodovima naših pastoralnih aktivnosti.

Ovogodišnje Došašće obilježeno je u mnogim župama redovitim misama zornicama. Neka Gospodin blagoslovi sve napore koji su učinjeni da se ta priprava za Božić ponovno oživi i pokrene kako bismo u duhovnom pogledu što svečanije i ljepše dočekali Božić.

Nadbiskup
+ Ivan

ISELJENIČKI DAN

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1714/1998
Datum: 9. prosinca 1998.

Dan posvećen našim iseljenicima obilježit ćemo ove godine u nedjelju, 27. prosinca, na blagdan Svetе Obitelji. Naše župe na žalost obiluju iseljenicima i uvijek je važno posvetiti im posebnu pažnju, osobito u božićnom vremenu kada je naglašena obitelj i njezino zajedništvo. U ovom broju *Vjesnika* donosimo ovogodišnju poruku za Iseljenički dan Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.

Milostinja Iseljeničkog dana, u visini od 50%, neka se dostavi Ekonomatu Nadbiskupije s naznakom "za Iseljenički dan". Ta je milostinja namijenjena potpori Vijeća HBK za migraciju.

Nadbiskup
+ Ivan

PROSLAVA SVETE STOŠIJE - ZAŠTITNICE ZADARSKE NADBISKUPIJE

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1715/1998
Datum: 9. prosinca 1998.

Našu stoljetnu zaštitnicu i zagovornicu, svetu Stošiju, proslaviti ćemo i ove godine na razini cijele naše Nadbiskupije. Toga je dana blagdan u čitavoj našoj mjesnoj Crkvi, u svim njezinim župama, i dolikuje da se toga dana slavi posvuda blagdanska sveta Misa. Časoslov i Misa na blagdan svete Stošije jesu vlastiti,

od blagdana. U homiliji i kroz molitvu vjernika neka se naglasi zajedništvo naše mjesne, zadarske Crkve i povezanost svih župnih crkava sa stolnom crkvom - katedralom svete Stošije.

Sve svećenike, redovnike i redovnice na području grada Zadra pozivam na liturgijska slavlja u katedrali. Potičem i župnike i vjernike izvan Zadra da po mogućnosti sudjeluju u bogoslužju i pohode našu stolnu crkvu toga dana. Na poseban način pozivam gradskе župnike, te redovnike i redovnice naših gradskih samostana, zatim na poseban način članove svih molitvenih i crkvenih pokreta, sve župne pjevačke zborove na području Grada, vjeroučitelje i suradnike u pastoralu da se okupe u Katedrali uoči blagdana, na svečanim večernjim pohvalama u čast svete Stošije. Na taj način izražavamo liturgijsko i molitveno zajedništvo naše zadarske Crkve, prinoseći hvalu i prošnju za sve i u ime sviju.

Nadbiskup
+ Ivan

MOLITVENA OSMINA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1716/1998.
Datum: 9. prosinca 1998.

Od 18. do 25. siječnja u Crkvi se tradicionalno obdržava molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Potičem sve da se molitvom i žrtvom uključe u osminu. Papa Ivan Pavao II., veliki pobornik ekumenizma, neprekidno poziva čitavu Crkvu na otvorenost ka ekumenizmu i naglašava ekumenski značaj Velikog jubileja za sve kršćane. Uključimo se i mi u to duhovno gibanje i molimo Gospodina da nas obdari duhom ljubavi, razumijevanja i pomirenja kako bi naša žrtva bila čista i savršena pred Njim.

Nadbiskup
+ Ivan

BINACIJE I TRINACIJE

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1717 / 1998.
Datum: 9. prosinca 1998.

Svima koji imaju dozvolu binirati i trimirati radi duhovnog dobra vjernika produžujem dozvolu i za 1999. godinu uz uvjet da traju isti razlozi.

Nadbiskup
+ Ivan

MISNA TABLICA

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 1718/1998.
Datum: 9. prosinca 1998.

Svi dijecezanski svećenici, aktivni i umirovljeni, svećenici redovnici, župnici i kapelani, dužni su predati Ekonomatu Nadbiskupije, do 20. siječnja 1999. godine, popunjenu Misnu tablicu za četvrto tromjeseće 1998. godine, kao i tablicu za treće tromjeseće ukoliko to nisu još učinili.

Nadbiskup
+ Ivan